Pusu ja hali
Kyss og klem
Kys og kram
Koss og knús
PUSS
OCH KRAM
NUORTEN POHJOLA!
Kossur og klemma

Pohjoismaat muodostavat maantieteellisen ja kulttuurisen alueen Euroopan pohjoisosassa. Aluetta kutsutaan myös Pohjolaksi. Pohjoismaihin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska, samoin kuin Tanskan itsehallinnolliset alueet Färsaaret ja Grönlanti, Norjan Huippuvuoret ja Jan Mayen sekä Suomen Ahvenanmaa. Joskus Pohjoismaat samaistetaan virheellisesti Skandinaviaan tai Fennoskandiaan. Pohjoismaissa on yhteensä 26,3 miljoonaa asukasta (1.1.2014).

Pohjola on harvaan asuttu alue. Ainoa poikkeus on Tanska, jossa on 127 asukasta neliökilometrillä. Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa neliökilometrillä on 16–23 asukasta ja Islannissa 3,5, kun taas Grönlannin jäättömillä seuduilla vastaava luku on vain 0,14. Asukasluvut maittain (2014): Islanti 325 671, Norja 5,109 miljoonaa, Ruotsi 9,645 miljoonaa, Suomi 5,451 miljoonaa ja Tanska 5,627 miljoonaa, jonka lisäksi Färsaarilla 48 197 ja Grönlannissa 56 282 asukasta.

Pohjoismaita on pidetty sisäpolitiikan suhteen yhteneväisinä, sillä kaikilla mailla on korkea verotusaste, mikä puolestaan mahdollistaa laajan ilmaisten tai edullisten julkisten palvelujen ylläpitämisen eli nk. pohjoismaisen hyvinvointivaltion. Kulttuurissa ja politiikassa korostetaan avoimuutta, tasa-arvoisuutta ja byrokratian vähäisyyttä. Pohjoismaisen yhteistyön tavoite on vahvistaa pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Baltoskandia tarkoittaa aluetta, johon kuuluvat Pohjoismaat ja Baltian maat eli Ruotsi, Tanska, Norja, Islanti, Suomi, Viro, Latvia ja Liettua. Käsitteen esitti ensimmäisenä ruotsalainen maantieteilijä Sten de Geer vuonna 1928. Baltoskandia on määritelty erilliseksi alueeksi historiansa perusteella. Toisin kuin Fennoskandia, se ei ole geologinen alue. Islantia lukuun ottamatta kaikki Baltoskandian maat ovat Itämeren ympärysvaltioita, ja ne ovat olleet ajan saatossa jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään.

Lähteet: www.norden.fi, www.pohjola-norden.fi, www.wikipedia.fi

toim. Minna Heikkinen ja Terhi Lehtonen

PUSS OCH KRAM – NUORTEN POHJOLA!

Nuorisotyön tallentamiskeskus Nuoperi,
Turun yliopisto, Turku

Kielenhuolto: Marja Pajula
Taitto: Vitale Ay, Atte Kalke
Toimitus: Minna Heikkinen ja Terhi Lehtonen
ISBN 978-951-29-5977-8 (painettu)
ISBN 978-951-29-8377-3 (pdf)
Painopaikka: Painosalama, Turku, 2015

SISÄLTÖ

POHJOISMAIDEN VALLOITTAJAT! 4

HIDASTA ELÄMÄÄ! 5

Kristinestad – den enda Cittaslow staden i Finland 5
Kristiinankaupunki – Suomen ensimmäinen Cittaslow-kaupunki ... 9
Virallisesti leppoisa Kristiinankaupunki 10

VIISI KAUPUNKIA! 13

Ålesund, Norja, 2014 13
Lahti, Suomi, 2010 15
Västerås, Ruotsi, 2013 15
Akureyri, Islanti, 2012 17
Randers, Tanska, 2011 19
NOVU 20
Ystävyyskuntatoimintaa 21
Pohjola-Norden 23
Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto (PNN) 24

LEIREJÄ! 25

Meahcci-ystävyyskaupunkileiri Tammelassa 19.–26.7.2014 25
Savut metsässä järven rannalla 26
Monenmoista leiriohjelmaa 27
Voimme suositella! 30
Partiotoimintaa Suomessa ja maailmalla 31

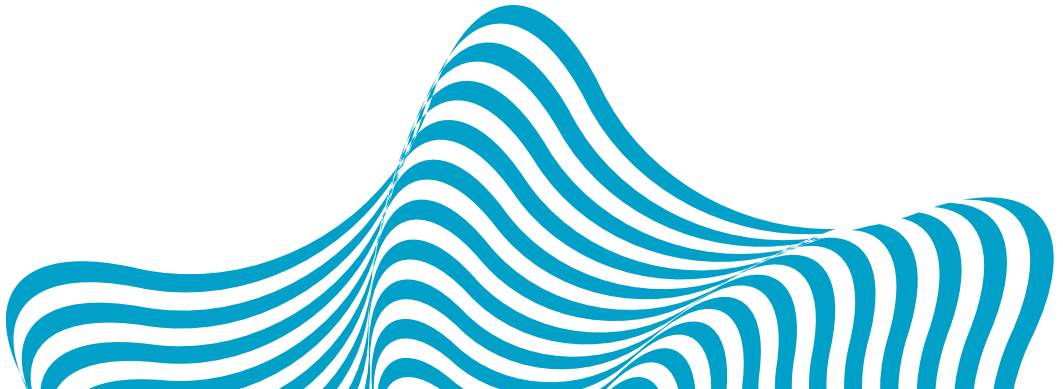

KANSANTANSSIA! 33

Rikurilla Barnlekissa Islannissa 2014 33
Barnlek 2014, Mosfellsbaer, Islanti 37
Barnlek ja Nordlek 40
Nuorisoseuratoimintaa 41
Nordlek 1982, Göteborg, Ruotsi 42
Nordlek 1979, Holstebro, Tanska 44

TEATTERIA! 47

Teatteria! 47
Näyttämöltä edunvalvontaan 50
Nuori Kulttuuri 50

MUSIIKKIA! 53

”Ruoho on vihreämpää aidan toisella puolen” 53
Nordjobbarina Tukholmassa 53
Kieli ja kulttuuri tutuiksi harrastuksen kautta 56
Näppäreistä se alkoi 57
Sunnuntai-illat Skeppsholmenilla 59
Käteen tarttui muutakin kuin nyckelharpa 60

VARTTUNEITA KAVEREITA! 63

Varttuneet demarinuoret 63
Nuoret Kotkat antavat ja ottavat mallia 65
Kansainvälisiä järjestöjä 66

RAJATONTA RAJAA! 67

Rajaton raja 67
Rajakaupungin kasvatit 71
Peräpohjolan Opisto 74
Humanistinen ammattikorkeakoulu, Tornion kampus 77

POHJOISTA IDENTITEETTIÄ! 79

Terveisiä Rovaniemeltä! 79
Yhteenveto työryhmätyöskentelystä 80
Barents-yhteistyö 86
Euroopan unionin pohjoinen ulottuvuus 87
Pohjoiskalotin neuvosto (PKN) 88

TAIDEVAELLUSTA! 89

Nordisk Ljus – Pohjoinen Valo – Nordic Light 2014 89
Kulttuurirahastolta mittava avustus 89
Taidevaelluksella läpi Pohjolan 90
Joensuun spektaakkeli 93

SIRKUSTA! 97

Sorin Sirkus, pohjoismainen sirkus 97
Yhteistyötä festivaalien ja työvaihdon merkeissä 98
Nuorisovaihtoja naapuriin 2013—2014 99
Paket 100

VIRALLISTA NORDISMIA! 103

Pohjoismaiden neuvosto 103
Pohjoismaiden ministerineuvosto 105
Itämeri-yhteistyö 107

POHJOISMAIDEN VALLOITTAJAT!

Pohjoismainen nuorisoyhteistyö houkutteli meidät tutustumaan itseensä jo kolme vuotta sitten. Vähänpä osasimme odottaa, että edessä on suo, johon uppoaa korviaan myöten. Kävimme läpi historiikkeja, toiminta-kertomuksia, nettisivuja. Tutustuimme mm. Pohjola-Nordeniin, järjestöissä tapahtuvaan yhteistyöhön, Barentsiin, Itämeri-yhteistyöhön ja ystävyyskaupunkitoimintaan. Puhkuimme intoa, kun ajattelimme, että tämähän on helpompaa kuin aiemmat kansainväliset hankkeemme. Teimme kyselyjä ja kartutimme tietouttamme tämän päivän yhteistyöstä. Silloin alkoikin seinä nousta vastaan. ”Ei meillä enää mitään toimintaa ole ollut moneen vuoteen…” -vastaus tuli joka suunnalta. Umpikujassa oltiin.

Kesällä 2014 alkoi sitten uusi yritys. Lähtisimme jokaisen pienenkin vihjeen perään, jotta nykyinen pohjoismainen nuorisoyhteistyö löytyisi, vaikka eräskin meille totesi, että ”jos et ole vaalea ja hoikka suomenruotsalainen, ei pohjoismaista yhteistyötä synny”. Sisuunnuimme. Löysimme Kristiinankaupungin hitaan elämän, Tornion rajattoman rajan, opistojen vaihto-ohjelmat, NEATA:n teatterifestivaalin Porvoossa, Kaustisen kansanmusiikkijuhlat, partion yhteispohjoismaisen leirin, Lahden pohjoismaiset NOVU-viikot, Barnlekin Islannista… Alkoi siis tapahtua! Innokkaita kirjoittajia ja muistelijoita löytyi kuin löytyikin, ja kuvitus onnistuttiin hankkimaan niin paikan päällä tapahtumissa kuin niissä mukanaolijoiltakin. Kiitos niistä!

Näin julkaisumme rakentui ensisijaisesti yhden kesän tapahtumien ympärille. Esittelemme ne ennen kaikkea nuorisolähtöisesti, emme nuorisotyölähtöisesti. Tarinoiden kautta kaivaudumme myös menneeseen. Mistä ja miksi ystävyyskaupunkitoiminta alkoi, kuinka järjestöt ennen hoitivat yhteistyötä, ja ennen kaikkea, syntyykö pohjoismaisen yhteistyön kautta todellisia ystävyyssuhteita.

Mahtava kiitos kaikille tähän hankkeeseen osallistuneille. Todistitte meille, että suostakin noustaan. Yhteistyöllä – totta kai!

Puss och kram,
Nuoperin Minna ja Terhi

HIDASTA ELÄMÄÄ!

KRISTINESTAD – DEN ENDA CITTASLOW STADEN I FINLAND

Anna-Kajsa, Daniel, Ida-Helena och Johanna

Kristinestad blev medlem i Cittaslow nätverket år 2011. Cittaslow är ett internationellt nätverk av småstäder där livskvalitet är viktigt. Tidigare har ungdomar från Kristinestad deltagit i många vänortsträffar med ungdomsmöten via Pohjola-Nordenföreningen, men just Cittaslow medlemskapet och samarbetet är på många sätt ännu ganska nytt för oss. Trots det har vi redan hunnit vara med om samarbete av olika slag inom det nordiska Cittaslow nätverket. Kristinestad är hittills den enda Cittaslow staden i Finland och att vi har samarbete med de andra Cittaslow städerna i Norden känns viktigt.

Ungdomar från Kristinestad har hittills deltagit i nordiska Cittaslow ungdomsmöten bland annat i Danmark och Norge, och även själva varit värdar för en nordisk Cittaslow träff med ungdomsmöte i Kristinestad år 2013. Tack vare Cittaslow samarbetet fick ungdomar från Kristinestad också möjlighet att delta i ett nordiskt fredscamp med temat ”fredsbyggande och internationell säkerhet” i Norge år 2013. De nordiska Cittaslow städerna jobbar just nu tillsammans på ett gemensamt projekt med temat ”Unga och inkludering”. Projektet är ännu bara i planeringsstadiet och det återstår att söka finansiering för att kunna genomföra det, men om det blir av är det ett fint exempel på hur vi tack vare det nordiska samarbetet inom Cittaslow kan arbeta tillsammans med gemensamma projekt som kan utveckla de orter vi bor på. Det nordiska Cittaslow samarbetet innebär inte bara gemensamma projekt eller nordiska Cittaslow träffar, utan tack vare kontakter till och utbyte med de andra nordiska Cittaslow städerna ger också inspiration till nya evenemang eller verksamheter lokalt.

På mötet i Kristinestad år 2013 diskuterades nordiskt ungdomsutbyte inom Cittaslow och hur det kunde se ut. Till exempel diskuterade ungdomarna att utbytet inte skulle ske endast mellan kommunernas ungdomsråd, utan också skolor, föreningar och församlingar kunde delta i utbytet. Teman för utbyten kunde vara t.ex. Nordiska språk

och dialekter, Nordisk matfestival, entreprenörskap, nordisk samhörighet, media, invandring och integration. Cittaslow konceptet kunde gärna introduceras redan i grundskolan så att barnen tidigt får lära sig vad det innebär. I verksamheten är det viktigt att beakta de 10 (Cittaslow) budorden för det goda livet - ge alla möjligheter att vara med och få utlopp för sin kreativitet, att bli sedda och hörda.

Eftersom de nordiska Cittaslow samarbetet är så nytt håller det fortfarande på att hitta sin form, men de utbyten man haft och kontakter man hittills fått har varit värdefulla. Språket är en faktor som gör att man lätt skapar nya vänskapsband. De möten vi har deltagit i har varit upp till fem dagar långa och under den tiden har vi hunnit få en och annan ny kontakt. Några av dem har vi fortfarande kontakt med på bl.a. Facebook. Det är värdefullt att ha kontakter runtom i Norden, om man någon gång reser i Norden har man färdigt en handfull med kontakter som gärna visar en runt i sitt hemland. I början på mötena är alla oftast lite blyga, men det räcker inte länge förrän man är inne i långa diskussioner med de nordiska ungdomarna. Eftersom skandinaviskan är ett gemensamt språk är det otroligt lätt att kommunicera och man umgås med precis alla. Här kan språket förstås vara ett hinder för finskspråkiga, kanske det är lite svårare för dem. Det brukar dock gå bra ändå. Stämningen på mötena är riktigt positiv och det är otroligt givande att diskutera och upptäcka de små skillnader som finns mellan de nordiska länderna.

Nuorisotapaamiseen osallistui nuoria Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta. Tapaamisessa oli mukana myös Kristiinankaupungin nuorisosihteeri Harriet Lindelöf-Sahl. Kuva: Ulf Grindgärs.

Vuoden 2013 Nordic Cittaslow Networkin tapaamisen yhteydessä järjestettiin myös nuorisotapaaminen Kristiinankaupungissa. Tapaamisessa keskusteltiin muun muassa Cittaslow-kaupunkien nuorisovaihdoista ja vaihtojen teemoista. Kuvassa Johanna ja Daniel. Kuva: Ulf Grindgärs.

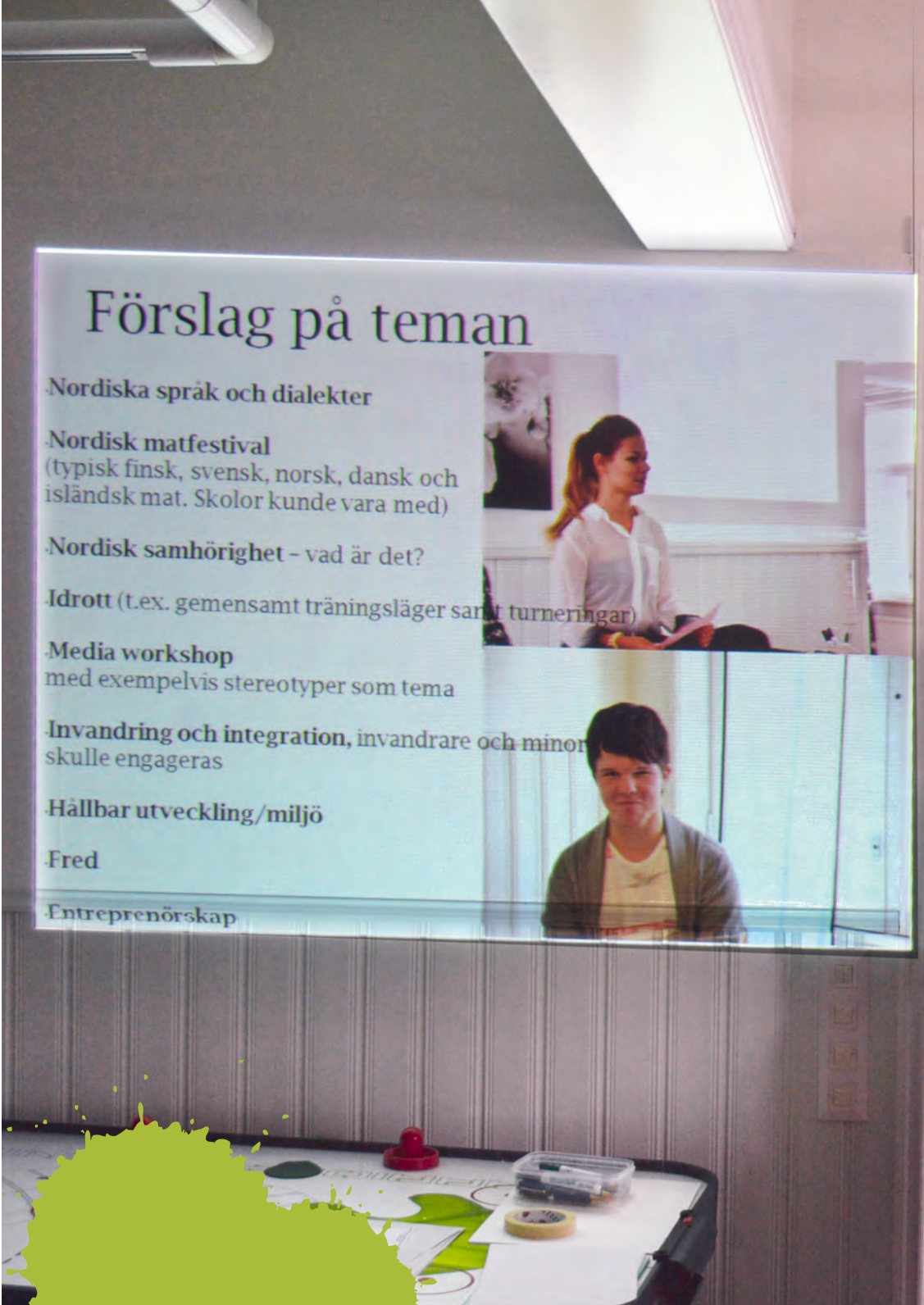

Nordiskt ungdomssamarbete är definitivt mycket viktigt och man bör satsa på det även i framtiden. Det ökar samhörigheten, den nordiska identiteten förstärks samtidigt som det är fantastiskt att inse hur mycket gemensamt man har med t.ex. en jämnårig från Norge eller Danmark. Dessutom, att man kan prata sitt eget modersmål (som svenskspråkig) med andra från Norden och göra sig förstådd på svenska är underbart. Bland det roligaste är att kunna jämföra skillnader i de nordiska språken, det som betyder en sak på svenska kan betyda något helt annat på norska och man får ofta sig ett gott skratt. Ibland har man ingen aning om vad den andra säger och i dessa fall försöker man förklara på något annat sätt och ersätta orden med andra. Sista nödlösningen är engelskan, men den undviker vi så långt det går. Att ha kontakt och möta andra nordiska ungdomar är viktigt för vi bor så pass nära varandra och har mycket gemensamt, men lever ändå väldigt olika liv.

! Anna-Kajsa är 26 år, Daniel och Johanna 20 år ja Ida-Helena 17 år gammal. De alla har deltagit i nordiska ungdomsmöten både i Finland och utomlands, samt deltagit i och varit värdar för Nordic Cittaslow Networks träff med ungdomsmöte i Kristinestad år 2013.

➔ Nordic Cittaslow Network meeting – Pohjoismaisen Cittaslow-verkostoyksikön tapaamisen ja nuorisotapaamisen 13.–16.6.2013 osallistujat Kristiinankaupungissa. Kuva: Ulf Grindgärs.

KRISTIINANKAUPUNKI – SUOMEN ENSIMMÄINEN CITTASLOW-KAUPUNKI

Anna-Kajsa, Daniel, Ida-Helena ja Johanna

Kristiinankaupungista tuli Cittaslow-verkoston jäsen vuonna 2011. Kansainväliseen verkostoon kuuluu pikkukaupunkeja, joissa vaalitaan hyvää elämänlaatua. Aiemmin Kristiinankaupungin nuoria on osallistunut moniin ystävyyskuntatapaamisiin ja nuorisotapahtumiin Pohjola-Nordenin kautta, mutta Cittaslow-jäsenyys ja -yhteistyö on monella tapaa vielä melko uutta meille. Tästä huolimatta olemme jo ehtineet olla mukana monenlaisessa verkoston yhteistyössä. Kristiinankaupunki on toistaiseksi Suomen ainoa Cittaslow-kaupunki, ja se, että meillä on yhteistyötä Pohjolan muiden Cittaslow-kaupunkien kanssa, tuntuu tärkeältä.

Kristiinankaupungin nuoret ovat tähän mennessä osallistuneet pohjoismaisiin Cittaslow-nuorisotapahtumiin Tanskassa ja Norjassa ja itse isännöineet vuoden 2013 tapaamista kotikaupungissamme. Cittaslow-yhteistyön ansiosta kristiinankaupunkilaisnuoret saivat myös mahdollisuuden osallistua pohjoismaiselle rauhanleirille, jonka teemana oli rauhan rakentaminen ja kansainvälinen turvallisuus. Leiri järjestettiin Norjassa vuonna 2013. Parhaillaan pohjoismaisilla Cittaslow-kaupungeilla on tekeillä ”Nuoret ja osallisuus” -yhteistyöprojekti. Projekti on vasta suunnitteluvaiheessa ja sille etsitään rahoitusta, mutta jos se toteutuu, siitä tulee hieno esimerkki siitä, miten voimme Cittaslow-verkoston ansiosta työskennellä yhteisessä projektissa ja sen avulla kehittää alueita, joilla asumme. Pohjoismainen Cittaslow-yhteistyö ei ole pelkästään yhteispohjoismaisia projekteja ja tapaamisia, vaan jäsenkaupunkien väliset kontaktit ja vaihdot antavat ideoita myös paikalliseen toimintaan ja tapahtumiin.

Kristiinankaupungin tapaamisessa vuonna 2013 keskusteltiin pohjoismaisesta nuorisovaihdosta ja sen muodoista. Keskusteltiin esimerkiksi siitä, etteivät nuorisovaihdot koskisi pelkästään kuntien nuorisotoimia, vaan myös koulut, järjestöt ja seurakunnat voisivat olla mukana. Vaihtojen teemoina voisivat olla esimerkiksi pohjoismaiset kielet ja murteet, pohjoismainen ruokafestivaali, yrittäjyys, pohjoismainen yhteenkuuluvuus, media, siirtolaisuus ja osallisuus. Cittaslow-konseptia voisi esitellä jo peruskoulussa, jotta lapset oppisivat mitä siihen sisältyy. Toiminnassa on tärkeää muistaa Cittaslown hyvän elämän kymmenen käskyä – antaa kaikille mahdollisuus olla mukana ja saada kannustusta luovuudelleen, tulla nähdyksi ja kuulluksi.

Vaikka pohjoismainen Cittaslow-yhteistyö on niin uutta ja hakee edelleen muotoaan, on jo nyt saaduista kontakteista tullut arvokkaita. Yhteinen kieli helpottaa ystävyyssuhteiden solmimista. Ne tapaamiset, joihin olemme osallistuneet, ovat olleet viiden päivän mittaisia, ja siinä ajassa on jo ehtinyt tutustua yhteen jos toiseenkin uuteen ihmiseen. Heistä muutamien kanssa olemme edelleen yhteydessä esimerkiksi Facebookissa. Pohjoismaiset kontaktit ovat arvokkaita. Jos esimerkiksi joskus matkustelee Pohjoismaissa, on jo valmiiksi kourallinen tuttuja, jotka varmasti mielellään esittelevät paikkoja kotimaissaan.

Yhteistapahtumien alussa kaikki ovat yleensä vähän ujoja, mutta ei kestä kauan, kun eri maiden nuoret jo uppoutuvat pitkiin keskusteluihin. Koska ”skandinaaviska” on yhteinen kieli, on helppoa kommunikoida ja seu-

> Cittaslow-nuorisoyhteistyö on aika uusi juttu meillä, mutta se on jo sujunut hyvin ja voi tulevaisuudessa kehittyä positiivisesti. Huomaa myös, että se on nuorten mielestä tärkeä juttu ja että heiltä löytyy kiinnostusta ja paljon hyviä ideoita ja ajatuksia siitä, millaista yhteistyö voisi olla.
>
> Ingves 2014

rustella ihan kaikkien kanssa. Tietysti joillekin suomenkielisille se voi olla pieni kynnys ja tuntua vaikeammalta, mutta yleensä heilläkin sujuu puhe ihan mukavasti. Tapaamisten tunnelma on todella hyvä, ja on uskomattoman antoisaa jutella ja löytää pieniä eroja, joita Pohjoismaissa on.

Pohjoismainen nuorisoyhteistyö on ehdottomasti todella tärkeää ja siihen pitäisi panostaa myös tulevaisuudessa. Yhteistyö lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Pohjoismainen identiteetti vahvistuu, kun näemme miten paljon yhteistä meillä on esimerkiksi Norjan tai Tanskan samanikäisten nuorten kanssa. Sitä paitsi se, että voi jutella omalla kielellään (ruotsinkielisenä) muiden pohjoismaalaisten kanssa ja saada itsensä ymmärretyksi ruotsin kielellä, on mahtavaa. Hauskinta on vertailla pohjoismaalaisten kielten eroja. Se, mikä tarkoittaa yhtä asiaa ruotsin kielessä, voi tarkoittaa jotain aivan muuta norjan kielessä, ja usein saadaan hyvät naurut. Joskus ei ole mitään hajua mitä toinen sanoo. Silloin yritetään selittää asia muulla tavalla ja korvata sanoja toisilla. Englanti on viimeinen hätäratkaisu, jota kartetaan loppuun saakka. Kontaktit ja tapaamiset toisten pohjoismaisten nuorten kanssa ovat tärkeitä, koska asumme niin lähellä toisiamme ja meillä on paljon yhteistä, mutta elämme kuitenkin kovin erilaista elämää.

> Englanti on viimeinen hätäratkaisu, jota kartetaan loppuun saakka.

! Kirjoittajista Anna-Kajsa on 26-vuotias, Daniel ja Johanna 20-vuotiaita ja Ida-Helena 17-vuotias. He kaikki ovat osallistuneet pohjoismaisiin nuorisotapaamisiin sekä Suomessa että ulkomailla. Kaikki olivat myös mukana isännöimässä vuoden 2013 Nordic Cittaslow Network meetingin nuorisotapaamista Kristiinankaupungissa. (Käännös ruotsista suomeen Terhi Lehtonen.)

CITTASLOW-LIIKE

Cittaslow on kansainvälinen elämänlaatua korostava pikkukaupunkiverkosto. Siihen kuuluu alle 50 000 asukkaan kaupunkeja, jotka panostavat tietoisesti hyvän elämän edistämiseen ja kestävään kehitykseen ekologisuutta ja perinteitä vaalien. Arvostetun statuksen saavuttamiseksi arvioidaan 55 erilaista kriteeriä – vieraanvaraisuudesta ja lähiruoan tuotannosta kaupunkisuunnitteluun ja etätyön mahdollisuuksiin. (kristiinankaupunki.fi; visitkristinestad.fi)

Cittaslow-verkoston perustivat vuonna 1999 Slow Food -liikkeen alullepanija Carlo Petrini sekä neljän pohjoisitalialaisen kaupungin, Brà, Greve in Chianti, Oriveto ja Positano, pormestarit. Taustalla oli pienten kuntien taistelu olemassaolostaan, kun väki alkoi muuttaa niistä kasvaviin suurkaupunkeihin. Saadakseen asukkaat jäämään kotiseuduilleen kaupunkien pormestarit alkoivat pohtia Slow Food -konseptin kehittämistä niin, että se kattaisi kokonaisia pikkukaupunkeja. Näin syntyi leppoisaa ja hyvää elämää vaaliva Cittaslow. (visitkristinestad.fi) Lokakuussa 2014 Cittaslow-liike oli levinnyt jo 29 maahan ja siihen oli sitoutunut yhteensä 191 kaupunkia (cittaslow.org).

VIRALLISESTI LEPPOISA KRISTIINANKAUPUNKI

Kristiinankaupunki valittiin ensimmäisenä suomalaisena kaupunkina Cittaslow-kaupunkien verkostoon. Kristiinankaupungin jäsenyydestä päätti Cittaslown kansainvälinen koordinointikomitea Italiassa, Pollicassa. Arviointivaiheessa käytiin läpi kuusi eri osa-aluetta: ympäristö, infrastruktuuri, vieraanvaraisuus, kaupunkisuunnittelu, paikallinen tuotanto ja tuotteet sekä sitoutuneisuus Cittaslow-filosofiaan. Liikkeen filosofia korostaa kiireetöntä elämää, ainutlaatuisuutta ja paikallisuuden kunnioittamista sekä inhimillisiä, ympäristöystävällisiä ja kestäviä ratkaisuja. (kristiinankaupunki.fi)

Pohjoismainen nuoriso-yhteistyö luo uusia ystävyyssuhteita ja lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Pohjoismainen identiteetti vahvistuu ja ajatusmaailmamme avartuu.

Kuva: Börje Enlund.

Cittaslown ideana on tuoda esiin pikkukaupungin hyvät puolet ja korostaa sen omia vahvuuksia ja ainutkertaisuutta. Cittaslow-kaupunki haluaa saada asukkaat jäämään seudulle kunnioittamalla perinteitä ja historiallisia arvoja ja toimimalla hyvän elämän puolesta. Kristiinankaupungille Cittaslow merkitsee myös mahdollisuutta houkutella kaupunkiin uusia asukkaita tehokkaan markkinoinnin avulla. Tavoitteena on lisätä asukasmäärää, toimia kestävän kehityksen puolesta, parantaa vieraanvaraisuutta entisestään, edistää paikallisuutta ja luoda lisää työpaikkoja. (visitkristinestad.fi)

Kristiinankaupunki oli jäsenyyden saadessaan kuudes pohjoismainen Cittaslow-kaupunki. Aiemmin jäsenyyden olivat saavuttaneet Norjan Sokndal, Eidskog ja Levanger, Ruotsin Falköping sekä Tanskan Svendborg. Kristiinankaupungin jälkeen verkostoon on valittu Pohjoismaista myös Tanskan Mariagerfjord sekä Islannin Djupavogshreppur. (cittaslow.org)

”Olemme ylpeitä voidessamme kantaa Suomen ja Kristiinankaupungin mainetta ja kunniaa Cittaslow -verkostossa. Tämä on todella upea tunnustus meille. Hakemuksessamme painottuivat muun muassa vanhan kaupungin historialliset, hyvin säilytetyt ja idylliset puutalokorttelit. Meille Cittaslow on paitsi tunnustus Kristiinankaupungin hengestä ja elämänlaadusta myös merkittävä askel kaupunkimme kehittämisessä. Jäsenyys on voimavara muun muassa uusien asukkaiden, työpaikkojen ja matkailijoiden houkuttelemisessa. Leppoisa elämä jatkuu, mutta niin tekee myös kehitys. Haluamme erityisesti tukea asukkaidemme hyvinvointia modernin teknologian yhdistämisellä hyvään elämään. Tärkeätä on myös koota ja jakaa kokemuksia muiden verkoston kaupunkien kanssa.” (El-Nemr 2011)

SLOW FOOD -LIIKE

Italian Pratossa syntyi vuonna 1986 Carlo Petrinin johdolla Slow Food -liike vastapainoksi maailmaa valloittaville pikaruokaketjuille. Liikkeelle ovat tärkeitä puhtaat ja lisäaineettomat raaka-aineet, paikallisen ruokakulttuurin tukeminen sekä maukkaan ruuan kiireetön valmistaminen ja nauttiminen. Kansainvälinen Slow Food -liike virallistettiin Pariisissa vuonna 1989. Nyt se on levinnyt yli 160 maahan. (slowfood.com)

Lähteet ja lisätietoja:

El-Nemr, Riitta 2011, kaupunginjohtaja, Kristiinankaupunki. Tiedote 9.4.2011.
Ingves, Antonia, nuorisohankkeen vetäjä, Kristiinankaupungin nuorisotoimi. Sähköpostit 25.9.2014, 28.10.2014, 29.10.2014.
Lindelöf-Sahl, Harriet, nuorisosihteeri, Kristiinankaupungin nuorisotoimi. Sähköposti 24.10.2013.

www.cittaslow.org • www.kristiinankaupunki.fi • www.kristinestad.fi • www.slowfood.com • www.visitkristinestad.fi

VIISI KAUPUNKIA!

ÅLESUND, NORJA, 2014

Emmi Lainpelto, 17

Kuulin NOVUsta kevättalvella ystävältäni Joonalta, joka edellisenä vuonna oli ollut Västeråsissa Ruotsissa. Joona kehui matkaa todella paljon ja itsekin innostuin ideasta. Kun matkalle haku loppukeväästä aukesi, laitoin hakemuksen ja minut pyydettiin haastatteluun. Pääsin samaan haastatteluryhmään Joonan ja toisen ystäväni Meriken kanssa. Olin todella innoissani, kun myöhemmin kuulin päässeeni mukaan Norjaan! Matka oli tulossa todella nopeasti, ja jo pari viikkoa ennen sitä aloin panikoida ja jopa miettimään etten edes menisi koko matkalle. Onneksi lähdin!

Lähtöaamu, tai oikeastaan yö, koitti, ja aivan rättiväsyneenä raahauduin tien toiselle puolelle Sammonkadulle matkatavaroideni kanssa. Kaikki olivat aivan innoissaan, vaikkakin väsyneitä. En tuntenut ennestään kuin muutaman nuoren, jotka olivat lähdössä mukaan. Bussikuljetus lentokentälle meni nopeasti, ja pian päästiinkin jo kirjautumaan lennolle. Monet valittivat lentojen määrää, mutta itse pidän lentämisestä yli kaiken, joten kolme lentomatkaa suuntaansa ei haitannut yhtään. Myöhemmin päivällä olimmekin sitten jo Norjassa menossa majapaikkaamme.

Olin aiemmin katsellut kuvia Ålesundista, mutta paikka oli paljon kauniimpi kuin mitä oletin! Menomatkalla olin jo tutustunut jotenkin lähes kaikkiin nuoriin, ja he vaikuttivat todella mukavilta. Illan mittaan koululle, jossa majoituimme, tuli lisää muita nuoria, ja osaan ehdittiin tutustua heti. Ensimmäinen päivä meni nopeasti vähän sekavin ja väsynein tuntein. Seuraavana päivänä ehdittiin jo tutustua paremmin toisiimme, niin suomalaisiin kuin myös muihin pohjoismaalaisiin nuoriin. Kiertelimme eri puolilla Ålesundia, ja kävimme myös näköalapaikalla, josta oli aivan mahtavat näkymät koko paikkaan. Ja sitten illalla oli lisää tutustumista, tosin ohjelmassa olisi voinut olla ohjattua tutustumista, mutta onneksi Melissan kanssa menimme lopussa ruotsalaisten ryhmän sekaan, ja muitakin nuoria alkoi kokoontua ympärillemme.

NOVU = pohjoismaisten ystävyyskaupunkien kulttuuriviikko nuorille

↑NOVU-viikkojen järjestäminen kiertää ystävyyskaupunkien kesken. Myös vuonna 2009 oltiin Ålesundissa. Kuvassa keskellä Lahden Pohjola-Nordenin Riitta Cederqvist. Nuorten ohjelman keskeinen teema oli tuolloin vesi. Kuva: Lahden nuorisopalvelut, 2009.

↗Lahtelaisnuoret Ålesundissa. Kuvaaja: Heli Kaskinen, 2014.

Pari päivää meni hyvin kalatietouden parissa. Molovegenin kalastusmuseo oli mielenkiintoinen paikka, samoin kuin koko kalastushistoria. Vierailut lipeäkala- ja omegatehtailla eivät olleet parhaimmasta päästä, mutta tulipahan niistäkin kokemusta! Akvaariopaikka oli todella kiva, sillä siellä oli paljon monipuolista tutkittavaa. Työryhmätyöskentely, jonka lopuksi olivat esitelmät, oli tosin hieman puuduttavaa.

Matkan huipensi kyllä kokopäivän retki Geirangeriin, joka oli todella upea paikka! Siihen mennessä olimme oppineet tuntemaan jo lähes kaikki toisemme, ja matkat sujuivat hyvin. Sain paljon hyviä kuvia Geirangerista, kuten myös koko Ålesundistakin. Iltaohjelma oli erittäin hauska ja hyvin toteutettu. Harmittamaan jäi vain se, etteivät suomalaiset päässeet koululla järjestettävään iltaohjelmaan, sillä palautekierrosta pidettiin yli neljä tuntia, ja me lähdimme yöllä ensimmäisinä kotimatkalle. Tästä huolimatta pidin matkasta todella, todella paljon. Se oli aivan mahtava kokemus! Ehdottomasti suosittelen NOVU-matkoja jokaiselle nuorelle, joka vain tahtoo tutustua uusiin ihmisiin ja Pohjoismaihin. ☺

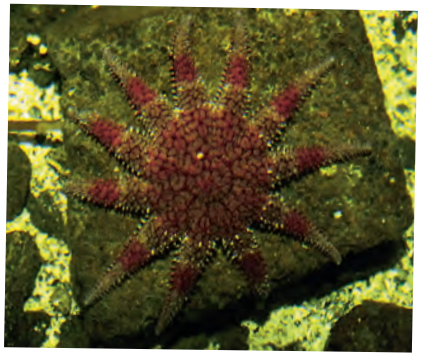

Akvaarioelämään tutustuminen kiehtoi erityisesti Emmiä. Kuvaaja: Heli Kaskinen, 2014.

LAHTI, SUOMI, 2010

Larissa

Hain NOVU-leirille kesällä 2010 melkein puolivahingossa, enkä olisi etukäteen osannut arvata kuinka paljon se muuttaisi elämääni. Leirillä oli hauskaa, ja oli myös kiinnostavaa tutustua muihin pohjoismaisiin nuoriin. Myös englannin kielen taitoni kehittyi, koska esimerkiksi työpajoissa ja yhteisissä illanvietoissa puhuttiin englantia. Oli hauska huomata, että samanhenkisiä ihmisiä voi asua vaikka Tanskassa asti. Sain monia uusia ystäviä, ja olemme järjestäneet itsenäisesti tapaamisia NOVU:n jälkeenkin ja pidämme aktiivisesti yhteyttä toisiimme. En osaisi kuvitellakaan millaista elämäni olisi, jos en olisi mennyt mukaan NOVU:un, sillä tutustuin siellä joihinkin parhaisiin ystäviini.

Kuvaaja: Heli Kaskinen, 2010.

Ohjaajien mietteitä

VÄSTERÅS, RUOTSI, 2013

Heli Kaskinen ja Jarno Koskelainen

Päivän urakka alkoi Växhusetissa pidetyllä ympäristöaiheisella seminaarilla. Tilaisuuden alusti ruotsalainen poliitikko Maria Wetterstrand. Tilaisuudessa tulikin heti ilmi viikon suurin haaste eli ”pakkoruotsi”, josta on väännetty varmasti jokaisessa NOVU:ssa. Suomalaiset ja islantilaiset osaavat muita heikommin kieltä, joten emme tässä ole tasa-arvoisessa asemassa muihin nähden. On toki hyvä, että suomalaiset saavat kielikylpyä naapurimaan kielestä. Ongelma onkin asenteissa puolin ja toisin, sillä NOVU:n ruotsalaiset johtohenkilöt haluavat vaalia kieltä ja kehottavat esiintyjiä puhumaan ruotsia (näin kertoivat Ruotsin ohjaajat). Monet nuoret taas loksauttavat korvansa kiinni puhuttaessa ruotsia. Harmillista onkin ollut monien esiintyjien hämmennys, kun kesken esityksen he huomaavat, ettei osa kuulijoista keskity ollenkaan, koska osa puheesta menee ohi. Moni varmasti haluaa treenata kielen taitojaan, muttei pakon kautta. Yleiset ohjeet tulisi ainakin antaa englanniksi.

Loppupäivä vietettiin ulkoilmassa Engsön ulkoilualueella. Mukana olivat kaikki poliitikkoja, virkamiehiä ja Pohjola-Nordenin edustajia myöten kilpailemassa joukkueina partiolaisten vetämissä kisoissa. Nuorisonohjaajina saimme tästä osiosta ammatillisesti paljon uusia välineitä. Myös nuoret pitivät aktiviteeteista paljon. Kisojen jälkeen menimme rannalle Mälareniin uimaan ja sitten syömään. Barbeque oli harvinaisen onnistunut: iso osa porukasta grillasi vartaitaan kolmella isolla grillillä ja loput omilla kertakäyttöisillä pikkugrilleillään. Näin kukaan ei joutunut odottelemaan. Vatsat täynnä ja tyytyväisinä lähdimme takaisin Växhusetiin lepäämään ja viettämään aikaa talossa toimivassa nuorisotilassa. (sunnuntai 30.6.2013)

↑Heli Kaskinen ja Jarno Koskelainen Västeråsissa Lahden ystävyyskaupunkikivellä. Kuva: Lahden nuorisopalvelut, 2013.

> Ulkomaan reissut ovat olleet monelle nuorisotyöntekijällekin työn kohokohtia. Viikot Västeråsissa, Benidormilla, Kosilla ja Tallinnassa ovat olleet ikimuistoisia, ja nuoret matkan aikana kuin omia lapsia. On ollut hienoa, että myös tuntiohjaaja on otettu mukaan. Matkat ovat olleet kuin palkkioita tehdystä työstä. Matkoja on ollut myös ystävyyskaupunkien ulkopuolelle siten, että nuoret ovat itse tehneet talkoita, jotta rahat on saatu kokoon.
>
> Raimo Lindqvist, 2006

Tilaisuuden jälkeen nuoret jäivät kaupungille aurinkoiseen iltaan ja palasivat takaisin valmistelemaan kunnon kepposta. Alkuviikosta joku osallistuja oli hävittänyt kaikki Suomen liput Växhusetista. Tilit päätettiin tasoittaa tekemällä todella suuri lippu näkyvälle paikalle ja suomalaistaa muut maat laittamalla siniristilippu heidän oviinsa yön aikana. Ohjaajina meillä ei ollut mitään tällaista vastaan. Päinvastoin… Aamulla saimme osaksemme epäluuloisia katseita, mutta myös rispektiä onnistuneesta pilasta. (tiistai ja keskiviikko 2.–3.7.2013)

…Pöllämystyneinä Riddarhyttanin reissusta ja kamalasta kahvista lähdimme takaisin Växhusetiin valmistautumaan viikon kohokohtaan, Nordisk aftoniin, pohjoismaiseen illalliseen kaupungintalolle. Onneksi on kuljettu pitkä matka siitä, kun suomalaisten nuorten tuli kuljettaa juhlapuvut mukanaan NOVU-reissuilla. Erittäin siistiä väkeä he olivat nytkin, vaikkei pukuja ollutkaan. Tilaisuus oli upea, ruoka sanoinkuvaamattoman hyvää ja tunnelma rento. Jokaisella maalla oli jokin pieni esitys muille. Suomalaiset opettivat koko porukan tanssimaan letkajenkkaa kaupungintalon sisäpihalla. Ainoa miinus illasta tulee pöydissä olleista kevytolutpulloista. Lievää ajattelemattomuutta? Nuoret myös pistivät merkille aikuisten oikeuden nauttia alkoholia. Olisi hyvä, että alkoholiton linja kattaisi koko viikon kaikissa yhteisissä toiminnoissa. Lisäksi asia, mistä voisi olla jonkinlainen linjaus, on nuuskan käyttö. Ainakaan ohjaajien ei ole soveliasta näyttää tässä huonoa esimerkkiä, kuten nuori norjalainen kollegamme teki. (keskiviikko 3.7.2013)

Itselleni tämä oli paras NOVU. Se on aika paljon sanottu, sillä minulle tämä oli jo seitsemäs kerta. Erityisesti pidin mallista, ettei nyt tehty yhtä isoa produktiota, vaan kaikki pääsivät kokemaan erilaisia juttuja ja enemmän tekemisiin muiden nuorten kanssa. Monesti ison produktion kanssa on käynyt niin, että viikon päätteeksi suurimman gloorian ovat saaneet näyttelijänuoret, jotka luonnollisesti ovat tehneet näyttävimmän työn. Olin positiivisesti yllättynyt, että Ruotsi teki NOVU:n tällä mallilla. Suurin kiitos nuorten ryhmällemme, ”Mussukoille”, hulvattomimmalle sakille, jonka kanssa olen reissussa ollut. On ollut myös liikuttavaa kuulla, että he ovat olleet tiivis kaveripiiri viikon jälkeenkin. (Jarno Koskelainen, 2013)

Ruotsin kielen vahva asema aiheutti närää niin nuorissa kuin ohjaajissakin. Ilmastoluento ja Riddarhyttanin monologi olivat ruotsiksi, vaikka molemmat esiintyjät olisivat voineet pitää esityksensä englanniksi. Myös jotkin tehtävänannot olivat ruotsiksi, onneksi aina löytyi joku avulias nuori, joka käänsi tehtävät englanniksi. Erityisen inhottavaa ohjaajan näkökulmasta oli se, että matkaa markkinoidessa nuorille kerrottiin, että yhteinen kieli on englanti. Käytetty ruotsinkielinen sanasto oli ainakin peruskoululaisille ajoittain vaikeaa. (Heli Kaskinen, 2013)

Västeråsin kaupungintalon istuntosali muuttui nuorten poliittisen vaikuttamisen roolipelin areenaksi vuonna 2013. Kuvaaja: Heli Kaskinen.

AKUREYRI, ISLANTI, 2012

Heidi Pasanen ja Heli Kaskinen

Mietimme viikon aikana, mikä on NOVU-viikon perimmäinen tarkoitus. Mielestämme se on toiseen maahan ja sen ihmisiin tutustuminen jonkin toiminnallisen työpajan kautta. Viikon aikana solmitaan kenties koko elämän kantavia ystävyyssuhteita, ja niiden luomiselle on jätettävä aikaa. NOVU-viikko voi olla myös jollekin nuorelle ensimmäinen ulkomaanmatka, joten uusien kokemusten sulattelulle on myös oltava riittävästi tilaa. On hienoa, että tällaista työtä tehdään pohjoismaisen yhteistyön ja nuorisotyön merkeissä. Oli upea kokemus päästä mukaan ja saada viettää viikko näiden nuorien kanssa. Nuorilta saadun palautteen mukaan kaikille on jäänyt hyvät muistot viikosta, ja he ovat ystävystyneet oikeasti ja ovat jopa järjestämässä tapaamista norjalaisten nuorten kanssa. Se on se juttu NOVU-viikossa, ystävystyminen, pitäkää siitä kiinni.

…Ilta jatkui NOVU-illalla, johon kuului diskoa ja tanssia, mutta suomalaisten oli poistuttava jo puolilta öin, koska matkustimme läpi yön lentokentälle. Nuoret kokivat sen epäreiluna, koska olivat raataneet koko viikon työpajoilla ja vapaa-aikaa ei juuri ollut. Nyt kun olisi ollut aika yhdessäololle, niin jouduimme lähtemään. Paluumatka oli aika hiljainen ja koti-Suomeen saavuttiin ilman sen kummempia kommelluksia. (1.–7.7.2012)

Kuvaaja: Heli Kaskinen, 2012

> NOVU-viikon aikana solmitaan kenties koko elämän kantavia ystävyyssuhteita, ja niiden luomiselle on jätettävä aikaa.
>
> Ohjaajat Heidi ja Heli Lahdesta

Kuvaaja: Heli Kaskinen, 2012.

RANDERS, TANSKA, 2011

Mia Mark, Virpi Rantanen ja Lea Orpana

Lahtelaisia nuoria haettiin mukaan NOVU-viikolle aikavälillä 8.3.–9.4.2011 kouluihin, oppilaitoksiin ja nuorisotaloille lähetetyillä NOVU-julisteilla ja infokirjeillä sekä *Uudessa Lahdessa* 26.3. ja *Etelä-Suomen Sanomissa* 27.3. julkaistuilla hakuilmoituksilla. Lisäksi avoimesta hausta tiedotettiin Kulttuurikeskuksen nettisivuilla sekä Facebook-sivustolla. Hakijoita oli yhteensä 30, joista mukaan pääsi seitsemäntoista nuorta.

Tiistaina nuorten aamu alkoi taiji-harjoituksilla, jonka jälkeen työpajoilla oli mahdollisuus käydä katsomassa toisten esityksiä puoli kymmenen ja kahdentoista välillä. Työpajatyöskentely jatkui lounaan jälkeen yhdestä puoli kolmeen. Iltapäivällä nuoret vierailivat paikallisessa Randers Regnskovissa (Randersin sademetsä/eläintarha).

Poliitikkojen ja virkamiesten tiistaiaamu alkoi puoli kymmeneltä NOVU-viikon 2011 palautekeskustelulla sekä keskustelulla ensi vuoden viikosta Islannin Akureyrissa. Ensi vuoden isäntämaalta toivottiin mm. panostusta nuorten ja aikuisten yhteiseen ohjelmaan ja kohtaamismahdollisuuksiin ohjelman sisällä. Akureyrin tapahtumaviikon valmisteleva kokous päätettiin pitää 15.–16.11.2011 Lontoossa. Kaupunki valittiin kokouspaikaksi, koska sinne on mahdollisuus lentää suoraan kaikista viidestä ystävyyskaupungista.

Ystävyyskaupungeissa sivistystoimialan organisaatiot ovat erilaisia kuin Lahdessa, mutta työn ajankohtaiset haasteet ovat pitkälti samoja: nuorten syrjäytymisen ehkäisy, 17–25-vuotiaiden nuorten kasvavat tukitarpeet, nuorten osallisuus, äänestysaktiivisuuden lisääminen ja monialainen yhteistyö. NOVU-viikko on paikka luoda kontakteja ja sopia esimerkiksi lähemmästä yhteistyöstä eri teemojen ympärillä. (27.6.–2.7.2011)

Kuvaaja: Heli Kaskinen, 2011.

NOVU

↑Purjehdus mitä erilaisimmilla aluksilla on ollut usein yksi NOVU-viikkojen työpajateema. Lahden entinen nuorisotoimenjohtaja muisteli vuonna 2006, miten nuorisoyhteistyö alkoi kiinnostaa aivan erityisesti, kun selvisi, että Västeråsin kautta saataisiin pienoispurjevenehharrastajia Karhulaan, jossa Vento 1960-luvun alussa työskenteli. Ruotsalaisilla oli jo tuolloin radio-ohjattavat veneet ja näiden menoa ihailtiin. (Yrjö Vento, 2006)
Kuva: Akureyri, Islanti.
Kuvaaja: Heli Kaskinen, 2014.

NOVU on pohjoismaisten ystävyyskaupunkien kulttuuriviikko nuorille (Nordisk Vänortsvecka för Ungdom). Niitä on järjestetty tällä nimellä vuodesta 1988 saakka. Mukana on nuoria kaikista viidestä Pohjoismaasta. Ei liene kovin tavallista, että osallistuvat pohjoismaiset kaupungit ovat ystävyyskaupunkeja keskenään. Mukana ovat Islannin Akureyri, Suomen Lahti, Randers Tanskasta, Västerås Ruotsista ja Ålesund Norjasta. (Kuopiolla oli 1940-luvulla kolme ystävyyskaupunkia, Jönköping, Bodø ja Svendborg, jotka solmivat ystävyyssuhteet myös keskenään (Viitala, 2011).) NOVU-viikko järjestetään vuorovuosina eri kaupungeissa, esimerkiksi vuonna 2014 Norjan Ålesundissa ja seuraavana vuonna Lahdessa.

Ennen NOVUa viikon nimi oli NUL eli pohjoismainen nuorisonohjaajaviikko. Silloin ryhmässä oli nuorisoyhdistysten väkeä. Nuorisosihteerinä toimi tuolloin mm. Jukka Leinonen, joka muistelee, että hän pääsi mukaan toimintaan erityisesti ruotsin kielen taitonsa vuoksi. Hän huolehti vuosittain siitä, että eri nuorisojärjestöistä saatiin riittävästi ohjaajia mukaan tapahtumiin. (Jukka Leinonen, 18.6.2014) NUL-viikkoja järjestettiin vuodesta 1950 alkaen, Akureyri tuli mukaan vuonna 1963 (Salo, 1978).

Kuluvan viisivuotiskauden teemana on Norden i världen–Världen i Norden. Esimerkiksi Tanskassa järjestetyn NOVU:n erityisteemana olivat lasten oikeudet, koska Randers oli vuoden 2011 UNICEF-kaupunki. NOVU-viikkoon osallistuvat sekä työpajoissa työskentelevät nuoret että kunkin maan poliitikko- ja virkamiesedustus. Isäntämaa suunnittelee kummallekin kohderyhmälle omat ohjelmat viikon ajaksi. NOVU-tapahtumat ovat perinteisesti luoneet uusia ystävyyssuhteita, antaneet kokemuksia eri toimijoiden yhteistyöstä ja vahvistaneet osallistujien tietoisuutta pohjoismaisesta yhteistyöstä ja kulttuuriperinnöstä. Tapahtumiin osallistuu ystävyyskaupungeista noin sata 16–20-vuotiasta nuorta joka vuosi.

Aikaisemmat NOVU-kävijät ovat myös olleet aktiivisia, ja he perustivat Lahteen oman Pohjola-Nordenin nuoriso-osaston vuonna 2011. Motiivina on ollut yhteydenpito pohjoismaisten nuorten kesken myös virallisen vaihdon ulkopuolella. Nuoret ovatkin järjestäneet tapaamisia mm. Lahdessa ja Västeråsissa. (Virpi Rantanen, Lahti)

Lahden ensimmäinen pohjoismainen ystävyyskaupunki oli Ruotsin Västerås, jonka kanssa solmittiin ystävyyssopimus vuonna 1940. Tanskan Randers, Norjan Ålesund ja Islannin Akureyri tulivat mukaan vuonna 1947.

"Nuorisoyhdistysten väki tutustui Lahden ystävyyskaupunkeihin NUL-viikoilla. Nyt lahtelaisnuoret tapaavat pohjoismaisia ikätovereitaan NOVU-viikoilla.

Kuvaaja: Heli Kaskinen, 2014.

YSTÄVYYSKUNTATOIMINTAA

"Ystävyyskuntatoiminta alkoi toisen maailmansodan jälkeen, kun sodassa vaurioituneet Euroopan kaupungit alkoivat rakentaa ystävyyskaupunkiketjuja tukeakseen toisiaan jälleenrakennustyössä. Pohjoismaiselle ystävyyskuntatoiminnalle oli pohjana sodan aikana syntynyt kummikuntaliike. Mannerheimin Lastensuojeluliiton aloitteesta perustetun liikkeen ansiosta Suomella oli vuonna 1945 noin 600 kummikuntaa Ruotsissa. (Helsingius 1987, 191.) Ruotsalaiset kummikunnat avustivat Suomessa sijaitsevia ”kummilapsiaan”. Västeråsin kaupunki toimitti vuonna 1940 Lahteen korjausauton, kuparilevyt pommituksessa tuhoutuneen kaupungintalon katon korjaamiseen ja sähkötarvikkeita (lahti.fi, 31.8.2009). Turun kummikaupunki Göteborg taas lähetti vuonna 1947 turkulaisten nuorten kesäleireille juustoa, margariinia, kaurajauhoa ja maitojauhetta, kutakin 500 kiloa (Kallioniemi 1993, 16).” Ruotsin valtion ja myöhemmin Kuopion ja Jönköpingin ystävyystoiminnan (1940) avulla Kuopioon rakennettiin Niiralan ja Itkosenniemen pientaloalueet, Jönköpingin lastentalo, terveystalo Sunne ja Savon Lastenlinna (Viitala, 2011). ”Suhteet kummikuntiin muuttuivat vähitellen ystävyyskuntatoiminnaksi, kun olot paranivat. Viisikymmentäluvun alkupuolella suomalaiset kunnat alkoivat hankkia ystävyyskuntia myös muualta Itämeren piiristä ja Keski-Euroopasta. (Helsingius 1987, 191.)” (Lehtonen, 2009).

Suomen Kuntaliiton tietojen mukaan Suomen kunnilla on tällä hetkellä 569 ystävyyskaupunkia Pohjoismaissa. Suomen kuntien yhdistymisen myötä yhdellä kunnalla voi olla monia ystävyyskaupunkeja eri Pohjoismaista. Määrällisesti tilastoja johtaa Salo, jolla on kaksitoista ystävyyskaupunkia, kun esimerkiksi asukasmäärältään suuremmalla Helsingillä on neljä, yksi jokaisesta Pohjoismaasta. (kunnat.net)

Ystäväkuntayhteistyö on yksi pohjoismaisen kansalaisyhteistyön kulmakiviä, ja sillä on keskeinen rooli myös Norden-yhdistysten toiminnassa. Ensimmäinen ystäväkuntasuhde solmittiin vuonna 1939 tanskalaisen Thistedin

ja ruotsalaisen Uddevallan välillä. Ruotsin kuntien apu Suomen kunnille etenkin sodan aikana antoi alkusysäyksen laajalle ystäväkuntayhteistyölle. Nykyään noin 800 kuntaa käsittävään pohjoismaiseen ystäväkuntaketjuun kuuluu noin 300 suomalaista kuntaa. (pohjola-norden.fi)

Nuorten osalta ystävyyskuntatoiminta voi olla varsin vähäistä, jos se keskittyy vain virkamiesvaihtoihin ja tapaamisiin. Kun nuoret pääsevät mukaan, on ohjelma usein kulttuuri- tai urheilupainotteinen. Ja leirimuotoinen. Näin oli myös esimerkiksi Raahessa, joka osallistui Raahen, Norjan Ranan ja Ruotsin Skellefteån kanssa ystävyysleirille Skellefteåssä 18.–22.6.1978. Muutoin kaupungin ystävyyskuntatoiminta oli 1960-luvun puolivälistä 1980-luvun lopulle asti pitkälti näyttelyvaihtoja ja nuorisoyhdistysten yhteystietojen vaihtoa. Siitä eteenpäin järjestettiin pohjoismaisia nuorisotyökonferensseja vuorovuosin eri ystävyyskaupungeissa. Nykyisin näitäkään ei enää järjestetä. (Mauri Pirilä, 2008) Lahdessa nuorten osallistuminen ystävyyskuntatoimintaan on ollut vilkasta jo ennen NOVU-viikkoja, erityisesti Ruotsin Västeråsin kanssa. Kaupungit järjestivät eri alojen nuorten välisiä kilpailuja, esimerkiksi musiikkikilpailuja vuodesta 1961 alkaen. Kisailemaan pääsivät myös pienoissähköautoista innostuneet, samoin järjestettiin piirustus- ja maalauskilpailuja, jotka loppuivat vasta vuonna 1988, kun ystävyyskaupunkien NOVU-viikkoja alettiin järjestää. (Salo, 1978; Virpi Rantanen)

Valtakunnallisesti ystäväkuntayhteistyötä toteuttavat Pohjola-Norden ja Suomen Kuntaliitto. Paikallisesti yhteistyöstä vastaavat Pohjola-Nordenin paikallisyhdistykset ja kunnat. Ystäväkuntayhteistyö tarjoaa kunnan asukkaille, yhdistyksille, virkamiehille ja luottamushenkilöille mahdollisuuden olla mukana pohjoismaisessa yhteistyössä ja solmia henkilökohtaisia ja ammatillisia yhteyksiä maan rajojen yli. Ystäväkuntayhteistyö ei vaadi suurta vaivannäköä tai mittavia rahavaroja. Toiminnassa on nykyään aktiivisesti mukana eri kuntien ja yhdistysten edustajia. (pohjola-norden.fi)

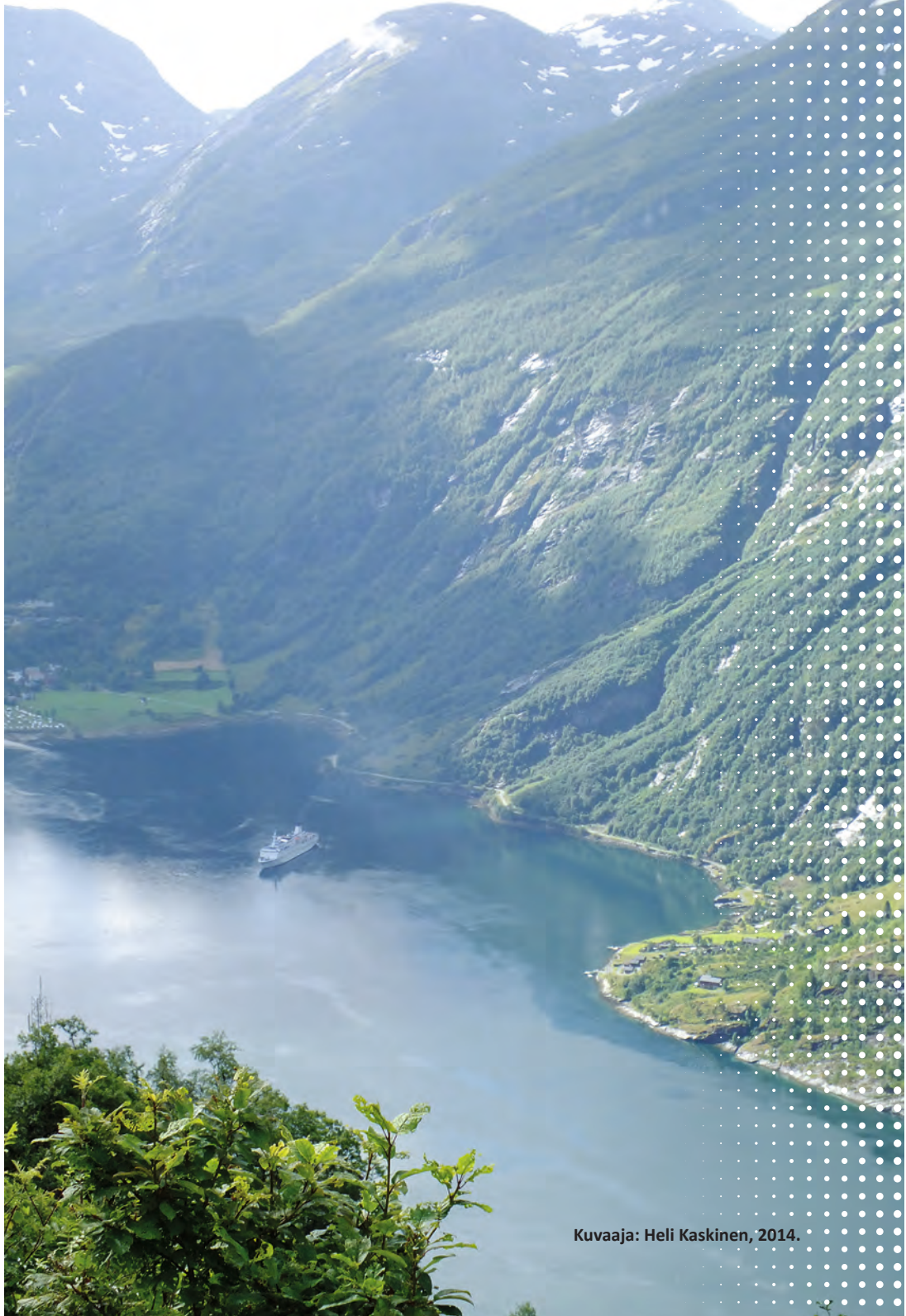

Kuvaaja: Heli Kaskinen, 2014.

POHJOLA-NORDEN

Pohjola-Nordenin tärkein tehtävä on pohjoismaisen yhteistyön edistäminen ja Pohjoismaiden tunnetuksi tekeminen Suomessa. Vuonna 1924 perustettu Pohjola-Norden on Suomessa ainoa kansalaisjärjestö, jonka päätehtävänä on pohjoismainen yhteistyö. Yhdessä muiden Pohjoismaiden Norden-yhdistysten kanssa Pohjola-Norden tarjoaa Suomessa asuville mahdollisuuden pohjoismaiseen toimintaan ja vuorovaikutukseen monilla eri tasoilla ja tavoilla. Kansalaisjärjestönä Pohjola-Norden tarjoaa jäsenilleen monipuolista toimintaa sekä edistää kansalaisten ja järjestöjen yhteistyötä Pohjolassa. Edunvalvontajärjestönä se virittää aktiivista yhteiskunnallista keskustelua, vaikuttaa viranomaisiin ja päättäjiin sekä haastaa eri toimijat huomioimaan pohjoismaisen näkökulman jokapäiväisessä elämässä. Asiantuntijajärjestönä Pohjola-Norden kartuttaa tietoutta Pohjolasta ja Pohjoismaista sekä ylläpitää pohjoismaisia verkostoja. Palvelujärjestönä Pohjola-Norden järjestää seminaareja, tilaisuuksia ja kokouksia, tukee pohjoismaisuutta kouluissa sekä välittää tietoa Pohjoismaista ja pohjoismaisesta yhteistyöstä. (pohjola-norden.fi) Suomen toimiessa Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana vuonna 2011 tavoitteena oli herättää nuorten kiinnostus pohjoismaiseen yhteistyöhön. Lisäämällä nuorten vaihto-ohjelmia edistetään myös jonkin skandinaavisen kielen oppimista ja elämyksellistä Pohjolaa. (Stubb, 2014) Pohjola-Norden on tähän yksi mahdollistava väylä.

Norden-yhdistysten liiton kautta Pohjola-Norden toimii yhteistyössä myös muiden neljän kansallisen ja kolmen itsehallintoalueen Norden-yhdistyksen sekä Norden-yhdistysten Nuorisoliiton kanssa. Yhteistyön tavoitteena on erityisesti pohjoismaisen yhteistyön lisääminen henkilökohtaisen vuorovaikutuksen, kulttuurin, koulutuksen, ympäristön, median sekä työ- ja elinkeinoelämän aloilla. Tavoitteiden saavuttamiseksi Norden-yhdistysten liitolla on läheiset yhteistyösuhteet Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Pohjoismaiden neuvoston kanssa. Lisäksi liitolla on yhteistyötä Baltian maiden ja Venäjän Norden-yhdistysten kanssa. (pohjola-norden.fi)

Pohjola-Norden on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton järjestö. Sen alueellisesta ja paikallisesta toiminnasta vastaavat kahdeksan piiriä ja noin 130 yhdistystä. Henkilöjäsenet kuuluvat aina Pohjola-Nordenin yhdistyksiin. Yhdistysten tavoitteena on toimia jäsentensä yhdyssiteenä pohjoismaisissa kysymyksissä, edistää pohjoismaisten kansojen yhteistyötä ja antaa tietoa Pohjoismaista. Yhdistykset tekevät myös aloitteita piireille, Pohjola-Nordenin liitolle, kotipaikkakuntansa viranomaisille ja järjestöille. Pohjola-Nordenin piirit taas toimivat yhdistystensä yhteistoiminta-elimenä pohjoismaisissa kysymyksissä, vahvistavat ja kehittävät kaikilla aloilla Pohjolan kansojen yhteenkuuluvuutta sekä toimivat yhdyssiteenä Pohjola-Nordenin liiton suuntaan. Piiri pyrkii toiminnallaan edistämään pohjoismaista yhteistyötä järjestämällä ja toteuttamalla pohjoismaisia yhteistyöhankkeita, kampanjoita, seminaareja ja esitelmä- ja kulttuuritilaisuuksia, kehittämällä ystäväkuntatoimintaa ja edistämällä taloudellista yhteistyötä. (pohjola-norden.fi)

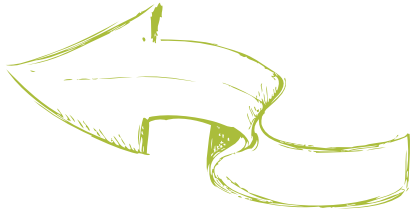

Nordenständi: Pohjola-Norden esitteli toimintaansa Rovaniemen Barents on My Mind -nuorisoseminaarissa 16.–17.9.2014 Rovaniemellä. Kuvaaja: Tero Titoff, Inari.

POHJOLA-NORDENIN NUORISOLIITTO (PNN)

Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto, PNN, on puoluepoliittisesti sitoutumaton nuorisojärjestö, jonka tavoitteena on edistää pohjoismaista yhteistyötä ja luoda kohtaamisia eri puolilta Pohjolaa tulevien nuorten välillä. PNN:llä on paikallisosastoja eri puolilla Suomea sekä sisarjärjestöt jokaisessa Pohjoismaassa. Liitto tarjoaa pohjoismaista kulttuuritoimintaa, matkoja, kielikursseja, seminaareja sekä tietoa opiskelusta, työnteosta ja liikkumisesta Pohjoismaissa. Se hallinnoi myös kesätöitä muissa Pohjoismaissa välittävää Nordjobb-ohjelmaa. Kesällä 2014 Nuorisoliitto osallistui Helsinki Pride -kulkueeseen marssien yhdenvertaisen Suomen ja Pohjolan puolesta. (pnn.fi)

Nuorisoliitto hallinnoi lisäksi Nuorten Pohjoismaiden neuvostoa, joka tarjoaa poliittisesti aktiivisille nuorille laajan pohjoismaisen foorumin ja vaikutuskanavan. Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (Ungdomens Nordiska Råd, UNR) on poliittisten nuorisojärjestöjen pohjoismainen yhteistyöelin. PNN on hallinnoinut vuodesta 2004 lähtien Nuorten Pohjoismaiden neuvoston sihteeristöä. UNR:n tehtävänä on luoda ja aktivoida keskustelua Pohjoismaiden nuorten välillä sekä toimia suorana linkkinä Pohjoismaiden neuvostoon. (pnn.fi)

LUE NORDJOBBISTA SIVUILTA 53-54

Lähteet ja lisätietoja:

Helsingius, Ulla 1987, Ystävyyskuntatoiminta. Teoksessa *Nuorisotyön käsikirja*, Kansalaiskasvatuksen keskuksen julkaisuja 71. Toim. Armi Mikkola. Pieksämäki.
Kallioniemi, Jouni 1993, *Turku ja nuoret. Turun kaupungin nuorisotoimen ja turkulaisen nuorison tarina*. Gillot Oy. Turku.
Lehtonen, Terhi 2009, *Itään! Nuoret mukana ystävyyskuntatoiminnassa*. Nuoperi. Turku.
Leinonen, Jukka, nuorisosihteeri, Lahden nuorisopalvelut. Nuoperin työelämähaastattelu 18.6.2014.
Lindqvist, Raimo, tuntiohjaaja, Lahden nuorisopalvelut. Nuoperin työelämähaastattelu 10.3.2006. TYKL/aud/132.
Pirilä, Mauri, nuorisotoimenjohtaja, Raahe. Nuoperin ystävyyskuntakyselyvastaus 16.9.2008.
Rantanen, Virpi, sisäisten palveluiden päällikkö, Lahden nuorisopalvelut. Sähköpostit 18.6., 23.6., 1.–2.10., 15.10., 6.–7.11.2014.
Salo, Marja 1978, *Lahden nuorisotoimi vuosina 1946–1976*. Lahden kaupungin painatuskeskus. Tutkielma.
Stubb, Alexander 2014, Pohjola edelläkävijänä. Teoksessa *Pohjoismainen yhteisö tänään ja huomenna.* Pohjola-Norden 90 vuotta.
Vento, Yrjö, nuorisotoimenjohtaja, Lahti. Nuoperin työelämähaastattelu 9.3.2006. TYKL/aud/129.
Viitala, Heikki 2011, Paikallistason suomalais-saksalainen yhteistyö, esimerkkinä Kuopio. Teoksessa *Mansikkahilloa ja karjalanpiirakkaa! Suomen ja Saksojen nuorisoyhteistyöstä.* Toim. Minna Heikkinen, Nuoperi. Turku.

www.kunnat.net • www.lahti.fi • www.pnn.fi • www.pohjola-norden.fi

LEIREJÄ!

MEAHCCI-YSTÄVYYSKAUPUNKILEIRI TAMMELASSA 19.–26.7.2014

Forssan alueen partiolippukunnat tekevät nuorisoyhteistyötä Forssan kaupungin pohjoismaisten ystävyyskaupunkien, Tanskan Struerin, Norjan Sarpsborgin ja Ruotsin Södertäljen partiolippukuntien kanssa. Ystävyyskaupunkileiri järjestetään joka toinen vuosi ja vuorollaan kussakin maassa. Kesällä 2014 Forssan seudulla Tammelassa pidetty Meahcci-leiri oli viides Suomessa järjestetty ystävyyskaupunkileiri. Osallistujia oli yhteensä 155 Suomesta, Ruotsista ja Tanskasta. Norjan Sarpsborgista ei tänä vuonna tullut leiriläisiä. (Haavisto 2014; Vainio 2014)

Forssan alueen partiolaisiin kuuluvat nykyisin yhteislippukuntana toimiva Forssan Tornitulet ja Tornihaukat, joka on muodostunut tyttö- ja poikalippukuntien yhdistyttyä, Jokioisten Korvenkävijät, Tammelan Metsänkävijät, Koijärven Kurjet, Humppilan Ilvespojat ja Punkalaitumen Metsänkävijät. Tällä kertaa leirille ja sen järjestelyihin osallistuivat Forssa, Jokioinen, Tammela ja Humppila. Leirin suunnittelu aloitettiin elokuussa 2012, jolloin aluepalaverissa valittiin leirinjohtaja (Jari Haavisto) ja mm. huoltoon, hankintoihin, talouteen ja ensiapuun nimettiin vastuuhenkilöt. Leirin ajankohta päätettiin keväällä 2013 ja leiripaikka varattiin, joten tiedotus tulevasta leiristä voitiin aloittaa Ruotsiin, Norjaan ja Tanskaan. (Haavisto 2014)

Ensimmäinen näistä ystävyyskaupunkileireistä, Breinholt-76, järjestettiin Tanskassa. Parhaimmillaan, 1990-luvulla, leirillä oli jopa 600 osallistujaa. Vuosituhannen vaihteessa partiolaisten määrä väheni, mutta toiminta vilkastui taas muutamien vuosien kuluttua. Ystävyyskaupunkileiri on jäänyt kokonaan pitämättä ainoastaan kerran, vuonna 2012, kun Norjan Sarpsborgin seudun lippukunnissa ei ollut leirin järjestämiseen tarpeeksi johtajia. (Jäske 2014; Vainio 2014)

Tällä hetkellä partiossa tuntuu Suomessakin olevan yleistä jonkinasteinen johtajapula. Se on tavallista varsinkin Lounais-Hämeen kaltaisella alueella, jolta monet nuoret muuttavat viimeistään lukion tai ammattikoulun

jälkeen suuremmille paikkakunnille opiskelemaan ja joko jäävät sille tielleen tai muuten vain unohtavat vanhan harrastuksen. Tälläkään leirillä ei ollut yhtään liikaa johtajia järjestämässä ohjelmaa ja huolehtimassa leiriläisten pärjäämisestä savun arkiaskareissa, mutta esimerkiksi ohjelmaryhmä oli tehnyt hyvät ja tarkat ohjeet, tarvittaessa kuvineen ja mallikappaleineen, kaikkiin rakenteluun ja kädentaitoihin liittyviin ohjelmapisteisiin. Näin kullakin ohjelmapisteellä pari vetäjää pystyi ohjeistamaan ryhmien johtajat, jotka puolestaan opastivat ja auttoivat omaa ryhmäänsä. Myös leirin muonitusvastaava oli tehnyt hyvät ja tarkat ruoanvalmistusohjeet jokaiselle ruokailulle etukäteen, erityisruokavaliot huomioiden, joten kaikki johtajat selvisivät omista keittiövuoroistaan hyvin nuorten avulla. (Haavisto 2014)

Muurinpohjapannulla paistui makoisia lettuja.

SAVUT METSÄSSÄ JÄRVEN RANNALLA

Meahcci-leiri järjestettiin Tammelan Ruostejärven virkistysalueen ja Liesjärven sekä Torronsuon kansallispuistojen läheisyydessä. Leiripaikka oli metsässä järven rannalla. Tämä ei ole mitenkään itsestään selvää muista maista tulleille vieraille, koska he järjestävät leirinsä yleensä heinäpellolla. Ruotsalaiset vieraat tykästyivätkin leiripaikkaan niin, että lupasivat pyytää oman kaupunkinsa päättäjiä ottamaan yhteyttä Forssaan ja vetoamaan paikan säilyttämisen ja kunnostamisen puolesta. Ruostejärven leirikeskus kun ei enää ole kaupungin käytössä päästyään huonoon kuntoon. Meahcci-leiriläisillä oli kuitenkin käytössään keskuksen sauna. (Haavisto 2014; Leirikirje 1)

Leirillä asuttiin kolmessa suunnilleen samankokoisessa alaleirissä eli savussa, ja kaikki ruoka valmistettiin kolmessa savukeittiössä. Kaikki johtajat osallistuivat vuorollaan ruoanlaittoon, ja suurin osa nuorisostakin oli enemmän tai vähemmän apuna keittiössä. Tällainenkin toimintamalli (joka mielestäni on oleellinen osa aitoa leirielämää) tuntuu olevan katoavaa kansanperinnettä, kun suurleireillä keskitetään muonitus aina vain suurempiin yksiköihin tai jopa tuodaan valmiina leirille lähikaupungin suurkeittiöstä. (Haavisto 2014)

Vesiaiheisessa ohjelmalaaksossa harjoiteltiin kanootilla melomista.

Meahcci (*saam.*) = asumaton seutu, autiomaa, erämaa, selkonen, takamaa, metsä. (kaino.kotus.fi/algu)

Meahcci-leirin kuvat: Jari Haavisto.

MONENMOISTA LEIRIOHJELMAA

Meahcci-leirin teemana olivat alkuperäiskansat. Leiriohjelmassa olevien niin sanottujen ohjelmalaaksojen aiheet olivat vesi, intiaanikulttuuri ja metsä. Vesilaaksossa rakennettiin pressuista, oksista ja naruista melontakelpoinen donitsi, ja toki melomista harjoiteltiin ihan kanoo-teillakin. Metsälaaksossa teemaan tutustuttiin kokeilemalla tukin kuorimista kuorimaraudalla ja sahaamista vanhanajan justeerisahalla. Puusta nikkaroitiin myös Kimble- ja shakkipelejä, kaarnasta vuoltiin veneitä ja tuohesta pujoteltiin sormuksia ja ropposia. Leiriläiset pääsivät myös tekemään metsäystävällistä uusiopaperia sanomalehti-silpusta. Intiaanien kulttuuriin jokainen tutustui valitsemallaan tavalla. Käsityörasteilla sai opetella tekemään helmikoruja, unisieppareita, sadeputkia ja jopa mokkasiinit. Yhdellä rastilla testattiin metsästys-taitoja ampumalla itse tehdyillä jousilla ja nuolilla maalitauluihin. Myös saviruukkujen dreijaamista pääsi kokeilemaan. (Vainio 2014)

Nuorimpien osallistujien eli sudenpentujen leirin päättäjäiset pidettiin jo maanantai-iltana ja he lähtivät kotimatkalle tiistaina. Mui-den leiri jatkui yön yli kestäneellä vaelluksella eli haikilla. Seikkailijoilla ja tarpojilla se oli hieman helpompi, samoajilla ja vaeltajilla haasta-vampi. (Haavisto 2014; Jäske 2014; Vainio 2014)

”Yön yli kestäneellä haikilla oli erilaisia tehtävärasteja. Samoajat ja vaeltajat aloittivat haikkinsa melontaosuudella etsien järven poh-jaan jemmattuja kartanpaloja matkan jatkumiseksi. Metsäosuudella etsittiin karttaan merkityt rastit, jotka löytämällä kerättiin päivälliselle ruoka-aineita. Yöpymispaikalle saavuttuaan isojen tuli vielä ruuan lisäksi tehdä majoite, joka oli 1,5 metriä maan yläpuolella. Siinä sitten vierähtikin tovi, ennen kuin puiden väliin punottu verkko oli valmiina nukkumista varten!” (Vainio 2014)

Metsähaikin jälkeisenä päivänä leiriläiset pääsivät samoamaan ja vaeltamaan aivan erilaisiin maisemiin. Ohjelmassa oli Forssan kaupunkiin tutustuminen valokuvasuunnistaen, shoppaillen ja kau-pungin uimarannalla uiden. Leiriviikon tunteikkain tilaisuus taisi olla perjantai-illan päättäjäisiltanuotio. (Vainio 2014)

Tytöt nikkaroivat Kimble-peliä metsälaakson tehtävärastilla.

Justeerilla sahatessa tarvittiin käsivoimia.

Intiaanikulttuuriin tutustuttiin mm. saviastioita dreijaamalla.

Itse tehdyillä jousilla ja nuolilla ammuttiin maalitauluun.

Tammelalaisten ja tanskalaisten savun asukkaat yhteiskuvassa. Leirinjohtaja Jari Haavisto keskellä.

Leirin ohjelmaan kuului tietysti myös oman leiripaidan painaminen.

Leirillä oli osallistujia Tanskasta, Suomesta ja Ruotsista.

Ruoka valmistettiin ulkona kunkin alaleirin omassa savukeittiössä.

Haikilla kokattiin iltaruuat trangialla.

Uni maittoi metsän siimeksessä.

Tytöt haikilla.

Järven rannalla kun oltiin, ohjelmaan mahtui paljon uimista ja vesipelejä.

Meahcci-leirin kuvat: Jari Haavisto.

FORSSAN LEHTI

Lounais-Hämeen maakunnallinen äänenkannattaja

Perustettu vuonna 191

Partiolaiset Suomesta, Ruotsista ja Norjasta viipyvät viikon verran Ruostejärven leirikeskuksessa

"Harmi, kun nämä on päästetty rapistumaan. Tämä on hienolla paikalla."

"Eivät lapset kai voi uida liian paljon."

Heinäkuussa 155 partiolaista Forssan seudulta, Ruotsista ja Tanskasta kokoontuivat Meahcci-leirille Ruostejärven rannalle reiluksi viikoksi. Leirin nimi on saamea ja tarkoittaa metsää. Leirin teemana olikin alkuperäiskansat, kansainvälistä yhteistyötä unohtamatta.

(Täplä 3/14)

Pohjoismaisia vieraita MEACCHI-LEIRILLÄ

(Forssan Lehti 22.7.2014)

> "Leiriläiset saivat uusia kavereita vähintään Facebookiin.

VOIMME SUOSITELLA!

”Leirin päättäjäisissä tunnelma oli haikea, mutta iloinen. Sähköpostiosoitteita ja partiohuiveja vaihdettiin vielä juuri ennen lähtöä, eikä uusista ystävistä olisi haluttu erota. Toisaalta mielessä oli jo kahden vuoden päästä Tanskassa järjestettävä seuraava leiri, jota tulevat isännät alkoivat jo suunnitella. Onneksi perinne on saatu säilymään ja näyttää siltä, että vielä löytyy ystävyysleiriperinteemme jatkajia. Niitä innokkaita, jotka haluavat muidenkin kokevan samaa hauskaa yhdessä tekemistä, kuin on itse aikoinaan leiriläisenä päässyt kokemaan. Aina leirin aluksi tuntuu, ettei varsinkaan nuoremmilla ole uskallusta käyttää kielitaitoaan, mutta vähitellen iloinen englannin, suomen ja ruotsin kielen sekamelska täyttää ruokapöydät ja puuhapisteet. Yhteistyö on tehokasta tutustumista uusiin kansoihin, kieliin ja heidän kulttuureihinsa! Tätä konseptia voimme suositella muillekin alueille ja lippukunnille. Kyllä toimii!” (Vainio 2014)

”En ole itse viikoittaisessa toiminnassa mukana Tammelassa, koska asun Helsingissä, mutta monet vanhemmat ovat kuulemma kertoneet lasten saaneen uutta innostusta harrastukseensa ja odottaneen syksyn toimintakauden alkua sekä uusia leirejä, joissa näkee muutakin kuin oman lippukunnan väkeä. Tällaisille leireille on siis selkeästi tilausta. Meahcci-leiri oli oikeastaan aika sopivan kokoinenkin. Siellä ehti oikeasti tutustua, koska suunnilleen kaikkien kanssa sai olla tekemisissä, toisin kuin monen tuhannen hengen leireillä. Leiriläiset saivat uusia kavereita vähintään Facebookiin. Onnistuneen leirin myötä on huomattavasti todennäköisempää, että perinne jatkuu 2016 Tanskassa, vaikka Suomessa onkin samana kesänä myös kansallinen suurleiri.” (Haavisto 2014)

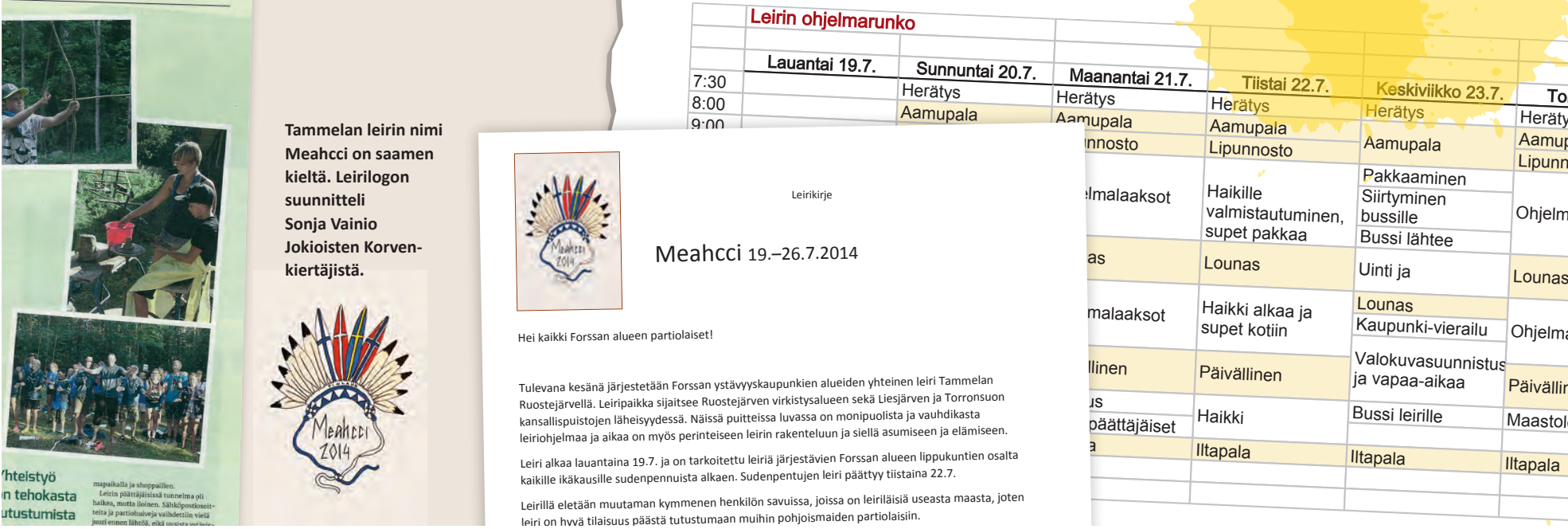

Tammelan leirin nimi Meahcci on saamen kieltä. Leirilogon suunnitteli Sonja Vainio Jokioisten Korven-kiertäjistä.

Leirikirje

Meahcci 19.–26.7.2014

Hei kaikki Forssan alueen partiolaiset!

Tulevana kesänä järjestetään Forssan ystävyyskaupunkien alueiden yhteinen leiri Tammelan Ruostejärvellä. Leiripaikka sijaitsee Ruostejärven virkistysalueen sekä Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen läheisyydessä. Näissä puitteissa luvassa on monipuolista ja vauhdikasta leiriohjelmaa ja aikaa on myös perinteiseen leirin rakenteluun ja siellä asumiseen ja elämiseen.

Leiri alkaa lauantaina 19.7. ja on tarkoitettu leiriä järjestävien Forssan alueen lippukuntien osalta kaikille ikäkausille sudenpennuista alkaen. Sudenpentujen leiri päättyy tiistaina 22.7.

Leirillä eletään muutaman kymmenen henkilön savuissa, joissa on leiriläisiä useasta maasta, joten leiri on hyvä tilaisuus päästä tutustumaan muihin pohjoismaiden partiolaisiin.

Leirin ohjelmarunko

	Lauantai 19.7.	Sunnuntai 20.7.	Maanantai 21.7.	Tiistai 22.7.	Keskiviikko 23.7.	To
7:30		Herätys	Herätys	Herätys	Herätys	Herätys
8:00		Aamupala	Aamupala	Aamupala	Aamupala	Aamup
9:00			nnosto	Lipunnosto		Lipunn
			lmalaaksot	Haikille valmistautuminen, supet pakkaa	Pakkaaminen Siirtyminen bussille Bussi lähtee	Ohjelm
			as	Lounas	Uinti ja	Lounas
			malaaksot	Haikki alkaa ja supet kotiin	Lounas Kaupunki-vierailu	Ohjelma
			llinen	Päivällinen	Valokuvasuunnistus ja vapaa-aikaa	Päivällir
			us päättäjäiset	Haikki	Bussi leirille	Maastol
			a	Iltapala	Iltapala	Iltapala

PARTIOTOIMINTAA SUOMESSA JA MAAILMALLA

Partiota harrastetaan lippukunnissa, joita Suomessa toimii noin 750. Lippukuntiin kuuluu noin 20–200 eri-ikäistä partiolaista, ja niiden ohjaajat ovat vapaaehtoisia. Pienissä kaupungeissa ja kunnissa toimintaa pyörittää tavallisesti yksi lippukunta, suuremmissa niitä voi olla useitakin. Osa lippukunnista on yhteisiä, osa tyttö- tai poikalippukuntia. Lippukunnat jakaantuvat maantieteellisen sijaintinsa perusteella partiopiireihin, joita Suomessa on yhteensä kymmenen. Piirien tehtävänä on tukea lippukuntien toimintaa ja mahdollistaa partion harrastaminen alueellaan. (partio.fi)

Partiolaisia on maailmassa noin 45 miljoonaa 216 maassa. Ainoastaan Andorrassa, Kiinassa, Kuubassa, Pohjois-Koreassa, Laosissa ja Myanmarissa ei ole partiotoimintaa. Partio on vapaaehtoista, avointa, itsenäistä, poliittisesti sitoutumatonta ja kansainvälistä toimintaa. Kansainvälinen partioliike hyväksyy kaikki erilaiset uskontokunnat ja uskonnonvapauden periaatteen. Partioihanteisiin kuuluu toisen kunnioittaminen ja ystävyyden rakentaminen yli rajojen. Käytännön kansainvälisyyttä ovat esimerkiksi leirivieraat ulkomailta, partiomatkailu, kehitysyhteistyöprojektit ja maailman partiolaisten yhteiset juhlapäivät, kuten kansainvälinen rauhanpäivä. Partiossa myös opetellaan elämään entistä kansainvälisemmässä ja monikulttuurisemmassa yhteiskunnassa ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa. (partio.fi)

Komeimmin partion kansainvälisyys näkyy maailmanjamboreella, joka kokoaa joka neljäs vuosi yhteen kymmeniä tuhansia partiolaisia ympäri maailman. Viimeisin maailmanjamboree järjestettiin Ruotsissa

Partiolaiset kättelevät toisiaan vasemmalla kädellä. Vasemman käden ajatellaan olevan lähempänä sydäntä ja näin sillä tervehtiminen symboloi sydänten välistä yhteyttä. (partio.fi)

kesällä 2011 ja seuraava, järjestyksessä 23. maailmanjamboree pidetään Japanissa vuonna 2015. (partio.fi)

Englantilainen kenraalimajuri Robert Baden-Powell järjesti ensimmäisen partiopoikaleirin Englannissa Brownsean saarella elokuussa 1907 ja kirjoitti leirikokemusten pohjalta kirjan Scouting for Boys (Partiopojan kirja) vuonna 1908. Partio levisi nopeasti maailmalle ja siitä tuli myös tyttöjen harrastus. Suomeen perustettiin partioryhmiä heti ensimmäisten joukossa, jo vuonna 1910. Vuonna 1972 Suomen Partiopoika- ja Partiotyttöjärjestöt yhdistyivät Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry -järjestöksi. Se on suomalaisen partioliikkeen kattojärjestö, joka vastaa sekä suomen- että ruotsinkielisestä partiotoiminnasta. (partio.fi)

Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry on World Association of Girl Guides and Girl Scouts -järjestön (WAGGGS) ja World Organisation of Scout Movementin (WOSM) jäsen ja maailman partioliikkeen edustaja Suomessa. Se on suomalaisen partiotoiminnan keskusjärjestö ja vastaa suomen- ja ruotsinkielisestä partiotoiminnasta. Suomen Partiolaiset vie WAGGGSin ja WOSMin tavoitteita eteenpäin ja huolehtii, että partiotoiminta Suomessa pysyy maailmanjärjestöjen periaatteiden mukaisena. Suomen Partiolaisten jäsenet kuuluvat molempiin maailmanjärjestöihin. Maailman suurimpana nuorisoliikkeenä partio toimii aktiivisesti nuorten elinolojen ja vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi. Maailmanjärjestöjen yhteisenä tavoitteena on, että nuorten näkökulma otettaisiin huomioon esimerkiksi koulutusjärjestelmiä ja kehityspolitiikkaa suunniteltaessa. (partio.fi)

PARTIOSANASTOA

Sudenpentu	**7–9 v. (cub scout)**
Seikkailija	**10–12 v. (adventurer)**
Tarpoja	**12–15 v. (tracker)**
Samoaja	**15–17 v. (explorer)**
Vaeltaja	**18–22 v. (rover)**
Sisupartiolainen	**partiolainen, joka tarvitsee harrastuksessaan erityistä tukea vamman, pitkäaikaissairauden tai muun ominaisuuden takia (partio.fi)**

Lähteet ja lisätietoa:

Haavisto, Jari, Leirikirjeet 1 ja 2.
Haavisto, Jari, Leirin ohjelmarunko.
Haavisto, Jari, leirinjohtaja, Tammelan Metsänkävijät. Sähköpostit 8.6.2014, 7.10.2014, 8.10.2014, 28.10.2014.
Jäske, Ulla 2014, Isot ja pienet yhdessä, aikuisten tuella. *Forssan Lehti* 22.7.2014.
Vainio, Laura 2014, Pohjoismaisia vieraita Meacchi-leirillä. *Täplä* 3/14, Hämeen partiopiiri ry:n jäsenlehti.

www.facebook.com/ForssanAlueenPartiolaiset • kaino.kotus.fi/algu, Saamelaiskielten etymologinen tietokanta. • www.partio.fi

KANSANTANSSIA!

RIKURILLA BARNLEKISSA ISLANNISSA 2014

Taina Salminen, Kosken Tl. Nuorisoseura ry

Kosken Tl. Nuorisoseuran kansantanssiryhmä Rikurilla teki ensimmäisen ulkomaanmatkansa vuonna 2011 Barnlekiin Tanskan Skiveen. Kun päätösjuhlassa ryhmä sai kuulla, että seuraava Barnlek järjestettäisiin vuonna 2014 Islannissa, lyötiin saman tien lukkoon matka sinne. Vuoden 2012 kesäkuussa Rikurilla osallistui suomalais-virolaisiin Tanssipitoihin Tampereella, mutta heti sen jälkeen ryhmä alkoi kerätä matkakassaa Islantia varten. Jo alussa oli tavoite, että vanhempien ei tarvitse varautua kuin käyttörahaan matkan aikana, muu kerätään yhdessä. Islantiin on mentävä lentäen ja tapahtuman osallistumismaksut olivat edellisiin tapahtumiin verrattuna huipussa, joten kerättävää riitti. Kymmenhenkisen ryhmän oli saatava kokoon 8 000 euroa, jotta matkaan päästäisiin. Rahaa kerättiin myymällä erilaisia tuotteita (sukkia, pakasteleivonnaisia, keksejä, mausteita, vessapaperia, omia joulukortteja, arpoja), osallistumalla myyjäisiin, pitämällä arpajaisia, myymällä äitienpäiväkakkuja ja torilla leivonnaisia, harjoittamalla katusoittoa, pitämällä kirpputoritapahtumia, käymällä esiintymässä ja hoitamalla kahvituksia… Kun oli aika lähteä matkaan, meillä oli jopa 500 euroa ylimääräistä rahaa omatoimiretkelle Islannissa. Nuoret olivat täysillä mukana kaikessa tekemisessä, ja yhteinen tavoite vei innolla eteen-päin.

Heinäkuun 8. päivänä 2014 ryhmä lähti vihdoin matkalle. Osalle ryhmäläisistä lentomatka oli elämän ensimmäinen. Ennen kuin pääsimme Islantiin, oli edessä kahdeksan tunnin odotus Oslon lentokentällä. Kauan yhdessä toimineelle ryhmälle se ei tuottanut ongelmia, syötiin, nukuttiin, pelattiin ja seurusteltiin yhdessä ja pienemmissä porukoissa. Tiistai-iltana olimme vihdoin perillä Islannin Mosfellsbaerissa ja majoituimme paikalliselle yläasteelle.

Avajaisissa esiintyi soittajia kaikista Pohjoismaista. Kuva: Taina Salminen.

Keskiviikkona virallisessa ohjelmassa oli suomalaisten kansantanssiryhmien yhteisharjoitus ja tapahtuman avajaiset. Niitä ennen ehdimme tehdä omatoimimatkan Reykjavikiin, johon oli matkaa noin 20 kilometriä. Reykjavikissa kiertelimme kaupungilla, kävimme matkamuistomyymälöissä, syömässä ja kansallismuseossa.

Torstai oli yleinen retkipäivä. Tapahtuman järjestäjän retket olivat niin kalliita, ettei meillä ollut varaa niihin, joten lähdimme seikkailuun ryhmän kesken. Matkustimme yleisillä linja-autoilla Hveragerdiin, jossa oli runsaasti kuumia lähteitä. Teimme seitsemän kilometrin patikkaretken kuumille lähteille ja pääsimme perillä jalkakylpyyn. Kylmässä ja sateisessa säässä tehdyn matkan jälkeen maistui lämmin keittolounas paikallisessa ravintolassa. Illalla ohjelmassa oli

Rikurilla retkellä kuumille lähteille Hveragerdissä.

Seitsemän kilometrin patikoinnin jälkeen tytöt pääsivät kuumaan jalkakylpyyn.

Omatoimiretkellä patikoitiin komeissa maisemissa, ja pienessä tihkusateessa.

tanssitupa, jossa eri maiden ohjaajat opettivat maansa kansantansseja. Tanssit ovat tanssituvissa helposti opittavia ja niissä vaihtuu usein pari. Tällä tavoin saadaan lapset ja nuoret luontevasti tanssimaan toistensa kanssa.

Perjantain ohjelmassa piti olla kulkue Mosfellsbaerin keskustaan ja ryhmien esityksiä, mutta Islannissa sää on arvaamaton, joten kovan sateen vuoksi kulkue peruttiin ja esitykset olivat koulun vieressä liikuntahallissa. Päivällä oli myös työpajoja, joissa sai käydä tanssimassa eri maiden tansseja, ja lisäksi oli järjestetty musiikkipaja, jossa kuitenkin olisi tarvinnut olla oma soitin mukana. Rikurillalaisia harmitti kovasti, sillä ryhmäläisistä melkein kaikki soittavat jotain instrumenttia ja ovat muutenkin musikaalisia. Edellisissä Barnlek-tapahtumissa on järjestetty myös sellaista työpajatoimintaa, joka ei liity tanssiin. Tämä on ollut mukavaa vaihtelua päiväohjelmaan, sillä iltaisin on aina tanssitupia.

Lauantai oli tapahtuman viimeinen ohjelmallinen päivä, ja perinteisesti silloin on pääjuhla, jossa kaikki maat esittävät maansa yhteisohjelman. Edellisen talven ja kevään aikana kukin ryhmä harjoittelee samaa ohjelmaa, ja tapahtuman aikana pidetään yhteisharjoitukset, joissa selventyvät ryhmien paikat, kuvioihin tulot ja poismenot. Lisäksi kaikki ryhmät harjoittelevat yhden tanssin kustakin osallistujamaasta. Nämä kaikkien harjoittelemat tanssit tanssitaan yhdessä kentällä, ja silloin samassa kuviossa on usein tanssijoita monesta eri maasta. Islannin pääjuhla oli suunniteltu pidettäväksi talonpoikaismuseon alueella, mutta sää ei lauantainakaan suosinut, ja juhla siirrettiin liikuntahalliin. Tämä oli sääli, sillä paikalle ei tullut lainkaan paikallista yleisöä, vaan ryhmät esiintyivät toisilleen ja ryhmien ohjaajille ja huoltajille. Pääjuhlan jälkeen oli muutama tunti vapaa-aikaa, ja sitten lähdimme linja-autoilla noin 60 kilometrin päähän isoon hevosmaneesiin, jossa oli tapahtuman päätösjuhla. Juhla alkoi tanssiesityksillä. Ryhmät Islannista, Norjasta, Tanskasta, Färsaarilta, Grönlannista, Ruotsista ja Suomesta (suomalaiset ja suomenruotsalaiset erikseen) esittivät kukin noin viiden minuutin ohjelman. Sen jälkeen seurasi upea hevosshow, joka kertoi islanninhevosen historiasta nykypäivään asti. Kun päätös-

➔ Rikurillan Elina tanssimassa islantilaisten ja ruotsalaisten kanssa (Elinalla pinkki T-paita).

➔ Tanssien välissä seurusteltiin, osin tulkkien avustuksella.

➔ Välillä oli pidettävä yhteyttä myös kotona oleviin ystäviin.

Aukeaman kuvat: Taina Salminen.

↑ **Rikurilla edustuskunnossa ennen pääjuhlan esiintymistä. Kuva: Taina Salminen.**

↗ **Pääjuhla pidettiin sateen vuoksi liikuntahallissa. Rikurilla suomalaisten yhteisesityksessä kuvan oikeassa reunassa. Kuva: Mika Toivonen.**

juhlan jälkeen saavuttiin takaisin majoituskoululle, oli vielä pakattava matkalaukut, sillä aamulla heti aamupalan jälkeen oli lähdettävä lentoasemalle ja sieltä edelleen Oslon kautta Suomeen.

Muutama viikko matkan jälkeen vietettiin muisteloiltaa omalla Nuortentupa-seurantalolla. Katseltiin kuvia ja muisteltiin, mitä kaikkea kivaa oli matkan aikana tapahtunut. Lisäksi ryhmäläiset täyttivät palautelomakkeen, jossa kyseltiin matkan mukavia ja ikäviä puolia, minkälaisia odotuksia oli ollut ja täyttyivätkö ne, ja mikä merkitys pohjoismaisilla yhteistapahtumilla on. Nuoret pitivät tapahtumia tärkeinä ryhmän yhteishengen ylläpitämiseen, myös muihin nuoriin ja toisiin kulttuureihin tutustumista pidettiin tärkeänä.

Matkan aikana olimme ryhmänä yhdessä melko paljon, mutta nuorilla oli myös runsaasti vapaa-aikaa. Illat olivat vapaata seurustelua tanssin, kortinpeluun ja koulun käytävillä ”hengailun” merkeissä. Kontaktit ulkomaalaisiin tapahtuivat pääosin tanssilattialla, mutta muiden suomalaisten kanssa kuljettiin sitten enemmän. Palautteiden mukaan yhteydenpito uusien suomalaistuttavuuksien kanssa on jatkunut sosiaalisessa mediassa. Palautteessa kysyttiin myös, opitko jotain paikallisesta kulttuurista. Tähän aika moni vastasi, ettei oppinut tai että oppi jotain. Kuitenkin on paljon sellaista, mitä nuori ei ehkä mieltänyt kulttuuriksi. Kaikki oppivat uusia tansseja, söivät paikallista ruokaa, kävimme kansallismuseossa tutustumassa ja kuulimme kansantaruja mm. siitä, miksi Islannissa ei pitkään aikaan kukaan tanssinut ja miten kansantanssiperinne on siellä herätetty uudelleen eloon vasta vähän aikaa sitten. Eri Pohjoismaiden kansantanssiperinne ja esimerkiksi kansallispuvut eroavat toisistaan paljon. On hienoa, että nuorilla on mahdollisuus tutustua oman kulttuuriperinteen lisäksi myös muiden Pohjoismaiden kulttuureihin.

! **Kirjoittaja Taina Salminen on ollut Kosken Tl. Nuorisoseuran aktiivinen jäsen lähes koko ikänsä. Nykyään Taina toimii seurassa kansantanssiohjaajana ja vetää Rikurillan lisäksi aikuisten m:t-ryhmää.**

↑ **Reykjavikin retkellä Rikurilla pääsi viikinkilaivaan. Jutun kirjoittanut Taina valkoisessa takissaan takimmaisena. Kuva: Mika Toivonen.**

BARNLEK 2014, MOSFELLSBAER, ISLANTI

Otteita matkapäiväkirjasta

Rikurilla

TI 8.7.2014

”Aamulla herättyäni tavaroiden tarkistus ja pikainen aamupala, sitten matkaan. Lähtö Suomesta sujui mutkitta. Lento Helsingistä Osloon kului mukavasti, lukuun ottamatta pieniä ilmakuoppia. Nyt Oslon lentokentällä väsynein, mutta siltikin iloisin mielin Islantia odotellen! ☺” Eve

”Lentokoneeseen saavuttuani olin väsynyt. Ei mennyt kuin hetki, kun olin unessa. Havahduin hienostuneeseen aromiin. Avasin silmäni. Siinä se oli, matkan ensimmäinen (toivottavasti ei viimeinen) silmänruoka, lentoisäntä Steffen. Ruskeat silmät ja kaikki Bueno! Eve söi epämääräistä leipäänsä. Minä tyydyin vain silmänruokaan.” Lempi

KE 9.7.2014

”Tänään 9.7.2014 keskiviikkona ilma on pilvinen ja hieman kostea. Aamupala oli ihan jees ja se maistui Sinnallekin. Sitten lähdimme Reykjavikiin paikallisbussilla, jossa matka oli tuskallinen, koska oli hyvin ahdasta ja kuski ajoi huonosti. Reykjavikissa oli hauskaa ja pizzeriassa oli taivaallista pizzaa. Sen jälkeen menimme museoon. Käytiin Sinnan ja Iidan kaa uimassa ja silmänruokaakin löytyi ;)” Eve, Sinna ja Iida

”Todella hyvin nukutun yön jälkeen oli mukava lähteä kohti Reykjavikia. Kävimme monessa, siis MONESSA, matkamuistoliikkeessä, kirkossa ja museossa… :D Uitiin, käytiin avajaisissa ja nyt istuskellaan tässä patjoilla.
Ps. Suomessa on kuulemma hellettä… Pss. Tänään ruoka oli hyvää.” Iida

”Tänne Islantiin kuuluu hyvää.” Taisto

”Tänään ruoka oli hyvää, ilma hieman kolea ja merituuli puhalsi kylmästi.” Antero

”Tilannekatsaus: Reykjavikiin lähdettiin innostuneesti, lopusta en tiedä, mutta taisi olla hauskaa :)” Elina

TO 10.7.2014

”Okei, ellikkä Lähettiin bussilla Hveragerdiin. Siellä hieman seikkailtiin ja käytiin kuumilla lähteillä jalkoja lilluttelemassa. Ahh ihanaa! Käytiin syömässä ravintolassa ja keitot siellä olivat ihania. Takaisin kouluun tultuamme mentiin uimaan ja sitten illanviettoon.” Eve

”Tänään oli mukava päivä kuumilla lähteillä. Mantsan opellekin tuli laavakiveä otettua ilmaiseksi. Kun tultiin takas mentiin uimaan. Kylmä allas ja kuuma allas laitto veren kiertämään. JES! :D” Lempi

PE 11.7.2014

”Oltiin musiikkipajassa. Siellä ei ollut kauheen kivaa, koska muut vaan soitti ja me taputettiin vaa. Kohta syömään ja sit Bonuspossuun ja uimaan :)” Sinna

”Tänään tutustuttiin uusiin ihmisiin musiikkipajassa. Kulkue peruttiin. Jes! Ei kiirettä. Tänään sairaan hyvää ruokaa ” Lempi

LA 12.7.2014

”Tänään näytös. Hyvillä mielin sitä odotellen. Eilen tutustuttiin uuteen ihmiseen. Illalla oli kivaa iltaohjelmassa. Tänään ei sitä varmaan ole, mutta ei se mitään.” Eve

”Pakkaushommia. Vielä on esiintyminen ja ruokapuuhia=syömistä ” Elina

”Viimeinen tilannekatsaus: Mahtava päätösjuhla hevosineen, allergiakohtaus, lyhyet yöunet, Islanti… Matka on ollut mahtava ja siitä saa kiittää vain näitä kaikkia ihania ihmisiä :D” Elina

SU 13.7.2014

”Aamulla oli vähän vaikea päästä ylös, kun mentiin Iidan ja Even kaa vast puol 2 aikaa nukkuu. Sit vaan pakkailtiin kamat kasaan, käytiin syömäs ja lähettiin. Illalla ”ennustettiin” hieman korteista, katsotaanpa vaan pitääkö paikkansa . Eilisiltainen päätösjuhla oli tosi hieno ja hevoset olivat tosi nättejä ja hyvin koulutettuja. Nyt lentokentältä kohti Osloa.” Sinna

”Heipähei! Lento meni mukavasti. pilvien päällä nätit maisemat nousussa ja laskussa. Oli kiva lentää pilvessä, varsinkin Oslon laskussa päästiin sadepilveen. Oslossa ruoka oli iha jees ja täytti hyvin! Matka menny nopeesti! Kohta kohti rakasta koti-Suomea ja hyvänhajuista ja makuista vettä! Kyllä Suomi on ihan niin paras maa! ” Lempi

”No niin. Nyt taas Suomessa. Matka oli mielestäni onnistunut ja hauskaa oli. Nyt kotimatkaa odotellen. Kiitän ja kuittaan ” Eve

”

Heipähei! Lento meni mukavasti. pilvien päällä nätit maisemat nousussa ja laskussa. Oli kiva lentää pilvessä, varsinkin Oslon laskussa päästiin sadepilveen. Oslossa ruoka oli iha jees ja täytti hyvin! Matka menny nopeesti! Kohta kohti rakasta koti-Suomea ja hyvänhajuista ja makuista vettä! Kyllä Suomi on ihan niin paras maa!

Lempi

ISLANNIN MATKAN JÄLKEEN TEHDYN PALAUTEKYSELYN MIELIPITEITÄ

Mitä odotit matkalta etukäteen?
- että maa on kallis
- että siellä olisi mukavaa, näkisi erilaista luontoa ja, että oppisi jotain uutta Islannista
- kylmää ilmaa, pitkää odotusta lentokentillä, hienoja maisemia
- mukavaa yhdessäoloa, hienoja maisemia ja tietenkin tanssia
- paljon hauskaa yhdessäoloa
- että siellä olisi hauskaa
- että kaikilla olisi mukavaa

Vastasiko matka odotuksiasi?
ei, koska
- maa ei ollut hirveän kallis
- odotus ei ollut niin pitkä, muutenkin oli kivempaa mitä odotin
- tanssia oli mielestäni liian vähän liittyen päätösjuhlaharjoituksiin
- siellä oli huonoa ruokaa
- koulun ruoka ei ollut kovin hyvää

Vastasiko matka odotuksiasi?
kyllä, koska
- maisemat olivat kauniita ja hyvä matkaseura
- luonto oli erilaista kuin Suomessa ja siellä oli hienot näköalat
- näki kuumat lähteet ja maisemat oli upeat
- välillä oli tosi hauskaa ja oli kiva tanssia ulkomaalaisten kanssa
- siellä oli hauskaa
- koska oli hauskaa, hienot maisemat ja sopivasti tekemistä ja vapaa-aikaa

Mikä oli mielestäsi matkan tarkoitus?
- esiintyminen ja hauskanpito
- oppia muiden Pohjoismaiden tansseja ja tutustua muiden maiden nuoriin
- pitää hauskaa yhdessä tanssin merkeissä
- viettää aikaa yhdessä tanssien tuttujen ja vieraiden kanssa
- oppia uutta muiden maiden tansseista, nähdä Islantia ja viettää aikaa yhdessä
- että oppisimme kulttuureja
- pitää hauskaa yhdessä

Mieleenpainuvimmat muistot, hyvät:
- kuumat lähteet, kauniit maisemat ja hyvä matkaseura
- päätösjuhla, koska juhlassa oli lopussa hevosesitys ja omat retket, joita teimme Islannin luontoon
- kuumilla lähteillä käynti, rupatteluhetket iltaisin
- kuumat lähteet ja viimeisen illan hevosshow
- kuumien lähteiden reissu, päätösjuhla hevosmaneesissa, uiminen, esitys
- siellä oli hienoja matkamuistoja
- hienot maisemat, illanvietot ja esiintymiset

Mieleenpainuvimmat muistot, huonot:
- pitkät lentokenttäodotukset ja ei kovin maistuva ruoka koulussa
- alkujuhla, koska se oli todella pitkävetinen ja musiikkipaja, koska siellä ei ollut toimintaa kuin soittajille
- kun tuli esityksen jälkeen kuumeeseen
- kananmunilta haiseva vesi
- huono ruoka ja välillä pienet erimielisyydet ryhmäläisten kanssa
- pienet ryhmän jäsenten väliset riidat

Minkälaisissa tilanteissa olit kontakteissa muiden maiden nuoriin?
- tanssiessa ja uidessa koulun viereisessä uimahallissa
- yhteisissä tansseissa ja yhteistapahtumissa
- tansseissa iltaohjelmissa
- tanssiessa
- tanssiessa
- tanssiessa ehkä eniten

Tutustuitko paremmin muihin nuoriin? Minkä maalaisiin? Oletteko olleet yhteydessä tapahtuman jälkeen? Miten?
- kyllä, tutustuin norjalaisiin tai ruotsalaisiin tyttöihin ja yhteen islantilaiseen tyttöön. Emme ole olleet yhteydessä matkan jälkeen
- en tutustunut paremmin muihin nuoriin, enkä siksi ole ollut yhteydessä tapahtuman jälkeen
- suomalaisiin ja kyllä facebookin kautta
- en, en, en ja ei kai :)
- tutustuin yhteen suomalaiseen tyttöön ja olemme olleet kavereita fb:ssa, mutta ei olla juteltu
- en tutustunut sen paremmin
- kyllä, suomalaisiin ja olemme olleet yhteydessä tapahtuman jälkeen

Opitko muiden maiden tansseja?
- kyllä, aika hyvin
- opin hiukan ja opin färsaarelaisten tanssin, mutta en paljon muuta
- juu
- opin
- jonkun verran
- en
- kyllä

Opitko jotain muuta jonkin maan kulttuurista, tavoista, perinteistä…
- en oikeastaan
- en oppinut muuta
- Islannin kulttuurista paljon ja tansseissa perinteitä paljon
- nyt ei tule mieleen
- opin paljon uutta Islannin kulttuurista ja sen ainakin, että siellä syödään paljon kalaa
- Islannin perinneruoka on kala
- hieman kyllä

Onko tärkeää, että järjestetään yhteispohjoismaisia tapahtumia? Miksi on tai miksi ei ole?
- on tärkeää, sillä pidetään hyvät välit muihin Pohjoismaihin
- kyllä, koska niissä oppii muista Pohjoismaista ja voi oppia jotain uutta
- on tärkeää, jotta saadaan kontaktia muihin maihin
- on, koska oppii uusia asioita eri ihmisistä, kulttuureista…
- on, koska silloin nuoret näkevät maailmaa ja voivat tutustua ulkomaalaisiin
- siksi, että oppii toisia kulttuureja
- on, jotta tutustumme muiden Pohjoismaiden nuoriin ja kulttuuriin

KOSKEN TL. NUORISOSEURA RY

125-vuotias Kosken Tl. Nuorisoseura on Varsinais-Suomen aktiivisin ja monipuolisin harrastusten, palveluiden ja tapahtumien tuottaja. Siitä osoituksena Suomen Nuorisoseurojen Liitto myönsi vuonna 2007 seuralle Vuoden Nuorisoseura-tittelin.

- **Musiikkileikkikoulu Muskari alle kouluikäisille**
- **Iltapäiväkerho alakouluikäisille yhdessä Kosken Tl kunnan kanssa**
- **Kalevan Nuorten kerhoissa alle 16-vuotiaille kansantanssia ja lapsi- ja nuorisoteatteria**
- **Aikuisille kansantanssia, kuorotoimintaa ja teatteria**
- **KoskisFolk-kansanmusiikkitapahtuma**
- **Seurantalo Nuortentupa (koskennuorisoseura.fi)**

BARNLEK JA NORDLEK

Taina Salminen

Barnlek on osa pohjoismaista Nordlek-järjestöä, jossa on jäseninä poliittisesti sitoutumattomia kansantanssijärjestöjä kaikista Pohjoismaista. Yhteispohjoismainen lasten ja nuorten kansantanssi- ja kansanmusiikkitapahtuma Barnlek järjestetään joka kolmas vuosi. Tapahtuma kiertää eri Pohjoismaissa, ja se järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1992 Lahdessa. Tänä vuonna Barnlek oli Islannissa ja kolmen vuoden päästä Färsaarilla. Tapahtumien ohjelmassa on työpajoja, esiintymisiä, illanviettoja tanssin merkeissä ja erikseen varattavia maksullisia retkiä erilaisiin kohteisiin.

Kosken Tl. Nuorisoseuran ryhmät ovat osallistuneet Nordlek-järjestön tapahtumiin vuodesta 1979 lähtien, ensin Nordlekiin (Holstebro 1979 Tanskassa, Göteborg 1982 Ruotsissa, Turku 1985 Suomessa) ja vuoden 1992 jälkeen Barnlekiin (Lahti 1992 Suomessa, Gjövik 1995 Norjassa, Ringstedt 1998 Tanskassa, Lappeenranta 2005 Suomessa, Porsgrunn 2008 Norjassa, Skive 2011 Tanskassa ja Mosfellsbaer 2014 Islannissa). Seuran ryhmillä on myös runsaasti kokemusta osallistumisista suomalaisiin kansantanssitapahtumiin, esimerkiksi Pispalan Sottiisiin ja Lappeenrannan Kalenoihin, sekä Suomen ja Viron yhteisiin Tanssipitoihin.

Lapsille ja nuorille on tärkeää osallistua ulkomailla järjestettäviin tapahtumiin. Se on jonkinlainen siirtymäriitti harrastuksessa eteenpäin. Seuralle, ryhmälle ja ryhmäläisille ulkomaille suuntautuvat matkat ovat iso hanke, sillä rahaa kuluu huomattavasti enemmän kuin kotimaan tapahtumiin osallistuttaessa. Kosken Tl. Nuorisoseuralla ei ole ollut tapana avustaa matkoja juuri lainkaan, vaan ryhmät keräävät matkarahat itse erilaisia tempauksia järjestämällä ja osin vanhempien avustuksella.

NUORISOSEURATOIMINTAA

”Nuorisoseuratoiminta on kulttuurista toimintaa, jonka keskiössä ovat lapset ja nuoret. Keskeisimpiä harrastusaloja ovat tanssi, teatteri ja liikunta. Harrastajille ja ohjaajille järjestetään koulutusta sekä harrastukseen tavoitteita antavia tapahtumia, jotka ovat myös yleisölle avoimia tilaisuuksia. Nuorisoseurat tarjoavat mahdollisuuksia myös projektimuotoiseen omaehtoiseen toimintaan. Seurantaloilla ja muissa seurojen toimitiloissa nuorilla on mahdollisuus järjestää omia tapahtumia ja projekteja. Talot ovat usein koko asuinalueen yhteisöllisyyttä yllä pitäviä toimintakeskuksia ja monet seurat toimivatkin kyläyhdistyksen tavoin edistäen alueen elinvoimaisuutta kokoamalla eri toimijoita yhteen. Kansainvälisyys on keskeinen osa nuorisoseurojen toimintaa. Ryhmävaihdot ja monikulttuurisuuden huomioiminen paikallisessa toiminnassa tuovat toimintaan monimuotoisuutta ja vahvistavat ymmärrystä kulttuurien välisestä tasa-arvosta.” (nuorisoseurat.fi)

Nuorisoseuraliike-käsite kuvaa sitä aatteellista pohjaa, jolle nuorisoseuratoiminta on rakentunut jo vuodesta 1881 alkaen. Syntyvaiheet liittyivät yleiseen kansalliseen heräämiseen ja sivistysaatteen nousuun. Kansanliikkeenä alkanut nuorisoseuraliike organisoitui pikku hiljaa piirijärjestöiksi ja valtakunnallisiksi liitoiksi. Suomen Nuorison Liitto aloitti toimintansa vuonna 1887, ja vuodesta 1994 lähtien nuorisoseurojen keskusliiton nimi oli Suomen Nuorisoseurojen Liitto. Vuonna 2012 nimi muutettiin muotoon Suomen Nuorisoseurat ry. Vuonna 1960 perustettiin Kalevan Nuorten Liitto vastaamaan alle 16-vuotiaiden nuorisoseuralaisten harrastustoiminnan kehittämisestä. Vuoden 2013 alusta Kalevan Nuorten Liiton toiminta yhdistettiin osaksi Suomen Nuorisoseurat ry:n toimintaa. (nuorisoseurat.fi)

Nykyään Suomessa toimii yli 700 nuorisoseuraa ja niissä yhteensä lähes 2 000 harrastusryhmää. Jäsenistöstä noin puolet on alle 29-vuotiaita ja neljännes alle 16-vuotiaita. (nuorisoseurat.fi)

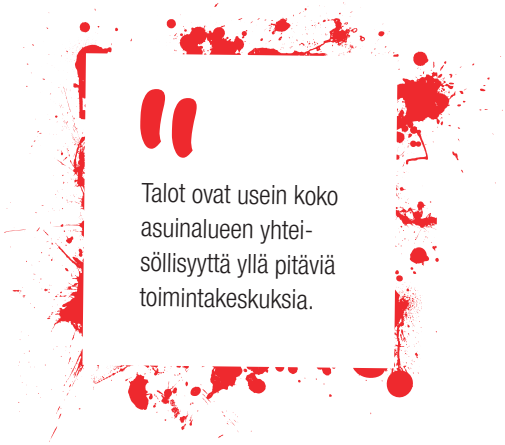

NORDLEK 1982, GÖTEBORG, RUOTSI

Reissumuistiinpanoja Ajastaika 82 -taskukalenterista

Terhi Lehtonen

> Aamulla & päivällä satoi. Toisilla oli harjoitukset. Ostettiin ruokaa. Illanvietossa oli kivaa! (Vaikka Am ja muut oli ratikkakierroksella.) Oltiin naapurikoululla tansseissa. Tultiin noin klo. 4.00. Kivaa!

”MA 28.6.1982

Lähdetään Göteborgiin! Pakkasin hullun lailla kauheella kiireellä. Laivalla oli kivaa (kuten aina ennenkin). Mentiin pullonpyöritystä (halailua ym.), valvottiin koko yö. Hauskaa!

TI 29.6.1982

Aikaisin aamulla syötiin aamiainen laivassa, sitten maanalaisella asemalle ja sieltä junalla Göteborgiin. Junassa nukuttiin se mitä voitiin. Illalla mentiin vähän pullonpyöritystä ym. Mentiin aikaisin nukkumaan.

KE 30.6.1982

Kierreltiin kaupungilla ja tehtiin heräteostoksia, vihreitä vaatteita ym. Syötiin. Lähetin kortteja. Käytiin huvipuistossa. (Oli vähän sähläystä sisäänpääsyn kanssa.) Oltiin illanvietossa. Loppuillasta oli ihan kivaa…

TO 1.7.1982

Oltiin kaupungilla. Ostin vain postikortteja. Esiinnyttiin kaupungilla torilla. Oltiin Trädgårdenissa, syötiin eväspaketti (hyvää). Oltiin Lisebergissa. Oltiin illanvietossa. Yöllä kaupungilla. Kivaa.

PE 2.7.1982

Oltiin kaupungilla, ostettiin tuliaisia. Käytiin Lisebergissa. Oltiin illanvietossa (kivaa). Oltiin ratikkakierroksella. (Huh!) Enää 75 kruunua jäljellä.

LA 3.7.1982

Aamulla & päivällä satoi. Toisilla oli harjoitukset. Ostettiin ruokaa. Illanvietossa oli kivaa! (Vaikka Am ja muut oli ratikkakierroksella.) Oltiin naapurikoululla tansseissa. Tultiin noin klo. 4.00. Kivaa!

SU 4.7.1982

Pääjuhla meni ihan kivasti, vaikka ennen alkua satoikin. Pakattiin alustavasti. Am & muut olivat taas illalla kierroksella, vaihteeksi linarilla. Oltiin Hannan kanssa illanvietossa (ihan kivaa). Päätöstilaisuus. Mentiin yhden jälkeen nukkumaan.

Göteborgin Nordlek82-osallistujien ranneke.

Menomatkalla laivalla torkahdeltiin missä kukakin pullonpyörityksen ja vitsien kertomisen lomassa.

Koskelaisten joukko majoittui Burgårdens Gymnasiumin luokka-huoneissa.

Nordlek82-pääjuhla pidettiin Ullevin stadionilla.

Sivun kuvat: Terhi Lehtonen.

Göteborgilaiset pääsivät torilla näkemään suomalaisia kansantansseja.

Koskelaisten porukka pääjuhlan jälkeen Burgårdens Gymnasiumin portailla.

Nordlek-osallistujilla oli ilmainen sisäänpääsy Lisebergin huvipuistoon.

MA 5.7.1982

Aamulla lähdettiin junalla Tukholmaan. Kierreltiin mm. vanhassa kaupungissa ja kunkun linnan pihalla (kiusattiin vartiosotilaita). Lähetettiin kortti. Syötiin Åhlensilla. En ostanut mitään. Pesin hiukset laivalla (vessassa). Laivalla ei nukuttu, soiteltiin huuliharpulla ym.

TI 6.7.1982

Aamulla noin klo 5.30–7.00 nukuttiin laivan ala-aulassa keskellä lattiaa. (Herätettiin varmaan pahennusta.) Porukat oli jokseenkin nuutuneita. (Voi video!) Risto oli hakemassa satamasta. Artsi tuli autossa mukana. Kotona söin, nukuin, purin matkalaukun.”

! Reissumuistiinpanot on poimittu sensuroimatta kolmenkymmenenkahden vuoden takaisesta taskukalenterista. Göteborgin matkalle pohjoismaiseen Nordlek 82 -tapahtumaan osallistui nelisenkymmentä Kosken Tl. Nuorisoseuran tanhuajaa ohjaajiensa kanssa. Kirjoittaja täytti kolme päivää matkan jälkeen viisitoista.

NORDLEK 1979, HOLSTEBRO, TANSKA

Muistelmia Kosken Tl. Nuorisoseuran 100-vuotisjulkaisusta 1989

Kerttu Rautoma

”Vuonna 1979 kävimme Tanskassa Holstebrossa Nordlek-tapahtumassa. Meitä oli jälleen yksi linja-autolastillinen. Ajoimme Tukholmasta Etelä-Ruotsiin ja salmen yli lautalla Tanskaan. Meillä oli omat eväät mukana matkalla, olimme saaneet lahjoituksena meijeristä juustoa ja voita, sekä hankkineet leipää ym. Kun yöllä ylitimme meren, meille jäi paljon aikaa, koska ilmoitettiin, että Holstebrohon ei voi tulla ennen kuin aamulla. Yritimme nukkua autossa, mutta ei siitä oikein mitään tullut. Aamulla sitten saavuimme Holstebrohon, jossa jo oli vaikka millä mitalla ihmisiä majoittuneena. Majapaikkamme oli uusi, moderni koulu, josta saimme aivan lähekkäin tyttöjen ja poikien luokan erikseen, ja omat makuupussit lattialle.

Meille oli etukäteen kerrottu, että välipalat ovat kuuluisia tanskalaisia voileipiä, mutta tyrmistyneinä katselimme ensimmäistä annostamme.

Uudet ystävykset Thomas, Eeva ja Jon. Kuva: Annamaija Roos.

Meille oli etukäteen kerrottu, että välipalat ovat kuuluisia tanskalaisia voileipiä, mutta tyrmistyneinä katselimme ensimmäistä annostamme.

Hjerl-Heden ulkoilmamuseossa Vinderupissa.

Pääjuhlassa ihailtiin eri maiden kansallispukuja.

Sivun kuvat: Terhi Lehtonen.

Juhlakulkue aloitti Nordlekin pääjuhlan.

Pohjoismainen yhteisohjelma tanssittiin pääjuhlassa.

Kosken Kalevan Nuoria. Ohjaaja Kerttu Rautoma edessä vasemmalla.

Hjerl-Heden ulkoilmamuseossa tutustuttiin kivikautisen asuinpaikan elämään.

katselimme ensimmäistä annostamme. Muovipussissa oli neljä kappaletta pieniä leipiä ja kovettuneen limpun päällä esimerkiksi ohut, kuivunut sianlihanviipale. Ne eivät käyneet meidän joukollemme, ja roskakorit täyttyivät leipäpaketeista. Mutta ruoka-annokset olivat hyviä, ja makeisia ostettiin paljon, kun nuorilla oli rahaa.

Meille oli heti tullessa annettu kaunis ranneke, joka oli tapahtuman tunnus. Kaupoissa käydessämme saimme alennusta, kun näytimme sen, ja kaikki linja-automatkat olivat ilmaisia. Sieltä koululta oli matkaa keskustaan aika pitkälti.

Meillä ohjaajilla oli kova vahtiminen kauniista tytöistämme. Olimme kuitenkin Korpiniityn Pirkon kanssa hyviä vahteja. Nuorimpien kohdalla yritimme valvoa nukkuma-aikaa, mutta isommat kävivät kuitenkin yökerhossakin. Puhelinta siellä käytettiin muihin Pohjoismaihin päin niin paljon, että se täyttyi kolikoista. Loppuaikana sitten soitettiin ilmaisia kotipuheluita.

Se, mikä Nordlekissa ihmetytti, oli se, että osallistujina oli paljon vanhoja tanssijoita. Perheet olivat tulleet kokonaisuudessaan, pienistä lapsista aivan vanhuksiin asti. Yökaudet heidän viulunsa soivat, itse he laittoivat ruokaa, ja aivan pienetkin lapset olivat myöhään illalla vanhempiensa sylissä, kun he viettivät iltaa koulun isossa aulassa.

Meillä Pohjoismaillahan oli kaikilla yhteinen ohjelma. Juuri, kun pääjuhlan piti alkaa, tulikin kova myrsky ja sade. Tuuli nostatti hiekkaa kaikkialle, mutta kun ilma rauhoittui, ohjelma vietiin läpi. Holstebrossa oli myös tapahtuma, jossa osanottajat ottivat toisiaan kädestä kiinni ja kiertelivät pitkin kaupungin katuja. Soittajat soittivat eri paikoissa, ja me tanssien kiersimme kuka kenenkin vieressä. Näin tässä isossa piirissä tanssien luotiin pohjoismaista ystävyyttä. Ei ollut väliä, oliko vuorossa vasen vai oikea jalka, kunhan vain liikuimme.

Eräänä päivänä meidät kuljetettiin sellaiselle alueelle, nimeä en enää muista, jossa oli aivan alkukantainen asuinalue, naisilla ja miehillä vain nahkoja vaatteina. Ihmiset touhusivat rannalla ja veneiden kanssa kaloja pyydystäen. Nainen laittoi ruokaa avotulella, ja lapsiakin siellä oli. Oli myös monia rakennuksia. Eräässä muistan kauniiden käsitöiden näyttelyn, mutta ne toiset olivat kahviloita ja muita myyntipaikkoja.

Onnellisina, vaikkakin väsyneinä, Nordlekista palasimme. Siellä tuli valvottua paljon, joten Tukholman ja Turun välillä jo uni maittoi. Holstebrohon oli ilmoittautunut 10 000 tanhuajaa. En kyllä tiedä, paljonko heitä siellä oli, mutta paljon!”

! Kirjoittaja oli nuori vastavalmistunut opettaja tullessaan Turusta Koskelle töihin vuonna 1946. Omien sanojensa mukaan hän ei ollut koskaan kuullutkaan nuorisoseuroista, mutta lähti uteliaana tutkimaan, mitä koulun läheisellä Nuortentuvalla tapahtui. Ja niin siinä kävi, että Kalevan Nuorten toiminnan lasketaan Koskella alkaneen, ”kun Kerttu tuli taloon”.

Lähteet ja lisätietoja:

Rautoma, Kerttu 1989, Muistoja Kalevan Nuorten toiminnasta. Juhlajulkaisussa *Kosken Tl Nuorisoseura 1889–1989. Nuori satavuotias*.

www.koskennuorisoseura.fi • www.nuorisoseurat.fi

TEATTERIA!

TEATTERIA!

Teatterin harrastajille tuttu NEATA on AITA/IATA:n Pohjois-Euroopan osa, johon kuuluvat Tanska, Viro, Suomi, Islanti, Latvia, Liettua, Norja, Ruotsi ja Färsaaret. AITA/IATA on puolestaan maailmanlaajuinen harrastajateatterijärjestö. Se järjestää mm. teatterifestivaaleja, joita pidetään sen jäsenmaissa joka toinen vuosi. (neata.dk) Kesällä 2014 festivaalit pidettiin Porvoossa, jolloin yli 200 kansainvälistä teatterintekijää saapui kaupunkiin.

Suomen AITA/IATA-keskus on kolmen suomalaisen valtakunnallisen teatterijärjestön yhteistyöelin. Siihen kuuluvat Suomen Harrastajateatteriliitto ry, Työväen Näyttämöiden Liitto ry sekä Finlands Svenska Ungdomsförbund. Porvoon teatteritapahtuma oli siis näiden liittojen yhteisponnistus. (aita-iata.fi; fsu.fi) Sitä tukivat Pohjoismainen kulttuurirahasto, Kulturkontakt Nord, Konstsamfundet, AITA/IATA sekä opetus- ja kulttuuriministeriö. (neata2014.fi; taidetehdas.fi)

Koska NEATA ei ole pelkästään Pohjoismaiden oma järjestö, on sen toimintakielenä pitkälti englanti. Jokainen näytös esitetään kuitenkin yleensä kunkin maan omalla kielellä. Ilman yhteistä kieltäkin tuntui sanoma ainakin Porvoossa välittyvän lavalta katsomoon. Tapahtumasta kerättiin myös osallistujilta palautetta, jonka olemme vapaasti englannista kääntäneet. Nimettömyydestä johtuen emme tosin tiedä palautteen alkuperää, mutta tuskinpa pohjoismainen tai virolainen elämys toisistaan niin kovasti eroavat, ainakaan palautetta annettaessa!

AITA/IATA = Kansainvälinen Harrastajateatteriliitto

FSU = Finlands Svenska Ungdomsförbund

NEATA = North European Amateur Theatre Alliance

Palaute 1: Mistä aloittaisin? Viikko työpajoilla kului siivillä eli työskentely oli erittäin aktiivista ja mielenkiintoista. Ja minä pidän siitä, ettei ole aikaa pohdiskella ajan kulumista. Elina Kilkku teki todella hyvää työtä kanssamme. Sain paljon uutta tietoa ja sain tehdä erilaisia harjoituksia, jotka näyttivät teatterin toisenlaisesta vinkkelistä kuin olin tottunut. Pidin siitä, että Elina oli niin sinut itsensä kanssa, mutta samalla myös rauhallinen. Pisteenä i:n päällä oli kuitenkin se, että tällaisilla festivaaleilla ja työpajoilla saa uusia ystäviä, jotka ovat eri puolilta maailmaa. Ja

se, miten me toisille tuntemattomat kasvoimme nopeasti yhtenäiseksi ryhmäksi. Ystävyys teki meistä avoimia ja luottavaisia toisiamme kohtaan. Tätä porukkaa oli vaikea jättää tapahtuman jälkeen!

Pidin myös siitä, että kävely meidän majapaikkaamme kesti puolisen tuntia. Erityisesti siksi, että saimme syödäksemme tosi hyvää ruokaa . Kiitos! Ainoastaan sateisina päivinä matka vähän harmitti, mutta sehän ei ollut sään syy vaan vääränlaisen pukeutumisen.

Tietoa tapahtumasta jaettiin medialle nopeasti. Kaikki oli heti netissä. En edes ole varma, onko se hyvä vai huono juttu! Kaiken kaikkiaan järjestelyt toimivat erinomaisesti. Kivaa oli myös se, että jokaisella osallistujamaalla oli oma huoneistonsa. Ainoa negatiivinen asia, joka jäi mieleeni, oli autonkuljettajamme kaahailu, kun menimme katsomaan teatteria Porvoon ulkopuolelle. Hetkittäin pelkäsin jo kuolevani! Onneksi olen edelleen hengissä!

Festivaali oli loistava ja oli erityisen hienoa, että saimme työpajoilla mahdollisuuden tutustua teatterin eri osa-alueisiin, kuten maskeeraukseen ja naamioihin sekä äänityöskentelyyn. Uskon, että tällaiset työpajat ovat hyödyllisiä, koska eri maat tekevät yhteistyötä ja tulevaisuutta ajatellen kansainvälisyys on tärkeää. Lisää kansainvälisiä projekteja! Kiitos!

Palaute 2: Mielestäni NEATA YOUTH kokoaa yhteen erikielisiä ja -kulttuurisia nuoria ja opettaa, että teatterissa olemme kaikki samalla viivalla eikä meidän tarvitse osata toistemme kieltä ymmärtääksemme lavalla kerrottua tarinaa. On tärkeää, että tällaisia tapahtumia järjestetään, jotta nuorilla on mahdollisuus inspiroitua muiden maiden ihmisistä ja lähestyä teatteria eri näkökulmasta. Olen innoissani kaikesta siitä mitä olen oppinut tilasta, äänistä, fyysisyydestä ja tunteista, ja miten pienillä muutoksilla näyttelijä voi muuttaa koko esityksen. Kuinka luodaan esityksen ilmapiiri omalla äänellä, tunteella ja vartalonkäytöllä!

Grand oli yksi esityspaikoista Porvoossa.

NEATA:n teatterifestivaalikuvat: Amanda Grönroos.

Sonia Haga Suomesta.

Islantilaisten samuraiden maskeeraus kesti kaksi tuntia.

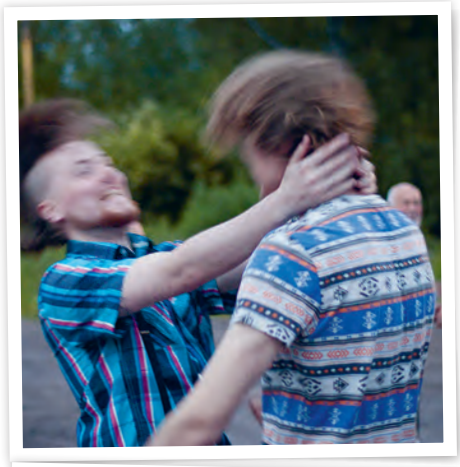

NÄYTTÄMÖLTÄ EDUNVALVONTAAN

Maamme ruotsinkielisillä alueilla harrastajateatteri on kasvanut ja kehittynyt pääosin nuorisoseuroissa. FSU on paitsi nuorisoseuraliikkeen keskusjärjestö myös suomenruotsalaisten harrastajateattereiden keskusjärjestö, johon kuuluu noin 80 harrastajateatteria, joista 15 on kesäteattereita. Joka vuosi esitetään kuutisensataa näytöstä, ja tuotannoissa nähdään noin 1 200 esiintyjää. Kaiken kaikkiaan tuotantoihin osallistuu tuhansia vapaaehtoisia. Yleisöä on vuosittain yli 100 000 henkeä. (fsu.fi)

Nuorisoseuraliike (ungdomsföreningsrörelsen) järjestää ruotsinkielistä kulttuuri- ja nuorisotoimintaa. Liikkeeseen kuuluu noin 270 paikallista yhdistystä, lähes 250 seurantaloa ja miltei 50 000 jäsentä. Suomenruotsalainen nuorisoseuratoiminta sai alkunsa vuonna 1888, jolloin Johannes Klockars perusti maamme ensimmäisen suomenruotsalaisen nuorisoseuran, Malax UF:n, Maalahteen Pohjanmaalle. Keskusjärjestön tärkein tehtävä on valvoa nuorisoseuraliikkeiden etuja sekä mahdollistaa liikkeen toiminta Suomessa. Edunvalvonnan lisäksi FSU tiedottaa ja hoitaa palveluja ja neuvontaa samalla kun se edistää pohjoismaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Jokavuotinen Lastenteatterifestivaali Teaterkalaset ja laulukilpailu Melodi Grand Prix kuuluvat maineikkaimpiin FSU:n järjestämiin tapahtumiin. (fsu.fi)t

FSU hoitaa siis ruotsinkielisen nuorisoseuraliikkeen kansainvälisiä teatteriyhteyksiä. Tämän kattojärjestön kautta FSU kuuluu myös NAR:iin (Nordisk Amatörteater Råd) ja edellä mainittuun NEATA:an. Suomenruotsalaisten keskusliitto Ruotsissa, FRIS–Finlandssvenskarnas Riksförbund i Sverige, on puolestaan FSU:n jäsen. (fsu.fi) NEATA:lla on myös nuorisoteatteritoimintaa, jonka vuoksi sen tapahtumat kiinnostavat myös Nuori Kulttuuri -säätiötä. FSU:lla ja Nuorella Kulttuurilla onkin vapaaehtoisuuteen perustuva yhteistyö- ja avunantosopimus keskenään.

Suomenkielisestä nuorisoseuraliikkeestä kerromme sivulla 41.

NUORI KULTTUURI

Nuori Kulttuuri on säätiö, jonka kansainvälisen toiminnan painopiste on yhteistyö Pohjoismaiden kanssa. Toiminnassa on mukana sekä nuoria taiteilijoita että ammattilaisia. Säätiö tarjoaa kulttuurisen nuorisotyön ammattilaisille mahdollisuuden osallistua opintomatkoille. Tähän mennessä on toteutettu kaksi kulttuurisen nuorisotyön ohjaajien matkaa Ruotsiin ja Tanskaan. Näiden matkojen palautteen perusteella yksi parhaita matkan anteja on ollut verkostoituminen ja ajatusten vaihtaminen muiden matkalla olleiden kollegojen kanssa. Opintomatkat ovat teemoitettuja, ja aiheita ovat olleet mm. tapahtumatuotanto, nuorten mukaan saaminen toimintaan ja toiminnan rahoitus. Yhteistyö norjalaisen Ung Kultur Möts -organisaation kanssa mahdollistaa vuosittaiset ja

NEATA:n teatterifestivaalit, Porvoo, 2014.

Nuori Kulttuuri on kulttuurista nuorisotyötä, jolla rohkaistaan, kannustetaan ja innostetaan nuoria kulttuurisiin harrastuksiin riippumatta asuinpaikasta ja koulutuksesta tai etnisestä, kielellisestä tai sosioekonomisesta taustasta. Tapahtumien teema vaihtelee vuosittain. Moves, Sounds ja Teatris -tunnukset kertovat kyseisen vuoden aiheen. (nuorikulttuuri.fi)

vastavuoroiset nuorten kulttuuriryhmien esiintymismatkat Norjaan ja Suomeen. Valtakunnallisesta Nuori Kulttuuri -tapahtumasta valitaan joka vuosi nuorten ryhmä esiintymään Norjassa ja vastavuoroisesti UKM lähettää ryhmän Suomeen. (nuorikulttuuri.fi)

Viime vuosituhannen vaihde oli Nuorelle Kulttuurille mullistava. Tuolloin sen rakenne uusittiin samalla kun sen nimi ja runkosuunnitelma vaihtuivat. Rakenteesta tuli neliportainen, joista neljäs vaihe käsittää kansainvälisyyden. Vuoteen 2020 voimassa olevan strategian mukaan merkittävän lisäarvon toiminnalle tuovat Nuori Kulttuuri -matkojen ja Nuori Kulttuuri -lähettilästoiminnan jatkaminen. Sujuvassa yhteistyössä Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMO:n kanssa on mahdollistettu vuosittain yli 2 000 nuoren taiteilijan esiintymismatka ulkomaille. Lähettiläitä ovat nuoret, jotka ovat osoittaneet sitoutumisensa Nuori Kulttuuri -arvoihin kaikilla tasoilla. Lähettilästoiminta tuo siis lisäarvoa jo olemassa olevaan harrastukseen ja kasvattaa nuorta näkemään oman paikkansa niin kansallisissa kuin kansainvälisissäkin yhteyksissä. Tärkeää on tuoda suomalaista nuorta kulttuuria esiin. Lähettiläs voi olla myös jokin nuorten omaehtoista taiteen tekemistä tukeva tai harrastusta kannustava taho. Matka-avustusohjelman ansiosta harrastusryhmillä ja yksilölajien kollektiiveilla on mahdollisuus saada kansainvälistä kokemusta opintovierailuilla tai esiintymismatkoilla. (Pihlajavirta, 2011)

→ Nuoren Kulttuurin edeltäjä, Nuorison taidetapahtuma, halusi myös edistää pohjoismaista yhteistyötä. Ensimmäinen yhteispohjoismainen nuorten harrastajien kulttuuritapahtuma UNG I NORDEN pidettiin toukokuussa 1997 Norjan Trondheimissä. Suomesta osallistui 50 nuorta Sibelius-lukion kvartetista Nivalan Nuorisoteatterin katuteatteriryhmään. Tapahtuman pääasialliset rahoittajat olivat Pohjoismaiden ministerineuvosto ja sen komiteat. Asiasta innostuneena päätettiin jo Trondheimissä, että tapahtuma saa jatkoa vuonna 1999, jolloin isäntänä toimi Porvoo. Viimeinen tapahtuma järjestettiin vuonna 2006 Färsaarilla. (Nuoperi/OPM; Panu Mäenpää) Kuvassa Hurja piruetti Huojuvat kuuset -esityksellään SottiisiMovesissa 2014. Kuvaaja: Juhana Hakala.

↑ SottiisiMoves oli vuoden 2014 Nuori Kulttuuri -tapahtuma Tampereella. Se järjestettiin yhdessä Pispalan Sottiisi -kansantanssifestivaalin kanssa. Valitettavasti Nuorella Kulttuurilla ei ollut tapahtumassa yhtään pohjoismaista osallistujaa, muita kansainvälisiä ryhmiä kyllä, mm. Lubelacy I Puolan Lublinista. Kuvaaja: Juhana Hakala.

Lähteet ja lisätietoja:

Mäenpää, Panu, Nuori Kulttuuri -säätiön toiminnanjohtaja.
Nuoperi/OPM. Nuorisoperinteen keskusarkisto, 59.2.7_Pohjoismaat.
Pihlajavirta, Reetta 2011, *Pyörivään pyörään ei musta korppi pesäänsä tee! Nuorison taidetapahtuma ja Nuori Kulttuuri 1970–2010.* Toim. Minna Heikkinen, Nuoperi, Turku. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu.
Wegelius, Sofia, FSUn teatterikoordinaattori.

www.aita-iata.fi • www.fsu.fi • www.neata.dk • www.neata2014.fi • www.nuorikulttuuri.fi • www.taidetehdas.fi

”RUOHO ON VIHREÄMPÄÄ AIDAN TOISELLA PUOLEN”

Saana Kujala

Ruotsin kielen yliopisto-opintojeni alettua Jyväskylässä 2008 kaipasin jotain muuta uutta ja erilaista. Ajattelin, että on turhaa lähteä maapallon toiselle puolen, kun Pohjoismaistakin löytyy paljon jännittävää ja mielenkiintoista. Päätin lähteä Ruotsiin. Halusin oppia ruotsia siinä ympäristössä, jossa se on äidinkieli.

NORDJOBBARINA TUKHOLMASSA

Tutustuin Nordjobb-ohjelmaan, joka tarjoaa nuorille kanavan päästä tutustumaan Pohjoismaihin. Nordjobb järjestää työpaikan, asunnon ja vapaa-ajan ohjelmaa, joten se helpottaa paljon uuteen maahan tutustumista. Työpaikkaa ei kuitenkaan voi välttämättä valita itse. Olin sulatellut ajatusta Nordjobbista jo pari vuotta ennen kuin hain kesätöitä Tukholmasta kesäksi 2010. Suhtauduin Nordjobb-kesätöihin hyvin avoimesti ja ajattelin, että lähes mikä tahansa työpaikka käy, koska työ on vain yhden kesän pituinen, ja pidin tärkeämpänä päästä tutustumaan ruotsalaiseen kulttuuriin ja kieleen. Suomesta olisin etsinyt kesätöitä ennemmin työn ja palkan perusteella.

Kesällä 2010 työskentelin vanhainkodin yhteydessä toimivassa päivätoimintatilassa, joka oli suunnattu muistisairaille. Oli pysäyttävää seurata ja nähdä, miten paljon ihminen voi muuttua dementian myötä. Huoli eksyneestä vanhuksesta, puheenaiheiden valinta ja vanhusten hauskat ja suorat kommentit loivat hyvin vaihtelevia tilanteita ja tunnelmia. Sinä kesänä opin valtavasti sekä työstä, ruotsin kielestä että elämästä. Sopivaa vastapainoa työlle antoivat vapaa-ajan aktiviteetit yhdessä muiden nordjobbareiden kanssa. Tukholma kuninkaallisten häiden aikaan, nähtävyydet toinen toisensa perään, huikea Leonard Cohenin konsertti Globenissa ja yhdessä vietetty aika muiden nordjobbareiden kanssa antoivat sisältöä ja elämyksiä joka päivälle. Jostain syystä päädyin seuraamaan Skansenille

myös nyckelharpan (avainviulun) ”maailmanmestaruuskilpailua”, soittimesta paljonkaan tietämättä. Enpä olisi arvannut, että kaksi vuotta myöhemmin opiskelisin kyseistä soitinta täysipäiväisesti!

Kesätöiden ohella tutustuin Tukholmaan melko perusteellisesti, mikä vaikutti myöhemmin vaihto-opiskelupaikkani valintaan. Hain 2011–2012 ruotsin kielen opiskelijana vaihtoon Tukholman yliopistoon. Tunsin kaupungin jo melko hyvin ja tällä kertaa tavoitteenani oli löytää harrastuksia ja ystäviä kansanmusiikin parista. Ennen muuttoa kyselin, missä Tukholmassa voi harrastaa kansanmusiikkia, ja sainkin muutamia vinkkejä Väsen-yhtyeen jäseniltä heidän keikkaillessaan Kaustisen kansanmusiikkifestivaaleilla.

NORDJOBB

Nordjobb on vuonna 1985 alkanut pohjoismainen liikkuvuusohjelma, jonka tavoitteena on lisätä nuorten kiinnostusta Pohjoismaihin ja edistää liikkuvuutta pohjoismaisilla työmarkkinoilla. Nordjobb tarjoaa kesätöitä Pohjoismaiden ja EU-maiden nuorille, jotka ovat 18–28-vuotiaita ja osaavat ruotsia, norjaa tai tanskaa tyydyttävästi. Kesätyönhakijoilta ei vaadita ammattikoulutusta tai aiempaa työkokemusta, mutta niistä voi olla rekrytoinnissa hyötyä. Työpaikan lisäksi Nordjobb järjestää myös asunnon ja kulttuuri- ja vapaa-ajan ohjelmaa, matkat ja vuokrat työntekijä maksaa itse. Kesätyöstä saa aina sopimuksen mukaisen palkan ja verot maksetaan työskentelymaahan. Työpaikkaa ei yleensä voi saada omasta maasta, mutta Suomen Ahvenanmaa ja Tanskan itsehallintoalueet ovat tässä poikkeuksia. Nordjobb-liikkuvuusohjelmaa hallinnoivat kansalliset Norden-yhdistykset, Suomessa Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto. (nordjobb.org)

Saana ja Andrea Larson säestämässä tanssia. Eric Sahlström Institutet, Tobo. Kuvaaja: Petra Eriksson.

NYCKELHARPA

Nyckelharpa on kielisoitin, jota on soitettu Ruotsissa jo yli 600 vuotta. Nyckelharpa eli avainviulu on saanut nimensä siinä olevista puisista avaimista, joita soittaja painaa soittaessaan. Suomenkielisestä nimestään huolimatta nyckelharpa ei kuitenkaan ole sukua viululle vaan hurdy-gurdylle eli kampiliiralle. Nyckelharpamalleja on karkeasti jaoteltuna neljä erilaista. Kolmirivisessä kromaattisessa nyckelharpassa on 16 kieltä, mutta vain neljää soitetaan jousella, loput ovat resonanssikieliä. Avaimia soittimessa on noin 37. Nyckelharpan soittoa ja tunnettuutta on edistänyt mm. ruotsalainen säveltäjä, soitinrakentaja ja pelimanni Eric Sahlström (1912–1986). Hänen mukaansa nimetty kansanmusiikki-instituutti sijaitsee Ruotsin Tobossa noin 50 kilometriä Uppsalasta pohjoiseen. Nykyisin nyckelharpan soittajia on Ruotsissa arviolta noin 10 000. (esitobo.org; Kujala 2014; nyckelharpa.org; Paavola 2013)

Tanssihetki Eric Sahlström -instituutissa.
Kuvaaja: Petra Eriksson.

Saana Kujala esittelemässä projektityötään Eric Sahlström -instituutissa. Tehtävänä oli rakentaa kaksi nyckelharpan jousta. Saana soittaa tälläkin hetkellä toisella näistä itse rakentamistaan jousista. Kuvaaja: Andrea Larson.

Tällainen kyltti oli erään talon pihalla Tobossa. Se piristi aina, kun siitä kulki ohi.
Kuvaaja: Johannes Rüttermann.

KIELI JA KULTTUURI TUTUIKSI HARRASTUKSEN KAUTTA

Heti syksyllä Tukholmaan muutettuani otin selvää paikoista, joissa kansanmusiikkia pääsee kuulemaan ja soittamaan, ja alkoi tutustuminen valtavaan määrään kansanmusiikin harrastajia ja ammattilaisia. Yhteisen harrastuksen kautta oli helppo tutustua ruotsalaisiin samanhenkisiin ihmisiin. Oma kokemukseni on, että vaihdossa olevat opiskelijat viettävät yleensä hyvin paljon aikaa keskenään, jolloin yhteinen kieli on yleensä englanti. Usein vaihto-opiskelijat laitetaan myös asumaan eri paikkaan kuin paikalliset. Näin he luentojen ja oppituntien ulkopuolella viettävät vapaa-aikansa joko muiden vaihto-opiskelijoiden tai maanmiestensä kanssa. Ruotsia opiskelevat vaihto-opiskelijatkin pääsevät puhumaan ruotsia itse asiassa suhteellisen vähän. Itse en siis osallistunut vaihto-opiskelijoille suunnattuihin tapahtumiin, koska niissä ei juuri ruotsia kuullut eikä päässyt käyttämään. Aktiviteetitkaan eivät olleet yhtä mieluisia kuin kansanmusiikin parissa. Kuten jo aikaisemmasta käy ilmi, halusin oppia maasta ja kulttuurista paikallisten kautta. Tämä onnistui mainiosti kansanmusiikkiharrastukseni avulla, ja pääsin huomaamattani melko syvälle ruotsin kielen ja kulttuurin opiskelussa. Vietin paljon vapaa-aikaa ruotsalaisten ystävieni kanssa ja he ovat edelleenkin erittäin läheisiä. He ovat vaikuttaneet merkittävästi myös vaihtovuoden jälkeiseen elämääni.

Ruotsissa asuessani huomasin, että kielikysymykset ovat ihan jokaista ihmistä kiinnostava puheenaihe, ei vain kielen-opiskelijan. Tutustuessani uusiin ruotsalaisiin kiinnostusta herätti se, kuinka suomalainen osaa ruotsia. Yleisesti ottaen suomalaiset tietävät enemmän Ruotsista kuin ruotsalaiset Suomesta. Kiinnostavia aiheita olivat myös muumit ja se, kuinka olin löytänyt erilaisiin kansanmusiikkitapahtumiin Ruotsissa. Kielitaitoni kehittyi huimasti vuoden aikana, vaikka se toisinaan olikin työlästä. Liikkuminen ainoana suomalaisena ruotsalaisten joukossa teki kielenoppimisen erittäin tehokkaaksi. Usein on todettu, että jo kaksin liikkuessa on hyvin helppo turvautua kaveriin, ja näin ollen vaikeimmilta kielitilanteilta on helppo välttyä. Vieraaseen kulttuuriin on helpompi päästä sisälle ja sitä on helpompi ymmärtää, kun osaa kyseistä kieltä. Vaikka monet asiat voikin kääntää englanniksi, ei kaikille asioille löydy sopivia käännöksiä. Ja tietyt puheenaiheet ja monet vitsit toimivat parhaiten maan omalla kielellä.

Saana soittamassa Eric Sahlströmin kanssa Tegelsmorassa.

Gotlannin Källungen kirkon sivuoven päällä on todennäköisesti maailman vanhin säilynyt kuva nyckelharpasta. Pienet koristehahmot ovat noin 1350-luvulta. Nyckelharpan soittaja vasemmalla. Kuvaaja: Saana Kujala.

NÄPPÄREISTÄ SE ALKOI

Soittoharrastukseni aloitin kotona pianon- ja viulunsoitolla. Tunneilla aloin käydä koulun alkaessa Halsualla. Aloin soittaa myös Kaustisella Näppäreissä. Näppärit on Mauno Järvelän perustama laaja soittoliike, joka mahdollistaa musiikin harrastamisen jokaiselle. Näppäreiden yhteistyö Pohjoismaiden kanssa on tuonut paljon mahtavia elämyksiä ja kokemuksia sekä tutustuttanut minua pohjoismaiseen kansanmusiikkiin. Yhteiseen näppärikonserttiin saattaa osallistua useita kymmeniä soittajia kaikista Pohjoismaista, ja joka maan kappaleita soitetaan yhdessä. Se on upean näköistä ja kuuloista sekä hieno kokemus soittajalle ja kuulijalle. Suosittelen elämystä, jossa kuulijalla menee kylmät väreet, kun sadat lapset ja nuoret soittavat samaa kappaletta, samaan aikaan, hyvällä meiningillä. Kuinka hyvältä se voi kuulostaa! Samalla kun opetellaan toisten kappaleita, opitaan vieraita kieliä laulujen kautta. Vaikka olemme olleet näppärireissuilla toisinaan paljon omissa porukoissa (ruotsalaiset/suomalaiset/norjalaiset), kiinnostus naapurimaita kohtaan on kuitenkin ollut suuri. Yhteiset harjoitukset ja keikat välittävät sen parhaiten. Vanhempana kommunikointi on jo helpompaa, kun kielitaitokin on karttunut. Nykyään toimin tilanteen mukaan apuopettajana isommilla Näppäri-kursseilla.

Saana ja Johannes Rüttermann lakkaamassa valmistamiaan jousia nyckelharpan rakentaja Esbjörn Hogmarkin luona. Kuvaaja: Esbjörn Hogmark.

NÄPPÄRIT - RAJATONTA JA AJATONTA MUSIIKKIKASVATUSTA

Näppärit on suomalainen kansanmusiikista ponnistava musiikkikasvatusfilosofia, jonka mukaan musisoimisen tulisi olla luonteva osa ihmisten arkea ja kanssakäymistä. Näppäripedagogiikan kehitti jo 1980-luvun alussa kaustislainen viulunsoittaja ja pedagogi Mauno Järvelä. Perustana on vuosisatoja vanha kaustislainen pelimanniperinne, mutta ajatusmaailma on sovellettavissa myös muihin kulttuureihin. Näppäripedagogiikkaa onkin Järvelän johdolla viety yli kymmeneen Euroopan maahan sekä Pohjois-Amerikkaan ja Etelä-Afrikkaan. Tärkeä kansainvälinen yhteistyöalue on Pohjoismaat. Folkskandia-tapaamiset pohjoismaisten lasten ja nuorten kanssa kuuluvat Näppäreiden ohjelmaan. (napparit.fi)

Näppärit kokoaa eri-ikäisiä ja -tasoisia soittajia kursseille ja yhteisiin esiintymisiin. Muutamilla paikkakunnilla on myös säännöllisesti kokoontuva Näppäri-ryhmä. Soittimina ovat useimmiten kaustislaisesta kansanmusiikkiperinteestä tutut viulut, urkuharmonit, kitarat ja bassot, mutta toisinaan myös puhaltimet, kanteleet, pianot, lyömäsoittimet ja jopa konserttiharput. Jotta kaikki pystyvät soittamaan yhdessä ikään ja taitoon katsomatta, Näppäreissä soitettavat sävelmät sovitetaan niin, että stemmoja on eri tasoille ja mukaan pääsee myös laulaen. (napparit.fi)

Mauno Järvelä kertoo musiikkikasvatusfilosofiastaan näin: ”Näppärimetodin tärkein ajatus lienee se, että kaikki saavat osallistua. Minkäänlaista karsintaa ei tehdä. Laulu antaa mahdollisuuden sellaisille, jotka ovat soittaneet vasta vähän aikaa ja lisäksi lapsille sävelletään vapaakielistemmoja mittatilaustyönä. Lapset tuntevat olevansa päteviä, kun he saavat tehdä sen, minkä osaavat. Siitä he saavat motivaatiota.” (Turun Sanomat 2.6.2014.) Järvelä on palkittu elämäntyöstään mm. lastenkulttuurin valtionpalkinnolla, Pro Finlandialla, Taiteen Suomi-palkinnolla sekä Taideyliopiston kunniatohtorin arvolla. Vuonna 2010 Ruotsin kuningas myönsi hänelle Pohjantähden ritarikunnan 1. luokan ritarimerkin. (napparit.fi)

Näppärikurssin päätöskonsertti Kansantaiteenkeskuksessa Kaustisella kesäkuussa 2012. Kuvaaja: Saana Kujala.

Täysi tanssilattia Linköpingin kansanmusiikkifestivaaleilla syksyllä 2013. Kuvaaja: Saana Kujala.

FOLKSKANDIA

Kaustisen Näppärit ry järjestää pelimanniperinteeseen ja kansanmusiikkiin keskittyviä Folkskandia-teemaviikkoja. Teemaviikoilla ohjelmassa on työpajoja ja koululaiskonsertteja, joissa esiintyy kansanmusiikin taitajia Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta. (facebook.com/Näppärit)

Folkskandian päämääränä on lisätä pohjoismaisten lasten ja nuorten tietoisuutta omasta sekä naapureiden kulttuureista, kansoista, kielistä ja historiasta. Yhteinen skandinaavinen musiikkiperinne on tähän oivallinen työkalu. Perinnemusiikin työpajat konsertteineen ovat tavoittaneet vuosien saatossa jo tuhansia musiikinharrastajia sekä heidän perheitään, sukujaan ja kotikyliään. Yhteissoitot ja -laulut rakentavat nopeasti siltoja kielimuurien yli, ja kerran solmitut ystävyydet säilyvät kohtaamisten välillä. (facebook.com/Näppärit)

Folkskandia-teemaviikkoja on järjestetty tähän mennessä vuosina 2005, 2008, 2012 ja 2013. Kesällä 2012 järjestetyssä Folkskandia III:n päätapahtumassa Kaustisella nähtiin ja kuultiin yli 500:aa pientä soittajaa, joista peräti 130 oli saapunut naapurimaista. (facebook.com/Näppärit)

SPELMANSSTÄMMA

Spelmansstämma on tapahtuma, jossa pelimannit/muusikot, tanssijat ja harrastajat tapaavat toisiaan ja kokoontuvat soittamaan ja tanssimaan yhdessä. Erona festivaalin ja stämman välillä on tapahtuman tarkoitus. Festivaaleilla on yleisölle suunnattuja konsertteja, joissa esiintyy artisteja, joille maksetaan, ja stämma taas on enemmän yleisöä osallistava tapahtuma, jossa soitetaan ja tanssitaan yhdessä. Nykyään raja on kuitenkin häilyvämpi, ja niinpä myös stämmoilla saattaa olla joitakin isompia artisteja, vaikka tilaa on jätetty myös jamisoitolle. Myös kansanmusiikkifestivaaleilla jamisoitto ja -tanssi ovat tietenkin erittäin suotavia. Tunnetuimpia spelmansstämmoja Ruotsissa ovat Bingsjöstämman ja Ransäterstämman, Österbybrukissa on järjestetty Nyckelharpstämman. (Kujala 2014)

SUNNUNTAI-ILLAT SKEPPSHOLMENILLA

Vaihtovuonna Tukholmassa tutustuin mahtavaan paikkaan Skeppsholmenin saarella. Skeppsholmenin kansanopiston (Folkmusikhuset i Stockholm) tiloissa toimii kansanmusiikki- ja tanssitupa Skeppis. Joka sunnuntai sinne kerääntyy kansanmusiikista ja -tanssista kiinnostuneita ihmisiä tapaamaan toisiaan sekä tanssimaan ja soittamaan yhdessä. Illan aikana voi osallistua mm. laulutupaan, polskan opetukseen ja tanssitupaan. Tarjolla on kahvia, teetä, keittoa, leipiä, kakkuja, leivoksia, piirakoita jne. Lisäksi ympäri taloa soivat useat jamit. Tanssilattia on täynnä tanssijoita keskellään yksi tai useampi pelimanni soittamassa. Paikalla on kaikenikäisiä harrastajia ja ammattilaisia. Sunnuntai-ilta Skeppsholmenilla on kuin yhden illan Spelmansstämma. Ensimmäisen kerran menin sinne yksin, en tuntenut ketään enkä tiennyt paikasta mitään. Ajattelin, että voin lähteä pois, jos siltä tuntuu. Monet huomasivat heti, että olen uusi, ja kyselivät ystävällisesti, kuka olen ja pyysivät tanssimaan. Kiitin itseäni siitä, että osasin jonkin verran kieltä ja olin tanssinut ennenkin. Siitä lähtien minut otettiin erittäin lämpimästi vastaan. Yleinen ilmapiiri Skeppsholmenilla on lämmin ja yhteisöllinen. Skeppsholmenilla kiinnitin melko pian huomiota ruotsalaiseen tapaan, että ensimmäisen kerran, kun tavataan, kätellään ja jo lähtiessä ja jatkossa halataan. Siellä oli helppo tutustua uusiin ihmisiin tanssituvan ja yhteisten jamien yhteydessä. Skeppsholmenilla muuttui käsitykseni myös kansantanssista. Tanssin lähes viikoittain ja opin nauttimaan tanssista aivan eri tavalla kuin aikaisemmin. Ruotsissa elää vahvana sosiaalinen kansantanssi, jossa nautitaan tanssista ilman etukäteen mietittyä koreografiaa.

↑Vahdinvaihto kuninkaanlinnan edustalla eräänä prinsessa Victorian ja Danielin häiden jälkeisenä sunnuntaina Tukholmassa kesällä 2010. Hääjuhallisuuksia varten valittu musiikki, mm. sovitus Abban *Lay All Your Love On Me* -kappaleesta, sopi hienosti marssikoreografioihin. Kuvaaja: Saana Kujala.

KÄTEEN TARTTUI MUUTAKIN KUIN NYCKELHARPA

Vuoden aikana sain kuulla Eric Sahlström Institutet -nimisestä oppilaitoksesta. Menin sinne tutustumaan tammikuussa 2012 ja ihastuin paikkaan välittömästi. Aluksi ajattelin opiskella siellä vuoden kansantanssia tai viulunsoittoa, mutta kokeiltuani illan aikana nyckelharpaa muutin mieleni. Halusin Toboon, 600 asukkaan kylään, opiskelemaan nyckelharpaa. Sillä hetkellä olin aivan varma päätöksestäni. Opetukseen kuuluu keskeisesti myös kansantanssi, ja toisinaan soitin viuluakin. Ilmoittauduin poissaolevaksi kielten opinnoista ja vietin vuoden pienessä kylässä Upplannissa alan parhaiden opettajien johdolla. Toistaiseksi se on ollut yksi elämäni onnellisimmista vuosista. Kylässä ei ollut kauppoja, ihana aamupala ja lounas oli järjestetty ja paikka oli pieni ja rauhallinen, joten oli mahdollista keskittyä kaikista oleellisimpaan eli soittamiseen ja liikkumiseen. Intensiivinen vuosi nyckelharpan parissa sai minut hakemaan Sibelius-Akatemian kansanmusiikin aineryhmään. Nyt opiskelen toista vuotta Sibelius-Akatemiassa kansanmusiikkia nyckelharpa pääinstrumenttinani, ja toistaiseksi ruotsin opinnot odottavat.

Kaiken muun Ruotsin kansanmusiikkikenttään tutustumisen yhteydessä olen ehtinyt tutustua myös Ruotsin kansanmusiikkifestivaaleihin ja -stämmoihin. Huomaan, että olen ollut Ruotsissa useammilla

Näppärien Fiulbaltica-konsertti Turun kauppatorilla 2.6.2014. Lopuksi kajautettiin Mauno Järvelän tilaisuuteen säveltämä Itämeren suojelupolkka. Kuvat: Terhi Lehtonen

Näppäriviulistit valtasivat sunnuntaina Sigyn-salin lavan pedagogi Mauno Järvelän johdolla. Toinen Fiulbaltica-konsertti kuullaan Turun kauppatorilla tänään kello 11.30.

Noin 200 näppärimuusikkoa kokoontui Turkuun

”Eläköön puhdas Itämeri!”

Turun Sanomat 2.6.2014.

KUVA: SHUTTERSTOCK.

NORDTRAD

Eräs pohjoismainen yhteistyöverkosto on Nordtrad. Nordtrad-konferenssi järjestetään vuosittain jossain Pohjoismaassa, ja sinne kokoontuu osallistujia kaikista Pohjoismaiden ja Baltian maiden kansanmusiikin koulutusohjelmista. Nordtradin alla toimii myös Nordic Master of Folk Music -ohjelma, joka on kansanmusiikin maisteriohjelma. Siihen voi hakea joka toinen vuosi ja siihen otetaan neljä maisteriopiskelijaa, jotka asuvat, matkustavat ja keikkailevat yhdessä sekä opiskelevat puoli vuotta Ruotsissa, Tanskassa, Suomessa ja Norjassa, yhteensä siis kahden vuoden ajan. Ohjelmassa ovat mukana Sibelius-Akatemia Suomesta, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm Ruotsista, Ole Bull Akademiet Norjasta ja Syddansk Musikkonservatorium & Skuespillerskole Tanskasta. Vastaavia pohjoismaisia musiikin maisteriohjelmia ovat jazz-musiikin NOMAZZ ja maailmanmusiikin GLOMAS. Musiikin säveltäjiksi suuntaaville opiskelijoille on myös oma pohjoismainen maisteriohjelmansa. (Kujala 2014; nordplusmusic.net)

kansanmusiikkifestivaaleilla ja -stämmoilla kuin Suomessa. Toisaalta toisessa maassa saattavat silmät avautua paremmin myös oman maan tapahtumille. Monet asiat tuntuvat jännittävämmiltä vieraassa maassa, ja vasta sen jälkeen herää kiinnostus etsiä vastaavia asioita myös omasta kotimaasta.

Yhteistyöprojektit toisten Pohjoismaiden kanssa tuntuvat edelleen kiehtovilta ja jännittäviltä, ja itse koen pohjoismaisen yhteistyön rikkautena ja mahdollisuutena. Vaikka asun taas Suomessa, on Ruotsiin meneminen helppoa johtuen laajasta ystäväpiiristä. Erityisesti Eric Sahlström -instituutissa olleista ihmisistä tuli lähes perheenjäseniä. Pitkään asuessa on tietenkin helpompi saada pitempiaikaisia ystäviä. Nykyään saan soittotunteja Ruotsissa asuvilta nyckelharpisteilta ja olen myös kutsunut ruotsalaisia ystäviä Kaustisen kansanmusiikkifestivaaleille.

Näppäreistä alkanut Pohjoismaiden kansanmusiikin tuntemus ja Pohjoismaihin kohdistuneet matkat sekä niistä saadut kontaktit ovat antaneet hyvän pohjan ja innostuksen tutkia aihetta ja tutustua siihen lisää. Tuskin koskaan olisin matkustanut Suomen rajojen ulkopuolelle ilman Näppäreitä tai tutustunut niin laajasti pohjoismaiseen kansanmusiikkiin. Reissut Näppäreiden kanssa ovat tehneet matkustamisesta tutumpaa ja antaneet rohkeutta lähteä myöhemmin matkustamaan yksin. Yksin toiseen maahan lähteminen on aina jännittävää, mutta se kannattaa.

! Kirjoittaja Saana Kujala on Kaustiselta kotoisin oleva Näppäri-taustainen Pohjoismaista kiinnostunut entinen ruotsin kielen ja nykyinen kansanmusiikin opiskelija.

Lähteet ja lisätietoja

Kallionpää, Katri 2014, Ei mitään rajaa. *Helsingin Sanomat*, *Nyt-liite* 12.–18.9.2014.
Kujala, Saana 2014, sähköpostit 27.5.2014, 14.9.2014, 30.9.2014, 5.11.2014.
Mattila, Mattias 2014, ”Eläköön puhdas Itämeri!”. *Turun Sanomat* 2.6.2014.
Paavola, Raila 2013, Saana Kujala tempautui avainviulun soittoon. yle.fi/uutiset/keski-pohjanmaa.

www.esitobo.org, Eric Sahlström Institutet • www.facebook.com/Näppärit • www.folkmusikhuset.se, Förening Folkmusikhuset i Stockholm • www.kmh.se, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm • www.napparit.fi, Näppärit • www.nomazz.net, Nordic Masters in Jazz • www.nordicmaster.net, Nordic Master in Folk Music • www.nordjobb.org • www.nordplusmusic.net, Nordtrad – Folk music network • www.nyckelharpa.org, American Nyckelharpa Association • www.olebull.no, Ole Bull Akademiet • www.pnn.fi, Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto • www.siba.fi, Sibelius-Akatemia • www.smks.dk, Syddansk Musikkonservatorium & Skuespillerskole

VARTTUNEITA KAVEREITA!

VARTTUNEET DEMARINUORET

Martti Pöysälä, Helsinki

Sodanjälkeisinä vuosina nuorisojärjestöissä aktiivisesti toimineet tytöt ja pojat varttuivat eläkeikään 1980- ja 1990-luvuilla. Heitä oli paljon, ja hyvävoimaisia olivat vielä 1930-luvullakin mukana olleet. Vanhenemisen myötä muistot kultaantuvat ja tekee mieli tavata menneiden vuosien kavereita.

Sosiaalidemokraattisen nuoriso- ja varhaisnuorisoliikkeen entiset aktiivit järjestivät muutamia ”nostalgia-pläjäyksiä” 1980–1990-lukujen taitteessa ainakin joillakin pääkaupunkiseudun työväentaloilla. Sitten kypsyi ajatus vuosittaisista risteilyistä. Tarvittiin pieni järjestelyorganisaatio, mutta ajatus jostakin uudesta järjestöstä tai yhdistyksestä hylättiin heti, niitä kun oli mielestämme jo aivan tarpeeksi. Pieni järjestelyryhmä otti nimekseen huvitoimikunta, sillä sellainenhan oli ennen vanhaan jokaisessa nuoriso-osastossa ja se hoiti jäsenistön kannalta tärkeimmät hommat. Nimeksi vakiintui heti tuo otsikon Varttuneet demarinuoret.

Koska tavoite oli, että risteilyt ovat tarkoitettuja kaikille liikkeessä vuosien varrella mukana olleille, rakennettiin huvitoimikunnan kokoonpano sellaiseksi, että jäseninä oli 1950–1960-lukujen aikaisen repivän puolueriidan kummaltakin puolelta edustajia. Organisaatio pidettiin yksinkertaisena: ei sääntöjä, ei valintoja eikä oikeastaan talouttakaan, vain sihteerille avattiin pankkitili, jonka kautta risteilyjen osanottomaksut välitettiin sellaisenaan laivayhtiölle. Alettiin kerätä kiinnostuneiden osoitteita, niitä on nykyisellään lähes tuhat, ja hankittiin sponsori kutsukirjeen postimaksuja varten. Ensimmäiset risteilyt 1990-luvun alkupuolella aina uuden vuosituhannen alkuun saakka olivat ns. 24 tunnin risteilyjä Helsingin ja Tallinnan välillä. Risteilyn ohjelmassa oli pieni seminaari laivan vielä ollessa satamassa, ja sitten illalla kunnon illanvietto kongressitiloissa. Seminaarin alustajiksi pyydettiin ja saatiin puolueen ja muun työväenliikkeen ”ykkösketjun” ihmisiä. Illanviettojen ohjelmasta huolehtivat osanottajat itse, onhan kysymyksessä varsinainen iltamasukupolvi. Osanottajamäärät näillä Suomenlahden-risteilyillä

Varttuneiden demarinuorten risteilyillä puhutaan asiaakin. Tässä valmistaudutaan Ruotsin entisen pääministerin Ingvar Carlssonin alustukseen. Kuva: Aatos Kosonen, 2004.

liikkuivat reippaasti yli sadan. Näiltä muistojen risteilyiltäkin syntyi omia muistoja. Dramaattisin niistä lienee tasan kahdenkymmenen vuoden takaa. Katseltiin Tallinnan satamassa, kun uuden Tukholman-linjan laiva lähti kohti Ruotsia ja oltiin merellä itsekin se yö, jolloin Estonia upposi.

Risteilyn konseptia muutettiin tultaessa 2000-luvulle. Syitä oli useita. Haluttiin saada lisää aikaa keskusteluille ja yhdessäololle sekä ohjelmaa ja kontakteja kohdekaupunkiin. Entisten aikojen kokemukset erittäin kiinteästä yhteistyöstä pohjoismaisten veljesjärjestöjen kanssa painoivat vaa'assa niin, että matkat muuttuivat Ruotsin-risteilyiksi reitillä Helsinki–Tukholma–Helsinki. Ohjelmassa näillä risteilyillä ovat kaksien "pakollisten" iltamien lisäksi olleet muutaman tunnin keskustelutuokiot satamassa oltaessa sekä Helsingissä että Tukholmassa sekä pikku vierailut Tukholmassa mm. Suomi-talossa, muutamien järjestöjen luona ja viime vuonna hoivakoti Suomi-kodissa. Helsingin keskustelutuokioiden alustajalistalta löytyy tunnettuja nimiä kymmenittäin, vaikkapa Heinä-luomaa ja Lipposta ja Sundqvistia ja Paasiota. Viimeksi mainitut ovat olleet vielä merelläkin mukana. Tukholmassa ovat puhuneet mm. Ingvar Carlsson, Thage H. Peterson ja Sten Andersson sekä nykyisen puoluejohdon ihmi-sistä puoluesihteeri Carin Jämtin ja elinkeino-ministeri Mikael Damberg, vanhoja SSU:n nuorisoliittolaisia kaikki. Vuoden 2014 syys-kuussa oltiin Tukholmassa kolme päivää ennen vaaleja ja perehdyttiin vaalinalustunnelmiin.

Tukholman-risteilyjen vaikuttavin muisto lienee osanottajien, joita sillä kerralla oli miltei sata, käynti murhatun Anna Lindhin kukka-meren äärellä Tukholman kaupungintalolla. Jokainen osanottaja pudotti kukkamereen oman punaisen ruusunsa, ja yhdessä laulettiin "Vapauden viesti".

Poikia valloittamassa Tukholmaa ennen iltapäiväseminaaria. Vasemmalta Sulo Hentula, Risto Laakkonen, Juhani Lavén, Martti Pöysälä ja Jaakko Kuusela. Kuva: Aatos Kosonen, 2004.

Iltapäiväseminaari laivan auditoriossa on alkamassa. Ingvar Carlsson ja Martti Pöysälä ovat molemmat toimineet aikanaan yhden kauden Pohjolan Sosiaalidemokraattisen Nuorisoliiton puheenjohtajana. Kuva: Aatos Kosonen, 2004.

NUORET KOTKAT ANTAVAT JA OTTAVAT MALLIA

Ruotsin sosiaalidemokraattinen nuorisoliitto, SSU (Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund), perustettiin vuonna 1917. Nykyisin sillä on yli 10 000 jäsentä. (ssu.se) Järjestö oli mallina suomalaisille sosiaalidemokraateille, kun he alkoivat olla valmiita oman järjestönsä perustamiselle. Nuorille ja lapsille oli jo järjestetty raittiuspainotteista toimintaa mm. Päivän Nuoret -järjestössä vuodesta 1924 lähtien, mutta työläisnuorisoliitto ei tyytynyt pelkästään raittiusliiton toimintaan. Yhteydet Ruotsiin innostivat käynnistämään oman varhaisnuorisotoiminnan, ja niinpä marraskuun 6. päivänä vuonna 1943 hyväksyttiin suunnitelma toiminnan aloittamisesta ja perustettiin Nuorten Kotkain Keskusjohto. Nuoret Kotkat -nimi otettiin käyttöön Ruotsin mallin mukaisesti, ja naapurimaasta saatiin myös toimintamalleja ja materiaaliapua. Nuorten Kotkien sisarjärjestöjä on nykyisin yli 50 eri maassa ja neljässä maanosassa: Aasiassa, Afrikassa, Euroopassa ja Latinalaisessa Amerikassa. (nuoretkotkat.fi)

Ulkoilu ja leiri- ja retkitoiminta ovat olleet alusta lähtien koko Nuorten Kotkien toiminnan perustana, sillä tarkoituksena oli luoda vastapaino partioliikkeen toiminnalle, käyttäen kuitenkin partiossa hyviksi havaittuja työmuotoja. Partioliike vaikuttikin monin tavoin Nuorten Kotkien tulevaan toimintaan, kuten suoritusmerkkijärjestelmään, vartiotoimintaan ja järjestöpuseroon. Kansainvälistyminen, ja ennen kaikkea kansainväliset leirit, ovat olleet erittäin suosittuja. Kaksi suurinta leiriä ovat olleet vuonna 1953 järjestetty pohjoismainen kotkaleiri ja vuoden 1988 Imatran kansainvälinen leiri. (nuoretkotkat.fi; Martti Pöysälä)

Myös muilla puolueilla on omat nuorisojärjestönsä ja kenties myös varttuneempien nuorisojärjestöaktiivien toimintaa. Varttuneet demarinuoret pääsivät julkaisuumme, koska sen jäsen ja tarinan kirjoittaja on Helsingin kaupungin entinen nuorisotoimenjohtaja, joka järjestöaktiivisuutensa myötä loi hyvät suhteet pohjoismaisiin sisarjärjestöihin. Moni ystävyyssuhde on voimissaan edelleen.

Nuorten Kotkien pohjoismaisella leirillä Hangon hopeahiekalla oli 1 866 osanottajaa.

➔ 1980-luvun suuri ponnistus oli tuhansia leiriläisiä yhteen koonnut kotkaleiri ”Oot sie miu kaa”. Kuljetukset Imatralle hoidettiin leiriläisiä varten varatuilla erikoisjunilla.

KANSAINVÄLISIÄ JÄRJESTÖJÄ

Monilla suomalaisilla järjestöillä on pohjoismaisia yhteyksiä, ja useilla myös tausta on kansainvälinen. Joitakin näistä esittelemme tarkemmin, mutta varsin monet jäävät myös ilman huomiota, koska keskityimme erityisesti kesän 2014 pohjoismaisiin tapahtumiin. Esimerkiksi Suomen Setlementtiliitto on keskusjärjestö, joka tukee ja edistää alue- ja paikallisyhdistystensä toimintaa, järjestää työntekijäkoulutusta ja vuotuisia tapahtumia, julkaisee tiedotus- ja koulutusmateriaalia sekä ylläpitää yhteiskuntasuhteita. Lapsi- ja nuorisotyön toimiala on aktiivinen kansainvälisellä tasolla. Liitto on jäsenenä eurooppalaisessa nuorisojärjestöjen kattojärjestössä European Confederation of Youth Club Organisationissa (ECYC) ja pohjoismaisessa Ungdom och Fritid i Nordenissa. (setlementti.fi)

4H-harrastuksessa lapsi ja nuori puolestaan kasvaa kohti vastuullista ja yritteliästä aikuisuutta. 4H-kerhossa omaksutaan käytännön taitoja ja tietoja koulutetun ohjaajan tuella, ja työelämäkurssit syventävät nuoren osaamista. Innostunut nuori voi perustaa oman 4H-yrityksen yritysohjaajan tukemana. 4H:n perustan muodostavat neljä H-kirjainta, jotka tulevat englannin kielestä: Head, Hands, Heart ja Health, suomeksi Harkinta, Harjaannus, Hyvyys ja Hyvinvointi. 4H-järjestö on Suomen suurin nuorisojärjestö. Siihen kuuluu lähes 70 000 jäsentä. Yhdistyksiä on 235 eri puolilla Suomea. Ruotsinkielistä 4H-toimintaa tarjoaa Finlands svenska 4H, jolla on yli 4 000 jäsentä. Järjestön kotisivuilla tiedotetaan monista kansainvälisistä tapahtumista, jotka organisoidaan eurooppalaisen kattojärjestön Rural Youth Europen kautta. Esimerkiksi ”Food in the Future” -seminaari pidettiin Tanskassa marraskuussa 2014, ja pohjoismainen leiri tulee Suomeen vuonna 2015. Osanottajia leirille odotetaan Ruotsista, Norjasta, Tanskasta, Islannista, muualta Euroopasta sekä yhteistyöjärjestöistä USA:sta, Kanadasta ja eri puolilta Afrikkaa. (4h.fi)

Lähteet ja lisätietoja:

Pöysälä, Martti 2014, nuorisotoimenjohtaja, Helsingin kaupunki. Puhelinkeskustelut syksyllä 2014.
Nuorten Kotkien arkisto, Helsinki.

www.4h.fi • www.nuoretkotkat.fi • www.setlementti.fi • www.ssu.se

8

RAJATONTA RAJAA!

RAJATON RAJA

Tornio esittelee itsensä rajattomien mahdollisuuksien kaupungiksi, joka huolehtii asukkaittensa hyvinvoinnista kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti niin, että se on kaikille kuntalaisille hyvä paikka asua, elää ja kouluttautua sekä tehdä työtä ja yrittää. Yhdessä Haaparannan kanssa TornioHaparanda tarjoaa asukkailleen ja yrittäjilleen käyttöön kahden maan palveluverkoston. (tornio.fi) Asukkaiden arjessa kahden kaupungin etujen hyödyntäminen näkyy esimerkiksi siinä, että Ruotsin kruunun kurssia seurataan ja että mm. polttoainetta ostetaan kurssin suotuisuudesta riippuen joko Torniosta tai Haaparannasta. Ja tietysti on muistettava maiden välinen tunnin aikaero. (Salomaa, 2014)

Nuorisotyössä rajaton raja ei näy. Nuoret käyttävät molempien kaupunkien palveluja eivätkä ajattele vaihtavansa maata siirtyessään tilalta toiselle tai tapahtumasta toiseen. Tornio on kuitenkin isompi kaupunki, ja siellä on enemmän nuorisotyöntekijöitä, joten kenties vetovastuu nuorisotyössä on enemmän Suomen puolella. (Salomaa, 2014)

Nuorisotyöntekijät tekevät yhteistyötä Provinssin nuorisotyöryhmässä, joka on Provincia Bothniensiksen hallituksen alainen, kuntien nuorisoasioihin keskittyvä kehittämistyöryhmä. Mukana tässä ovat nuorisotoimet, koulutoimet ja sosiaali- ja terveystoimet pääosin Tornio–Haaparanta-akselilta. Yhteensä jäseniä on kymmenen. Ryhmä kokoontuu 4–5 kertaa vuodessa. Se perustettiin 2000-luvun alussa. Tornion ja Haaparannan kuntien nuorisotyöntekijöiden yhteistyöryhmä on nimeltään Leetilaaki, joka on toiminut 1980-luvulta alkaen. Se kehittää, suunnittelee ja organisoi kuntien välistä nuorisotoimintaa. Tapaamisia järjestetään kahdesta neljään kertaan vuodessa. Hallinnollisesti yhteistyö kahden kunnan välillä näkyy myös siinä, että nuorten ohjaajat tapaavat toisiaan viikoittain ja suunnittelevat tulevia tapahtumia yhdessä. (Pietikäinen, 2014)

Yhteistyö on nuorille tiedottamista ja moninaisia tapahtumia. Provincia MidnNight Cupia on järjestetty jo yli kaksikymmentä kertaa, ja homma toimii edelleen. Salibandyn lisäksi tärkeässä osassa on musiikki. Vuonna 2014

järjestetyssä turnauksessa paikalla olivat torniolais-tervolalainen No Swaps, haaparantalainen Apparition ja legendaarinen Approaching Pluto suoraan Norjan Altasta. Musiikillista puolta edustaa myös Rajarock-bänditapahtuma, jota on järjestetty jo yli 15 vuotta. Mukana tapahtumassa ovat Tornio, Haaparanta, Inari sekä kuntia Venäjältä ja Norjasta. (Pietikäinen, 2014) Rajarockin yhteydessä on järjestetty myös erilaisia työpajoja nuorille, ja siitä on myös tehty dokumentti (Ruotsalainen, 2009).

Äxön-illat on tarkoitettu 5.–6.-luokkalaisille. Illat ovat ohjelmallisia diskoja ja ne järjestetään kuukausittain vuorotellen Torniossa ja Haaparannassa. Tilaisuuksiin on linja-autokuljetus. Bumbel beat ja Kevarit ovat puolestaan esimerkkejä bändikonserteista. Nuorisoradiotoiminta viritettiin vuonna 1995. Tornion nuorisotoimen Nuorisokanava Hertzilän radiokerhotoiminnassa on mukana nuoria Haaparannastakin. Yhteistyötä tehdään myös tyttöjen toiminnassa ja monikulttuurisessa työssä, sillä kouluissa on Voimaneito-ryhmät, joita vetävät Tornion tyttötyön ohjaajat ja Haaparannan koulukuraattori. Eikä yhteinen toiminta tähänkään vielä lopu. Lisäksi on eri juhlapyhien aikana järjestettyjä tapahtumia, kuten halloween-juhlat Haaparannan nuorisotilalla Stationilla, ja muut nuorisotilojen yhteiset tapahtumat. On EU-päivää, 112-tapahtumaa, laskettelureissuja ja musaleiriä. (Pietikäinen, 2014)

Tornionlaakson nuorisokäräjät ovat tällä hetkellä tauolla, mutta Nuorisoneuvosto (nune) ja Ungdomsrådet ovat voimissaan. Nune-toiminta on tarkoitettu 14–29-vuotiaille. Neuvostot kokoontuvat yhteisiin kokouksiin kuukausittain ja suunnittelevat tapahtumia. Ensimmäinen yhteinen Nuorisopoliittinen ohjelma valmistui vuonna 2008. Neuvostojen edustajat ovat olleet mukana myös raja-alueen kehittämistä koskevissa työryhmissä. (Pietikäinen, 2014) Tornion nuorisoneuvoston edustaja Paula Kronqvist oli mukana ensimmäisessä Barents-nuorisoseminaarissa Rovaniemellä syksyllä 2014.

Tornion ja Haaparannan nuorisotyöntekijöillä on yhteisiä tulevaisuuden visioitakin. Rajalle haaveillaan yhteistä nuorisotiedotuspistettä ja/tai nuorisotilaa. Myös yhteinen leirikeskus on nostettu mukaan tulevaisuuden näkymiin, samoin nuorisoasiainlautakunta tai vastaava elin. Kahden kunnan välisen nuorisotyön yleisinä tavoitteina on oppia toisista kulttuureista ja nostaa kansainvälisyys ja pohjoismaisuus omaksi tärkeäksi arvoksi. Nuorisotilat ovat kohtaamisen paikkoja ja vuorovaikutusta tapahtuu molempiin suuntiin. Aina asiat eivät kuitenkaan etene niin helposti. Edelleen nuorisolla on kieliongelmia, joten syvempi keskustelu on ajoittain hankalaa. Ja tämä hankaloittaa myös toiminnan suunnittelua. Suomalaisista on myös vaikea ymmärtää ruotsalaisten ”diskuteerauskulttuuria”.

Juliste: Tornion nuorisotoimi.

Provincia Bothiensis on Tornion ja Haaparannan kaupunkien virallinen yhteistyön kehittämisorganisaatio, joka perustettiin vuonna 1987. (provincia.haparanda.se)

Tornion ja Haaparannan nuorisotoimien järjestämä Provincia Midnight Cup, 2014. Kuvaaja: Lusku Lukkariniemi.

Tornion ja Haaparannan nuorisotoimien järjestämä Provincia Midnight Cup, 2014.
Kuvaaja: Lusku Lukkariniemi.

Asioita pohditaan ja suunnitellaan ja harkitaan pitkään ennen varsinaisen työn aloittamista. Suomalainen olisi jo siinä ajassa hommat hoitanut.

Lähitulevaisuudessa on Torniossa jo näkyvissä seuraava isompi tapahtuma maaliskuussa 2015, rajayhteistyötä koskeva kansainvälinen seminaari, jossa mukana ovat Tornio ja Haaparanta sekä kumppaneita Irlannista ja Pohjois-Irlannista. (Pietikäinen, 2014)

Rajayhteistyö on tuttua puuhaa myös muille pohjoisen kunnille. Tornionlaakson alueella Pello ja Ylitornio ovat löytäneet yhteistyökumppaneiksi Ruotsin Övertorneån ja Pajalan. Enontekiöllä toimitaan yhdessä Ruotsin Kiirunan ja Kaaresuvannon ja Norjan Storfjordin ja Skibotnin kanssa. (Kähkönen, 2013)

Yhteistyöhön on ryhdytty myös muilla aloilla kuin nuorisotyössä, esimerkiksi poliisien kesken Torniossa ja Haaparannassa. Kaksivuotinen EU-hanke on alkanut ja yhdessä partiointi toteutuu vuonna 2016, mutta jo nyt poliisit molemmin puolin rajaa opettelevat toistensa kieltä ja naapurimaan poliisin tapoja, jotta yhteispartiointi olisi myöhemmin sujuvaa. (Mainio, 2014)

Kansainvälisen leirin melontaretki Inarin Muddusjärvellä. Kuvaaja: Seppo Körkkö, 2012.

Eihän se Tornio niin pohjoisessa olekaan!

Kansatieteen opiskelija Reetta Myllynen tekee pro gradu -opinnäytettään Torniosta ja Haaparannasta. Gradu on osa Turun yliopiston kansatieteen Rajalla-hanketta. Keskeisenä aineistona hänellä ovat torniolaisten lukiolaisten teemakirjoitukset raja-alueella asumisesta vuodelta 2010. Niitä on miltei 80. Saimme opinnäytteen käsikirjoituksen käyttöömme, jotta saamme tähän julkaisuun myös torniolaisten nuorten mietteitä mukaan, ei ainoastaan nuorisotyöntekijöiden ja muiden alan ammattilaisten.

Pääasiassa käytämme nuorten suoria lainoja aiheista, jotka nousivat esille myös varsinaisessa jutussamme Tornion rajattomasta rajasta. Tämä esitys on siis koottu opinnäytteen eri osista yhtenäiseksi tarinaksi.

> Rajaan on niin tottunut, ettei siihen kiinnitä huomiota (7. nainen, 18).

RAJAKAUPUNGIN KASVATIT

Reetta Myllynen

Yksi tutkimukseni nuorista oli pohtinut rajaseudun historiaa ja vanhemmiltaan kuultuja tarinoita siitä, millaista rajalla oli elää ennen vanhaan:

> Silloin penikkana ei sitä melkein tajunnut, että tässä on vierekkäin kaksi eri maata, mutta sitten kun vanhemmat kertoivat omia kokemuksiaan rajan ylittämisestä, ja siitä kuinka passi piti olla matkassa, jos halusi vaikka maitoa käydä ostamassa, sitä ymmärsi kuinka itsestään selväksi tämä rajan ylitys on tullut (1. mies, 18).

Nuorten teksteistä kävi hyvin selvästi ilmi, että rajanylitys on tänä päivänä näille nuorille arkipäiväistä toimintaa, jolle he eivät antaneet sen suurempaa merkitystä.

> Hauskinta on ylittää raja jonkun sellaisen kanssa, joka on kotoisin muualta, ja jolle se on eksoottista (47. nainen, 18).

> Rajaan on niin tottunut, ettei siihen kiinnitä huomiota (7. nainen, 18).

Eräs nuori pohti myös sitä, että kun on asunut koko elämänsä rajalla, ei välttämättä edes huomaa, että välissä on valtioiden raja (nainen, 18). Rajan toisella puolella käydään ostoksilla, harrastuksissa, töissä ja tapaamassa kavereita ja sukulaisia. Haaparanta näyttäytyi nuorten teksteissä nimenomaan kauppapaikkana, josta käydään ostamassa tuotteita, joita ei Torniosta tai ylipäänsä Suomesta saa, tai jossa ne ovat edullisempia.

> Kun suomalainen nuori menee rajan ”väärälle puolelle”, ei hän mitään sielunkumppania ole etsimässä, vaan joko Ikean huonekaluja tai Granit-nuuskaa (55. nainen, 18).

Teksteissä korostui Haaparannan merkitys pääasiassa ostoskaupunkina, sen sijaan, että siellä olisi laaja ystäväverkosto:

> Toisinaan vaikuttaa siltä, että yhteistä meille (torniolaisille ja haaparantalaisille nuorille) on ainoastaan Ikea ja muut kaupat (58. nainen, 18).

Osalla nuorista oli sosiaalisia suhteita rajan yli, mutta kirjoituksissa korostui se, että ystävät ja sukulaiset olivat Haaparannalla suomalaistaustaisia. Joillakin harvoilla tuntui olevan jonkinasteista kanssakäymistä myös ruotsinkielisten haaparantalaisten kanssa, etenkin Haaparannalla Kielikoulun käyneillä nuorilla. Myös kaupunkien yhteiset urheiluseurat koettiin jokseenkin yhdistävinä tekijöitä torniolaisten ja haaparantalaisten nuorten välillä. Haaparanta nimettiin lisäksi tärkeäksi vapaa-aika- ja harrastuspaikaksi, jonka runsaita harrastustiloja aina uimahallista jääpallokenttään ja kulttuuririentoihin torniolaiset nuoretkin hyödyntävät.

Urheilukilpailut ovat rajalla mielenkiintoisia, sillä ”rakas” naapuri halutaan voittaa (Ruotsala 2011, 196). Etenkin jääkiekon maailmanmestaruuskilpailujen aikaan kuvaavaa on se, että monipaikkaista elämää eläville ei ole suinkaan yhdentekevää, keitä ollaan ja keitä kannatetaan. Työssä, harrastuksissa tai ostoksilla voidaan käydä vieraan valtion alueella, mutta urheilukilpailuissa otetaan omat kansalliset symbolit, kuten lippu, käyttöön (Ruotsala 2011, 213). Esimerkiksi toukokuussa 2011 Suomen lyötyä Ruotsin jääkiekon MM-loppuottelussa sadat suomalaiset lähtivät rajan yli Suomen lippuineen riemuitsemaan voitosta, huomauttaa Ruotsala. Näin he olivat hänen mukaansa tehneet myös edellisen, vuonna 1995 saadun jääkiekon maailmanmestaruuden jälkeen (Ruotsala 2011, 7).

Myös tutkimukseni nuoret kuvailivat tunteiden kuumenevan erityisesti keväisten jääkiekon maailmanmestaruuskilpailujen aikaan rajan molemmin puolin. Etenkin Suomi–Ruotsi-otteluissa raja

valtioiden välillä tulee merkityksellisiksi, ja isänmaallisuus on voimissaan molemmissa kaupungeissa. Eräs tutkimukseni nuorista tunnisti omakohtaisesti tämän ilmiön ja kuvailikin, kuinka heillä on tapana käydä heiluttamassa Suomen lippua rajan toisella puolella Suomen voitettua Ruotsin peleissä (9. nainen, 18).

Jos MM-lätkä erottaa, niin yöelämä yhdistää nuoria rajan molemmin puolin. Kirjoituksissa tuli esille, että haaparantalaiset tulevat useammin juhlimaan Tornion puolelle eikä päinvastoin. Syyksi tähän mainittiin esimerkiksi se, ettei Haaparannalla ole nuorille suunnattuja baareja tai yökerhoja. Ruokaravintolan valinnassa korostuvat myös ravintolan tyyppi ja menu, ei suinkaan kotimaisuus.

> Hapitsulle mennään aina hampurilaisnälässä (ruotsalaiset grillit on parempia) ja kiinalaisen tarpeen yllättäessä suositaan Tornion Golden Flayeria (10. nainen, 18).

Useammassa kirjoitelmassa mainittiin ns. bilistelykulttuuri, jolla viitattiin nuorten suosimaan ajanvietteeseen eli autolla ajeluun ympäri kaupunkia, ilman sen kummempaa määränpäätä. Tätä bilistelyä harrastetaan erityisesti viikonloppuisin, ja silloin myös ylitetään raja moneen otteeseen. Nuoret rajan molemmin puolin ovat siis oppineet toimimaan ylirajaisesti. Tässä tapauksessa käsitän nuorten ylirajaisen toiminnan lähinnä rajan takaisen tilan ja paikan haltuunotoksi, mutta kyse on myös erilaisista rajan toisella puolella olevista sukulais- ja ystäväverkostoista. Tai kuten Ruotsala (2011) on havainnut, torniolaiset ja haaparantalaiset käyttävät sujuvasti ja asiantuntevasti rajan molempia puolia hyväkseen, sukkuloivat eri paikkojen välillä koulun, työn, vapaa-ajan tai sosiaalisten verkostojen vuoksi.

Muutamalla nuorella naisella oli poikaystävä rajan takaa. Parissa tapauksessa mainittiin pojan tulevan suomalaistaustaisesta perheestä ja parin kommunikointikielen olevan suomi. Yksi tyttö oli kuitenkin poikkeus: ”Minulla on täysin ruotsalainen poikaystävä Daniel, joka ei osaa kuin hiukan verran suomea” (48. nainen, 18). Eräs toinen tyttö oli puolestaan saanut kuulla negatiivista palautetta Suomesta ja suomalaisuudestaan poikaystävän ruotsinkielisiltä kavereilta. Hän myös mainitsi havainneensa Haaparannalla ruotsinkielisten harjoittamaa syrjintää kaksikielisiä haaparantalaisia kohtaan. Toisaalta myös torniolaiset nuoret haluavat tehdä selvän eron itsensä ja haaparantalaisten välillä. Yleinen asenne näiden nuorten keskuudessa tuntuisi kiteytyvän yhden kirjoittajan toteamukseen: ”Nuorille torniolaiset ovat ”me” ja haaparantalaiset ovat ”ne ruotsalaiset” (42. nainen, 18). Kovin sitkeässä ovat siis asenteet ja ennakkoluulot joen molemmin puolin. Mikä sitten erottaa näitä nuoria?

> Kieli on ainut asia, mikä erottaa ”happislaiset” ja torniolaiset (13. mies, 17).

Yksi tutkimukseni nuori oli puolestaan pohtinut rajan vaikutuksia suhteessa kieleen, alueeseen ja historiaan:

> Rajan vaikutukset näkyvät enemmän Ruotsin puolella, Haaparannalla kuulee puhuttavan useammin kolmea kieltä: ruotsia, suomea ja meänkieltä, joka on sekoitus molempia (23. mies, 18).

Muutama tyttö oli maininnut muodin ja vaatekulttuurin nuoria erottavaksi tekijäksi:

> Nuorista, ulkonäöstä lähtien, osaa sanoa kummalta puolen rajaa on kotoisin (57. nainen, 18).

> ...vaatteet kertovat mistä tulet, mikä näkyy myös tässä rajalla (48. nainen, 18).

Tästä aiheesta keskusteltiin myös paikallisessa Meänraatiossa keväällä 2013:

> No vaatteista ainakin huomaa. Että ruottalaiset monesti niinkö on tyylitietosempia. Että me suomalaiset tullaan kaks vuotta vähän jälessä. Mutta se on kuitenki hyvä, että me saahaan ruottalaisilta vinkkejä, että noin pittäisi pukkeutua ja laittautua. (Meänraatio 14.5.13: Rajaton rakhaus?)

Konkreettisemmaksi fyysiseksi rajaksi muutama tutkimukseni nuori mainitsi Tornionjoen, koska se erottaa valtiot selvimmin. Moni kirjoittajista ylisti uutta kauppakeskusta (Rajalla – På gränsen) nimenomaan Torniota ja Haaparantaa, ja erityisesti kaupunkien nuoria, yhdistäväksi tekijäksi. Eräs nuori näki asian kuitenkin päinvastoin. Hänen mielestään rajan sijainti oli ennen kauppakeskusta epäselvä, mutta nyt se ikään kuin konkretisoitui: ”Uusi kauppakeskus on kuin rajalle kohonnut Berliinin muuri – ennen rajaa ei ollut, nyt sitä korostetaan.” (76. nainen, 18) Toinen nuori taas koki, että rajan suuret ostoskeskukset tyhjentävät Tornion keskustan.

Osittain hyvinkin vahvan kansallisen identiteetin lisäksi näillä torniolaisilla nuorilla on myös hyvin vahva alueellinen identiteetti. Useimmat heistä mielsivät itsensä nimenomaan torniolaisiksi, eikä esimerkiksi lappilaisiksi. Monet perustelivat tätä sillä, että lappilaisiksi he eivät asu mielestään tarpeeksi pohjoisessa. Eräässä

> Ulkopaikkakuntalaiset usein ajattelevat, että torniolaisilla nuorilla on paljon suhteita haaparantalaisiin ikätovereihinsa. Tämä väite on auttamattomasti väärä... mutta tarkemmin ajateltuna se on aivan luonnollista. Käymme eri kouluja, meillä on omat harrastusmahdollisuutemme, samoin omat tuttavapiirimme, ja mikä tärkeintä, omat kielemme. (51. nainen, 18)

nuoressa miehessä herättivät ärsytystä ”etelän pellet”, jotka kutsuvat heitä virheellisesti lappalaisiksi (vrt. lappilainen), ja väärinkäsitysten takia kutsuikin itseään mieluiten ”ihan vain torniolaiseksi”. Eräs tyttö taas kirjoitti mainitsevansa yleensä Haaparannan, jos joku Etelä-Suomesta tiedustelee hänen kotikaupunkiaan, mikä näin ollen helpottaa Tornion paikantumista. Yksi nuori mies koki kaupunkien mahdollisen kuntaliitoksen mieleisempänä kuin esimerkiksi Tornion ja Kemin yhdistymisen: ”Olemme haaparantalaisten kanssa melkein samaa ryhmää, siis torniolaisia, eikä esim. lappilaisia” (27. mies, 17).

Ainutlaatuisen Torniosta tekee nuorten mielestä juuri raja ja sen tuomat mahdollisuudet: ”Rajalla asuessaan saa parhaat puolet molemmista maista” (41. nainen, 18). Vaikka yksikään tutkimukseni nuorista ei maininnut erikseen Tornionlaaksoa yhtenäisenä alueena, tai erityisesti tornionlaaksolaista identiteettiä ikään kuin alueen asukkaita yhdistävänä tekijänä, kotiseudusta oltiin ylpeitä: ”...rajalla asuminen on hienoa ja tunnustan itseni aina torniolaiseksi, missä tulevaisuudessa asunkin, sekä lämmöllä ajattelen myös Haaparantaa...” (57. nainen, 18). Teksteissä mainittiin usein myös Haaparanta ikään kuin osana kotiseutua: ”Tietysti Haaparannan läheisyydellä on oma tärkeä asemansa Torniossa ja torniolaisuudessa. On totuttu, että Haaparanta on myös meidän aluetta.” (55. nainen, 18)

> Vaikka miellänkin itseni torniolaiseksi... on rajalla asuminen oleellinen, mukava ja luonnollinen osa identiteettiäni (79. nainen, 18).

> Det är ganska lepposta att leva på rajalla (1. mies, 18).

Sukupuolijakauma oli selvästi nähtävissä asenteissa haaparantalaisia, ja yleensä ruotsalaisia, kohtaan. Tytöillä tuntui olevan poikia enemmän sosiaalista kanssakäymistä rajan yli ja ylipäätään myönteisempi suhtautuminen ruotsalaisiin. Monet heistä pitivät rajan tuomaa kaksikielisyyttä ja ruotsalaisen kulttuurin läheisyyttä rikkautena ja voimavarana. Toki joukossa oli myös poikkeuksia. Eräs tyttö kommentoi, ettei voisi kuvitella ikinä ystävystyvänsä ruotsalaisen tytön kanssa. Sen sijaan seurustelukumppania tunnuttiin etsittävän rajan takaa näissäkin tapauksissa, joissa ei ajateltu kovin myönteisesti saman sukupuolen ikätovereista rajan toisella puolella: ”...tällaiset ”poikkinainnit”, kuten jokivarressa yleisesti puhutaan, ovat erittäin yleisiä...” (57. nainen, 18). Nämä tilanteet synnyttävät luonnollisesti kilpailua kaupunkien nuorten välillä ja ovat myös hedelmällisiä erilaisten ennakkoluulojen synnylle:

> Torniolaiset (tytöt) pitävät haaparantalaisia tyttöjä ylimeikkaavina blondeina, kun taas haaparantalaisten tyttöjen mielestä torniolaiset tytöt vievät heidän miehensä.
> (19. nainen, 18)

Muutama tyttö kertoi kirjoitelmassaan haaparantalaisista poikaystävistään, mitä aihetta jo aikaisemmin hieman sivusinkin. Myös torniolaisilla pojilla mainittiin olevan tyttöystäviä Ruotsin puolelta, ja näin ollen myös kilpailua tytöistä haaparantalaisten ikätoverien kanssa. Yleisesti ottaen kautta historian on ollut kuitenkin yleisempää, että suomalaiset naiset ovat avioituneet joen toiselle puolelle. Tätä seikkaa vasten on ymmärrettävää, että ruotsalaiset tytöt kokevat Suomen puoleisen Tornionlaakson tytöt ikään kuin uhkana ja kilpailevat heidän kanssaan haaparantalaisten poikien huomiosta. Sama pätee myös torniolaisiin poikiin. Tutkimukseni nuoret naiset pitivät ruotsalaisia poikia kiinnostavampina ja tyylikkäämpinä kuin torniolaisia ikätovereitaan, joita joku junteiksikin taisi nimittää.

Nuorten kirjoituksissa ilmentyikin, että Tornion ja rajan erikoislaatuisuuden huomaa ehkä vahvemmin juuri muutettuaan sieltä pois. Nuorten teksteissä tuli esille vahva kotiseuturakkaus, ikävöitiin jo ikään kuin ennakkoon kotiseutua.

> Minusta tuntuu, että rajasta on tullut itsestäänselvyys... Veikkaankin, että ymmärrän rajamme rajattomuuden arvon vasta, kun muutan täältä pois opiskelemaan. (86. nainen, 17)

> Torniolaiselle nuorelle sana raja tarkoittaa eriä, kuin monelle muulle suomalaiselle nuorelle. Sanaan liittyy enemmän positiivisia kuin negatiivisia tunteita. Raja ei tarkoita meille rajoituksia, vaan mahdollisuuksia. (50. nainen, 18)

> Suvaitsevaisuus rajalla on erittäin kaksijakoinen ja siihen myös vaikuttaa pohjoinen sijaintimme. Täällä ei välttämättä suvaita samoja asioita kuin etelässä, mutta puolestaan jotkut asiat suvaitaan täällä paremmin kuin esimerkiksi Rovaniemellä, koska meillä on vieressämme rakas naapurimme Ruotsi.
> (57. nainen, 18)

Lähteet:

Myllynen, Reetta 2014, *Rajakaupungin kasvatit. Rajan kokemukset torniolaisten nuorten arjessa.* Kansatieteen pro gradu -käsikirjoitus, Turun yliopisto.
Ruotsala, Helena 2011, Kaksi kukkaroa ja kaksi kelloa. Ylirajaisuutta ja monipaikkaisuutta Tornion-Haaparannan kaksoiskaupungissa. *Sananjalka* 53.

www.sverigesradio.se. Meänraation kotisivut.

PERÄPOHJOLAN OPISTO

Torniossa sijaitseva Peräpohjolan Opisto on kouluttanut nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajia vuodesta 1975 alkaen. Opistolla on tiivistä yhteistyötä Tornion ja Haaparannan kaupunkien kanssa nuoriso-, kulttuuri- ja liikunta-puolella. Opiston opiskelijat osallistuvat työpanoksillaan moniin kaupunkien järjestämiin tapahtumiin, joita edellä esiteltiin, ja monesti tarvittavat työssäoppimispaikat saadaan jommankumman kunnan puolelta. Yhteistyö on ollut vahvaa myös Lapin läänin nuorisolautakunnan ja sen jälkeen nuorisoasioista vastanneen Lapin lääninhallituksen (nykyisin aluehallintovirasto) kanssa, samoin Pohjola-Nordenin. Ruotsalaisen Kalix folkhögskolanin kanssa tehtiin pitkään yhteistyötä 1970-luvun lopulta uuden vuosituhannen alkuun. Opiskelijaviikkojen vaihtoa harrastettiin vuosittain, oli yhteisiä leirejä, retkiä ja matkoja Pohjoismaissa. Käytiin yhdessä kansainvälisissä seminaareissa ja toteutettiin yhteisiä projekteja mm. media-alalla. Vapaa-ajanohjaajakoulutus loppui Ruotsin puolella 2000-luvun alussa, joten tästä syystä yhteydet sinne vähenivät, vaikka edelleen esimerkiksi vapaa-aikatyön seminaarien merkeissä tavataan. Tästä toiminnasta hyötyivät kuitenkin opiskelijoiden lisäksi opiston opettajat, sillä myös opettajavaihtoa harrastettiin ahkerasti. (Salomaa, 2014)

Nuorisotyön opiskelijat syys-vaelluksella Kivalolla. Kuvaaja: Ann-Sofi Vuokila, 2013.

Opistolla oli 1980-luvulla yhteyksiä myös Norjaan ja Tanskaan. Järjestettiin matkoja ja opintokäyntejä moniin kansankorkeakouluihin, mutta myös muihin oppilaitoksiin, mm. aluekorkeakouluihin Lofooteilla. Vuonna 2014 päättyi osittain EU-rahoitteinen Kolarctic-projekti. Se oli Pohjoiskalotin ja Luoteis-Venäjän välinen, rajat ylittävä yhteistyöohjelma, jossa tuetaan hankkeita, joissa vähintään yksi toimija on Pohjoiskalotin alueelta ja vähintään yksi Venäjältä. Rahoitusta myönnettiin 51 hankkeeseen. Sitä hallinnoi Lapin liitto. Peräpohjolan Opisto oli Kolarcticissa mukana hankkeessa, jonka tavoitteena oli taata yhtäläiset opiskelijaoikeudet vammaisille. Järjestettiin erilaisia sovelletun liikunnan tapahtumia ja ns. Sherborn-menetelmällä (SDM) annettiin tukea ammattilaisille vammaisten kanssa toimimiseen. (Salomaa, 2014; lappi.fi)

Monenmoista tapahtumaa, retkeä, projektia ja opiskelija- ja opettajavaihtoa on koettu Opiston kautta jo vuosikymmenten ajan eikä rajoja ylittävälle yhteistyölle onneksi näy loppua, vaikka toiminta muuttaakin muotoaan. Yhteistyöstä ovat hyötyneet niin Peräpohjolan Opisto, kunnallinen nuorisotyö kuin järjestötoimintakin. Pohjoismaisesti. Ja työn tulos näkyy nuorissa itsessään. (Salomaa, 2014)

↑↗→ **Täyskäsi-ryhmäytyskoulutusta Peräpohjolan Opiston nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaopiskelijoille. Kuvaaja: Lusku Lukkariniemi, 2014.**

Kansainvälisten seikkailukasvattajien hiihtongyte.

Kansainväliset seikkailukasvattajat melontaretkellä.

↗→Kuva: Humak, Tornion kampus.
Kuvaaja: Kai Lehtonen.

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU, TORNION KAMPUS

Maria Kontinen

Humanistisen ammattikorkeakoulun, Humakin, Tornion kampuksen kansainvälinen toiminta on ollut erittäin vilkasta, myös pohjoismaisella tasolla, monien vuosien ajan. Kampukselta on koordinoitu paljon myös Humakin muiden kampusten opiskelijoita ja lehtoreita Sokrates- ja Erasmus-vaihtoihin, samoin kuin erilaisiin intensiivijaksoihin ulkomaille. Kansainvälinen yhteistyö alkoi ensin pohjois- ja keskieurooppalaisten korkeakoulujen kanssa, mutta laajeni nopeasti erilaisten seminaarien ja tapaamisten seurauksena. Näistä ensimmäisenä oli 2000-luvun alussa alkanut ja monta vuotta kestänyt Etiikka-projekti, jossa oli mukana Pohjoismaista Humakin lisäksi Roskilde College Tanskasta ja Malmö Högskolan Ruotsista. Projektin aikana tehtiin monenlaista kehitystyötä, opittiin mm. ongelmanratkaisua ns. Four step -metodin avulla. Vuosittain toteutettiin intensiivijaksot, joihin lehtorin lisäksi sai osallistua kymmenen opiskelijaa mukana olleista korkeakouluista. Tornion kampuksella pidettiin ylimääräinen intensiivijakso, johon osallistui opiskelijoita useilta Humakin kampuksilta. Jakson yhtenä vetäjänä toimi lehtori Anne Liebing Roskildesta.

Humak on ollut mukana NordPlus-ohjelmassa, jota on koordinoitu Tornion kampukselta. Ohjelmaan kuuluivat Ruotsista Borås Högskolan ja Kalmar Högskolan sekä Tanskasta Fyns Paedagogseminarium. Sen kautta on toteutettu yhteisiä seminaareja ja opiskelija- ja lehtorivaihtoja. Borås Högskolanilla pidettiin iso kansainvälinen seminaari, jossa myös Tornion kampuksen lehtorilla oli mahdollisuus esitellä Humakin toimintaa ja erityispiirteitä. NordPlussan kautta Tornion kampus on ollut mukana myös pohjoismaisessa Nätverketpedagogik för hållbar utveckling -ohjelmassa, joka on liittynyt seikkailukoulutukseen. Ohjelmassa on järjestetty viikon mittaisia intensiivikursseja mm. Ruotsissa, Tanskassa ja Suomessa, viimeinen Tornion kampuksella keväällä 2014. Mukana ovat olleet Ruotsista Luleå tekniska universitet ja Tanskasta University College Lillebaelt, Campus Odense sekä Háskóli Íslands (Islannin yliopisto). Lisäksi Suomesta on ollut mukana Novia Turusta.

Humak on ollut myös jäsenenä laajassa University of the Arctic -yhteistyössä, johon Pohjoismaista on kuulunut yliopistoja ja korkeakouluja Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta. Humakin osallistumista on hoidettu Torniosta käsin. Norjassa Universitetet i Nordland Bodøssa on hyvä yhteistyökumppani, sillä siellä voivat Tornion kampuksen yhteisöpedagogian opiskelijat opiskella mm. seikkailukasvatusta. Høgskolen i Oslo on ollut pitkään yhteistyökumppani, jonka kanssa molemminpuoliset opiskelija- ja lehtorivaihdot ovat olleet, ja ovat edelleen, vilkkaita. Humakin Tornion kampus on osallistunut myös Pohjoiskalotin yliopistojen ja korkeakoulujen erilaisiin seminaareihin luoden yhteistyömahdollisuuksia.

Tanskassa University College Sjælland, Campus Storstrøm i Nykøbing, University College Lillebaelt, Campus Odense ja Campus Roskilde ovat olleet – kaksi viimeistä ovat edelleen – todella hyviä yhteistyökumppaneita, joiden kanssa aktiivinen toiminta on koordinoitu monien vuosien ajan Torniosta.

> Ohjelmassa on järjestetty viikon mittaisia intensiivikursseja mm. Ruotsissa, Tanskassa ja Suomessa.

Vilkkaan kansainvälisen toiminnan Tornion kampuksella on mahdollistanut mm. seikkailukasvatuskoulutuksen englanninkielinen Adventure Education course 30 ECTS, johon vuodesta toiseen on ollut tulossa halukkaita Sokrates- ja Erasmus -opiskelijoita mm. edellä mainituista pohjoismaisista korkeakouluista.

Kuten tiedossa on, Humakin Tornion kampus on päätetty lakkauttaa, ja sen toiminta päättyy jouluna 2015. Näin yhteisöpedagogin koulutusta ei toteuteta jatkossa enää lainkaan Lapin ja Oulun maakunnissa. Tämä on todella huolestuttavaa sekä nuorten että koko toimialan kannalta. Samalla myös pohjoismainen yhteistyö Humakin osalta päättyy täällä napapiirin tuntumassa.

> Suomen suurlähettiläs Norjassa, Maimo Henriksson, on väläytellyt yhtenä pohjoismaisena tulevaisuuden visiona ammattikorkeakoulujen ja korkeakoulujen opiskelijoiden pakollista vaihtovuotta Pohjoismaissa, jotta opiskelijavaihtojen määrä Pohjolassa saadaan nousuun
>
> Henriksson, 2014

➔Kuva: Humak, Tornion kampus. Kuvaaja: Kai Lehtonen.

Lähteet ja lisätietoja:

Henriksson, Maimo 2014, Pohjoismaisuus – tulevaisuuden hyvinvointia Suomelle. Teoksessa *Pohjoismainen yhteisö tänään ja huomenna*. Pohjola-Norden 90 vuotta.
Kontinen, Maria 2014, kansainvälisten asioiden koordinaattori, Humak, Tornio. Sähköpostiviestit 29.10., 30.10., 4.11., 6.11.2014.
Kähkönen, Seija, erityisasiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö. Tietoja Lapin pohjoismaisesta nuorisoyhteistyöstä, 2013.
Mainio, Tapio 2014, Rajalle yhteiset poliisipartiot. *Helsingin Sanomat* 16.10.2014.
Pietikäinen, Auli 2014, Nuorisotyön päällikkö, Tornio. Sähköpostiviestit 1.10., 3.11.2014.
Ruotsalainen, Perttu 2009, Syntynyt media-alalle. Teoksesta *Nuorisotyön mieli ja merkitys*. Toim. Minna Heikkinen, Nuoperi, Turku. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.
Salomaa, Jarmo, lehtori, Peräpohjolan Opisto. Haastattelu pohjoismaisesta yhteistyöstä 24.10.2014.

www.humak.fi • www.lappi.fi/lapinliitto • http://provincia.haparanda.se • www.tornio.fi

POHJOISTA IDENTITEETTIÄ!

TERVEISIÄ ROVANIEMELTÄ!

Paula Kronqvist (tornionuneblogspot.fi)

Jep, terveisiä Barentsin nuorisoseminaarista. Kyseessä oli kolmen päivän reissu Rovaniemelle opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämään nuorten seminaariin, jonka tapahtumapaikka oli Santa Claus Hotelli. Tapahtuman tarkoituksena oli kehitellä kehitysideoita Barentsin alueelle neljässä eri kategoriassa: työllisyys ja yrittäjyys, osallisuus, identiteetti ja koulutus. Meidät oli jaettu työryhmiin jo ennen tapahtuman alkua.

MATKUSTUSMAANANTAI 15.9.2014

Lähettiin Körkön Iinan kanssa Torniosta päivällä ajamaan kohti Rovaniemeä. Vaikka Iina ei osallistunutkaan seminaariin muuten kuin haastattelemalla osallistujia (myös minua), hän oli kiltti ja viihdytti minua ajomatkalla. Paikan päällä oli sisäänkirjautuminen, ilmoittautuminen ja lopun iltaa olikin illallista lukuun ottamatta vapaata. Huonekaverikseni sain Inarin nuorisovaltuustosta Maria ”Papu” Peltosen. Ihana ihminen.

TYÖTIISTAI 16.9.2014

Nyt päästiin asiaan. Aamulla ainoastaan kuunneltiin eri henkilöiden puheita. Eihän siinä mitään, mutta puhekieli oli englanti. Lounaan jälkeen aloimme ryhmätyöskennellä aina sinne illalliseen asti. Ennen illallista meille annettiin hetkinen vapaa-aikaa, jolloin kävimme tekemässä flash mobin Sampokeskuksessa. Koko maan kattava #nuvatlakiin flash mob oli ennalta suunniteltu ja huikea suoritus. Toivottavasti se kantoi hedelmää.

Illalliseksi meille tarjoiltiin kolmen eri ruokalajin kattaus. Salaattia alkuruoaksi puulaatalta (ei lautaselta), pääruoaksi poroa ja perunapiirakkaa (jep!) ja jälkiruoaksi jäätelöä ja hyvää hyytelöä. Ruoan jälkeen lähdimme

Paula Kronqvist kirjoitti seminaarikokemuksensa Tornion nuorisoneuvoston blogiin.

Paula sai huonetoveriksi Maria ”Papu” Peltosen.

Sunna Kokkosen esityksestä poimittu Barentsin alueen kartta. (barentsyouth.org)

Rajarockiin. Huippu meininki ja monia tosi hyviä esiintyjiä! Illan päätteeksi oli kiva palata hotellille ja painaa pää sille ihanan isolle tyynylle.

PALUUKESKIVIIKKO 17.9.2014

Kaikki loppuu aikanaan. Aamiaisen jälkeen palasimme työryhmiin, teimme yhteenvedon tuloksista ja esitimme ne muille. Tulokset olivat huimaavia. Sitten järjestettiin paneeli, johon osallistuivat tapahtuman järjestäjistä muutama ja kutsuvieraat. Lopuksi oli viimeinen ehtoollinen, eikun lounas. Se meni terveisten ja muiden hyvästien merkeissä. Kun kaikki asiat oli järjestelty, hyvästit sanottu, haastattelut haastateltu ja ainakin se 30 ihmistä halattu, lähdimme linan kanssa paluumatkalle kohti Torniota. Mikä sekin alkoi hyvin, kun onnistuin ajamaan taas risteyksen ohi. Rovaniemi on kummallinen paikkakunta, ajan siellä aina sen tietyn risteyksen ohi. Siitä huolimatta löydän aina takaisin nelostielle ja Tornioon.

Kiitos muille nunelaisille (nuorisoneuvostolaisille) kun he potkivat minut matkaan puolipakolla.

YHTEENVETO TYÖRYHMÄTYÖSKENTELYSTÄ

TYÖLLISYYS JA YRITTÄJYYS

On todettu fakta, että nuorissa on tulevaisuus. Lisäksi faktana esitettiin, että Barentsin alueelta nuoret muuttavat pois eri syistä. Koska alue on iso, ongelma on iso ja iso ja laaja on myös nuoriso. Yhtenä ratkaisuna esitettiin, että keskitytään elämänringin nuoruusvaiheeseen, autetaan nuoria työelämään pääsyssä ja herätetään heissä kiinnostus jo varhain. Yrittäjyydessä nuoria kannustetaan ja autetaan parhaan mukaan. Lisäksi pyritään saamaan paikalliset markkinat globaalille tasolle.

OSALLISUUS

Ensin nimettiin aihe ja ongelma. Osallisuus on osa jokapäiväistä elämäämme. Sitä tapahtuu koko ajan ympärillämme. Se sekä yhdistää ja vahvistaa meitä, mutta myös rajoittaa tietyillä tahoilla. Tämä rajoitus pitäisi poistaa. Ratkaisukeinoksi löytyi mm. se, että usko ihmisiin ja varsinkin nuoriin vahvistuisi entisestään. Koska nuoret ovat tulevaisuutemme, he voivat muuttaa maailman. Meidän tarvitsee informoida nuoria vaikuttamisen ja osallisuuden mahdollisuuksista. Nuorille pitää antaa mahdollisuuksia. Nuoret tarvitsevat roolimalleja ja inspiraation lähteitä. Ja jotta vaikuttaminen onnistuu Barentsin alueella, nuorille pitää antaa enemmän informaatiota Barentsin alueesta. Lisäksi nuorille pitää luoda pohja vaikuttamiselle. Sama pohja voi merkitä jotain myös poismuuton kannalta. Kun on jotain mistä pitää kiinni, siitä ei halua luopua. Lentäväksi lauseeksi esitettiin ”We want to build the wall, not just paint it”. Meidän tulisi ohjata nuoria, antaa heille vastuuta ja luottaa heihin, jotta he oppivat luottamaan itseensä ja vaikuttamaan osallistumalla. Yksi kulmakivistä olikin, että nuoret pitää saada yrittämään. Yrittänyttä ei laiteta.

Flash mob Sampokeskuksessa 16.9.2014.

Barents on My Mind -seminaari Rovaniemellä 16.–17.9.2014. Kaikki kuvat: Tero Titoff, Inari.

IDENTITEETTI

Liikkeelle lähdettiin kysymällä, mikä on identiteetti ja miten sitä voisi vahvistaa. Jokainen Barentsin alueella tietää jotenkin, minkälainen on Barentsin identiteetti. Se on erilainen joka paikassa riippuen valtiosta ja sijainnista. Identiteetille pitää saada näkyvyyttä ja se pitää tuoda esille. Samalla pitää Barentsin alue tehdä tutuksi. Jos ei tiedä mikä on Barentsin alue, ei tiedä mikä on barentsilainen identiteetti. Ratkaisuksi identiteetin vahvistamiseen esitettiin, että pitäisi saada lähettiläs Barentsin neuvostoista muihin vaikutuselimiin kertomaan, mikä on Barentsin identiteetti. Lisäksi jokainen meistä voi olla lähettiläs. Jokainen meistä voi kasvattaa tietoisuutta Barentsin alueesta. Barents olet sinä, se olen minä, se olemme me. Barentsille pitäisi myös tehdä brändi, josta se tulisi tunnetuksi.

KOULUTUS

Nykypäivän nuoret törmäävät moniin ongelmiin koulutusta miettiessä. Valinnan vaikeus ja informaation puute ovat näistä suurimmat. Ja kun he sitten päättävät lähteä muualle opiskelemaan, he luultavasti jäävät sille tielle. Barentsin alueella suurimmat ongelmat ovat koulutusten pieni tarjonta ja pitkät välimatkat. Ratkaisuja ongelmaan: vaihto-oppilailta voimme saada informaatiota muista alueista ja napata sieltä ideoita omien ongelmiemme ratkaisemiseen. Lisäksi opimme uusia tietoja, taitoja ja kielitaitoa. Tällä alueella pitäisi järjestää tätä aluetta koskevia koulutuksia ja kursseja alueen toiminnoista, kulttuurista jne. Nuorille pitäisi järjestää ohjelmia ja aktiviteetteja, mitkä edistäisivät nuorten pysymiseen alueella. Lisäksi nuorille pitäisi tuoda selkeästi esille oman kotikaupunkinsa nuorisopalvelutarjonta. Eräänä ”ratkaisuheittona” esitettiin, että pienille alueille, kuten esim. Barentsin alueelle, pitäisi saada oma yliopisto. Tällöin opiskelumahdollisuudet paranevat, työpaikat lisääntyvät, alueen tuntemus kasvaa ja ulkopaikkakuntalaiset kiinnostuvat tästä alueesta entistä enemmän.

BEAC = Barents Euro-Arctic Council

BRC = Barents Regional Council

BRYC = Barents Regional Youth Council

Nune = Nuorisoneuvosto

PKN = Pohjoiskalotin neuvosto

> Nuoret voivat olla ja he ovat apuna aikuisille Barentsin alueen kehittämisessä.

LOPPUPANEELI

– Nuoret pitäisi saada tajuamaan, että ainoastaan he voivat rakentaa ja parantaa Barentsin aluetta. He ovat kehittäjiä, me olemme kehittäjiä.
– Aikuisten ei pitäisi rakentaa yksin Barentsin aluetta; nuorten on oltava mukana rakentamisessa. Apuna voidaan käyttää nuorten projekteja, ohjelmia ja ryhmiä jne., jotka aktivoivat nuoria.
– Kun on jotain pysyvää ja arvokasta, josta haluaa pitää kiinni, jota ei halua menettää ja jota arvostaa, sen vuoksi haluaa jäädä. Nuorten kanssa pitäisi järjestää tällaisia tai tähän suuntaan tähtääviä tapahtumia ja projekteja, jotta yllä oleva ajatus iskostuisi nuorten mieleen. Ja vaikka nuori lähtisikin, hän haluaa – juuri sen arvostamansa vuoksi – tulla takaisin. ”Home is where the heart is” -periaate.
– Nuoret voivat olla ja he ovat apuna aikuisille Barentsin alueen kehittämisessä.
– Nuorille pitää asettaa sääntöjä, jotka eivät rajoita vaan päinvastoin antavat mahdollisuuksia. Nuorilla pitää olla roolimalleja, käveleviä esimerkkejä, joihin samaistua, jotta nuoret voivat itse olla käveleviä esimerkkejä.
– Tietoisuutta Barentsin alueesta pitää lisätä. Jos jokainen seminaarin läsnäolija (60) kertoo Barentsista kymmenelle ystävälle ja he edelleen kahdelle ystävälle, niin Barentsista tietää kaiken kaikkiaan 1 200 henkilöä lisää.
– Työpaikat ovat avainasemassa nuorten jäämisessä. Ilman työpaikkaa nuorella ei ole olopaikkaa ja olotilaa, jotka toimisivat perustan rakentamisena perheelle, omalle elämälle, yhteiselle elämälle. Näin pysyvyyttä ei synny.

BARENTS-YHTEISTYÖ

Barentsin alueen muodostavat Norjan, Ruotsin, Suomen ja Venäjän pohjoisosat. Suomesta Barentsiin kuuluvat Lappi, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu. Barentsin euroarktinen neuvosto, BEAC, perustettiin vuonna 1993 Kirkkoniemen julistuksen myötä. BEAC kokoontuu ulkoministeritasolla joka toinen vuosi kulloisessakin puheenjohtajamaassa. Puheenjohtajuus kiertää Norjan, Suomen, Ruotsin ja Venäjän kesken kahden vuoden jaksoissa. Suomi toimi puheenjohtajana vuosina 2005–2007. Suomen jälkeen puheenjohtajuus siirtyi Venäjälle, sitten Ruotsille ja Norjalle. Maamme on jälleen puheenjohtajana vuosina 2013–2015. Euroarktiseen neuvostoon kuuluvat myös Islanti, Tanska ja EU. Alkuperäiskansoilla on BEAC:ssa neuvonantajan rooli. Suomen Barents-sihteeristö toimii Rovaniemellä. (barentsinfo.org)

Suomen tämänhetkisen kaksivuotisen puheenjohtajuuden painopistealueet ovat ympäristö ja ilmastonmuutos, taloudellinen yhteistyö, liikenne ja logistiikka sekä nuorisoyhteistyö. Nuorisoyhteistyöllä halutaan lisätä nuorten koulutusmahdollisuuksia ja yhteiskunnallista osallistumista sekä parantaa nuorten työllistymistä. Tärkeää on nuorten liikkuvuuden tukeminen ja yhteistyö kansalaisjärjestöjen kanssa. (formin.finland.fi)

Barentsin euroarktisen neuvoston kanssa samaan aikaan perustettiin Barentsin alueneuvosto, BRC. Sen tavoitteena on aluetasolla toimia BEAC:n tavoin eli tukea ja edistää Barentsin alueen kehitystä ja yhteistyötä. Barentsin alueneuvoston puheenjohtajuus vaihtuu 13 jäsenalueen kesken joka toinen vuosi. Vuosina 2013–2015 puheenjohtajana toimii Arkangelin alue. Neuvosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. BEAC:n ja alueneuvoston alaisuudessa toimii myös nuorisotyöryhmä. (barentsinfo.org)

Vuonna 2004 perustettuun Barentsin alueelliseen nuorisovaltuustoon (Barents Regional Youth Council, BRYC) kuuluu 14 nuorta eli edustaja kultakin alueelta sekä alkuperäiskansojen yhteinen edustaja. BRYC auttaa Barentsin alueen nuoria luomaan verkostoja yli valtiorajojen tukemalla nuorten kansainvälisiä hankkeita ja järjestämällä omia projekteja ja tapahtumia. Joka syksy BRYC järjestää suuren työpajatapahtuman, johon voivat osallistua kaikki Barentsin alueen yli 18-vuotiaat nuoret. Osallistuminen on ilmaista. Työpajoissa aiheena ovat esimerkiksi taide, musiikki, yrittäjyys tai yhteiskuntavaikuttaminen. (barentsyouth.org)

Lapin lääninhallituksessa (nykyisin aluehallintovirasto) nuorisotoimen sivistystoimentarkastajana työskennellyt Seija Kähkönen muisteli Nuoperille kesällä 2006 Barentsin alueen yhteistyötä, jossa toiminta oli alkanut vuonna 1999. Kähkönen muistaa tehneensä ensimmäisen esityksen nuorisopoliittisen työryhmän perustamisesta vuonna 1995. Neljä vuotta myöhemmin työryhmästä tuli totta. Kähkönen on ollut itse myös työryhmän puheenjohtajana, ja hän pitääkin Barents-yhteistyötä tärkeänä osana Lapin kansainvälistä toimintaa. Työryhmä, jonka jäseninä ovat Suomi, Ruotsi, Norja ja Venäjä, perusti Murmanskiin toimiston, Barents Youth Cooperation Officen. (Kähkönen, 2006)

Syyskuun puolivälissä 2014 Rovaniemellä järjestettiin Barentsin euroarktisen neuvoston Suomen puheenjohtajakauden ensimmäinen nuorisoseminaari (The First Youth Seminar of the Finnish Chairmanship of the Barents Euro-Arctic

Council) otsikolla Barents on my mind. Seminaarissa haluttiin perehtyä Barentsin alueen nuorten tilanteeseen eri näkökulmista. Pääteemana oli nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen, ja sitä käsiteltiin työryhmissä teemoilla työllistyminen ja yrittäjyys, koulutus, osallisuus ja identiteetti. Seminaarin aikana huomattiin, että tietyt keskeiset aiheet nousivat toistuvasti esiin. Näitä olivat kielten oppiminen, kommunikointi, toisiin tutustuminen, matkustaminen alueella, osallistuminen ja tilaisuuksiin tarttuminen. ”We don’t want to be just the painters; we want to be part of the builders.” (beac.st) Juuri tästä seminaarista kertoi Paula Kronqvistin Tornion nuorisoneuvoston blogia varten kirjoittama juttu. Myös *Nuorisotyö*-lehti kirjoitti seminaarista syksyn 2014 numerossaan.

EUROOPAN UNIONIN POHJOINEN ULOTTUVUUS

Euroopan unionin alue laajeni pohjoiseen ja Venäjä tuli EU:n rajanaapuriksi vuonna 1995, kun Suomi ja Ruotsi liittyivät unioniin. Pohjoisen ulottuvuuden aloitteellaan Suomi halusi EU:n kiinnittävän huomiota tähän uuteen tilanteeseen, sen tuomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Tavoitteena oli unionin ja Venäjän, etenkin Luoteis-Venäjän, keskinäisen yhteistyön lisääminen ja Baltian maiden saaminen EU:n jäseniksi. Pohjoinen ulottuvuus oli syksyllä 1999 Suomen ensimmäisen EU-puheenjohtajakauden keskeisiä aiheita. Tuolloin järjestettiin pohjoisen ulottuvuuden ensimmäinen ministerikokous. (Vanhanen, 2006) Pohjoisen ulottuvuuden toimijoiksi on määritelty kolme alueellista neuvostoa: Barentsin euroarktinen neuvosto, Itämeren neuvosto ja Arktinen neuvosto. Lisäksi mukana on Pohjoismaiden ministerineuvosto. Jokainen neuvosto oli olemassa jo ennen pohjoisen ulottuvuuden syntyaloitetta ja jokainen niistä myös toimii itsenäisesti omalla alueellaan. (Heikkilä, 2006)

Flash mob Sampokeskuksessa 16.9.2014.

Nähtävästi ensimmäisen kerran sanaparia pohjoinen ulottuvuus käytti ulkoministeri Heikki Haavisto vuonna 1994 esitelmöidessään Suomen ulkopolitiikasta eurooppalaisille toimittajille. Samana vuonna sanontaa käyttivät myös presidentti Martti Ahtisaari ja silloinen pääministeri Esko Aho. Pohjoista ulottuvuutta voi pitää isoimpana suomalaisena kädenjälkenä Euroopan unionissa. Ilman suomalaisten poliitikkojen aktiivisuutta sitä ei olisi olemassa. Sen sijaan monet niistä asioista, joita pohjoisen ulottuvuuden nimissä tehdään, olisivat olemassa, mutta niillä ei välttämättä olisi kytkentää toisiinsa. (Heikkilä, 2006)

Pohjoinen ulottuvuus perustuu erilaisiin kumppanuussopimuksiin, joista yksi, sosiaali- ja terveyskumppanuus, sai alkunsa Joensuun pohjoisen ulottuvuuden foorumissa syksyllä 2002. Kumppanuus rakentuu kahdelle painopistealueelle, kansanterveysongelmien ehkäisylle ja terveiden ja sosiaalisesti palkitsevien elintapojen edistämiselle. Jälkimmäiseen luetaan mukaan seksuaaliterveys ja alkoholin, tupakan ja huumeiden käytön vähentäminen sekä sosiaalisen ja työympäristön kohentaminen. Kohderyhmäksi otettiin erityisesti lapset ja nuoret. (Heikkilä, 2006)

POHJOISKALOTIN NEUVOSTO (PKN)

Pohjoiskalotin neuvosto (PKN) on yksi Pohjolan kahdeksasta rajayhteistyöorganisaatiosta, joiden rahoitus tulee pääosin Pohjoismaiden ministerineuvostolta. Pohjoiskalottikomitea perustettiin vuonna 1967 Suomen, Ruotsin ja Norjan työmarkkinaministereiden toimesta. Kuusi vuotta myöhemmin komitea sai pohjoismaisen virkamieskomitean aseman. Komitean nimi muutettiin Pohjoiskalotin neuvostoksi vuonna 1997. Maantieteellisesti Pohjoiskalottiin kuuluvat Nordlandin, Tromsin ja Finnmarkin maakunnat Norjasta, Lapin maakunta Suomesta ja Norrbottenin lääni Ruotsista. Neuvosto luonnehtii itseään viranomaisten ja elinkeinoelämän rajayhteistyökumppanuudeksi. Toiminta keskittyy hankkeisiin ja työryhmiin. (nordkalottradet.nu) Suomen toimintaa neuvostossa hoitaa Lapin liitto (lappi.fi).

Lähteet ja lisätietoja:

Heikkilä, Markku 2006, *Pohjoinen ulottuvuus*. Ulkoasiainministeriö/Eurooppa-tiedotus. Toim. Päivi Toivanen. Edita Oyj.
Kähkönen, Seija, sivistystoimentarkastaja, Lapin lääninhallitus, nykyisin erityisasiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuoperin työelämähaastattelu 28.6.2006. TYKL/aud/137.
Körkkö, Iina: Me ollaan Barents. Artikkeli *Nuorisotyö*-lehdessä 6–7/2014.
Vanhanen, Matti 2006, Lukijalle. Teoksessa Heikkilä, Markku: *Pohjoinen ulottuvuus*. Ulkoasiainministeriö/Eurooppa-tiedotus. Toim. Päivi Toivanen. Edita Oyj.

www.barentsinfo.org • www.barentsyouth.org. Pikaopas nuorisovaltuustoille kotialueen kansainvälisyydestä. Sunna Kokkonen. • www.beac.st • www.formin.finland.fi (ulkoasiainministeriö) • www.lappi.fi/lapinliitto • www.nordkalottradet.nu • http://tornionnune.blogspot.fi/

TAIDEVAELLUSTA!

NORDISK LJUS – POHJOINEN VALO – NORDIC LIGHT 2014

Nordisk Ljus – Pohjoinen Valo -festivaali 20.7.–4.8.2014 oli vaeltava nuorten taidetapahtuma, jossa oli mukana tanssia, musiikkia, sirkusta, teatteria ja visuaalisia taiteita. Yhteensä 75 osallistujaa valittiin tiukalla seulonnalla noin 500 hakijan joukosta. Iältään nuoret olivat 14–17-vuotiaita ja heitä oli kaikista Pohjoismaista. Viisi nuorten taideryhmää lähetettiin seikkailemaan autolla, junalla, bussilla, laivalla, lentokoneella ja jalan. Ryhmät matkasivat kolmen eri maissa sijaitsevan työpajaetapin kautta yhteensä viikon verran kohti Joensuuta, jossa he viettivät vielä toisen viikon yhdessä muiden ryhmien kanssa. Suomalaisia pääsi jokaiseen taideryhmään: seitsemän nuorta sirkukseen, viisi tanssiin, kaksi teatteriin ja musiikkiin sekä neljä visuaalisiin taiteisiin. Kahden viikon taidevaellus oli mukaan valituille maksuton. (Harhama 2014)

Kuvataideryhmän kolmas työpaja pidettiin Viron Pärnussa. Kuva: Kristel Kallau.

Pärnun kuvataidetyöpaja oli osa paikallista taidefestivaalia. Kuva: Kristel Kallau.

KULTTUURIRAHASTOLTA MITTAVA AVUSTUS

Pohjoinen Valo alkoi kunnolla edetä, kun vuonna 2012 Pohjoismainen kulttuurirahasto valitsi suunnitteilla olevan tapahtuman vuoden pohjoismaiseksi lasten ja nuorten kulttuurifestivaaliksi 2013–2014 ja myönsi sille 400 000 euron avustuksen. Apurahan saivat joensuulainen nuorisoteatteri Teatteri Satama ja sen yhteistyökumppanit: Ruotsin Pajalassa toimiva Tornionlaakson teatteri sekä islantilainen tuotanto- ja PR-yritys Ursus Parvus. Teatteri Sataman ohjaaja Tero Sarkkinen kertoi kiertävän kulttuurifestivaalin idean syntyneen lukuisten nuorten kanssa tehtyjen teatterikiertueiden jälkeen. (Merrild 2012)

”– Pohjoismainen kulttuurirahasto tukee erittäin mielellään ”Pohjoisen valon” toteuttajia, jotka pyrkivät tuomaan koko Pohjolan nuorisokulttuuria omille alueilleen pohjoiseen kauas pääkaupungeista. Kaikki kolme kumppania ovat uusia toimijoita pohjoismaisessa kulttuuriyhteistyössä, ja rahasto toivottaa heidät tervetulleeksi,

koska nuorisokulttuurin saralla on kysyntää tällaisille tekijöille, sanoo rahaston hallituksen puheenjohtaja Cristina Husmark Pehrsson.” (Merrild 2012)

Pohjoismaisen kulttuurirahaston arviointilautakunta, johon kuului viisi nuorta asiantuntijaa ja kaksi rahaston kokenutta asiantuntijaa, perusteli päätöstä näin:

”Arviointilautakunnan mielestä projektissa on epätavanomainen idea ja harkittu konsepti, joka osallistaa ja sitouttaa nuoria koko Pohjolasta. Lautakunta katsoo, että projekti on toteutukseltaan innovatiivinen ja visionäärinen, koska festivaali on rakennettu seikkailumatkaksi, jossa on useita etappeja eri puolilla Pohjolaa ja joka päättyy Itä-Suomessa järjestettävään yhteiseen festivaaliin elokuussa 2014. Näin projekti yhdistää läntisen ja itäisen Pohjolan ja Pohjoismaiden eri kulttuurit yhdeksi kokonaisuudeksi. Festivaalin kuvauksesta välittyy lisäksi sitoutuminen ja innostuneisuus, jotka suorastaan tarttuvat. Arviointilautakunnan nuoret jäsenet olivat yksimielisiä siitä, että he itse haluaisivat osallistua juuri tähän festivaaliin, koska se huokuu taiteellista ammattitaitoa ja palavaa kiinnostusta nuorten taiteeseen ja kulttuuriin. Suomalaisella Teatteri Satamalla, ruotsalaisella Tornionlaakson teatterilla ja islantilaisella elokuvatuottajatiimillä Ursus Parvuksella ja niiden laajalla yhteispohjoismaisella taiteellisella verkostolla on hieno yhdistelmä osaamista nuorisokulttuurin monista puolista sekä vähemmistökulttuureista, viestinnästä ja dokumentoinnista.” (Merrild 2012)

↑Pohjoisen Valon haku oli käynnissä syksyllä 2013.

TAIDEVAELLUKSELLA LÄPI POHJOLAN

Taideryhmät kulkivat kukin omaa reittiään kohti Suomen Joensuuta. Musiikkiryhmä aloitti kolmen päivän työpajalla Grönlannissa. Siellä ryhmä tutustui Ilulissatissa inuiittien rumputaiteeseen. Islannin Gardabaerin kaksipäiväinen työpaja keskittyi elektroniseen musiikkiin ja Utsjoella teemana olivat joiku ja saamelainen musiikki. Tanssiryhmä starttasi Färsaarten Tórshavnissa ketju- ja kansantansseja tanssien. Färsaarilta matka jatkui Tanskaan Kööpenhaminaan ja katutanssin pariin. Kolmas etappi oli nykytanssipaja Norjan Bergenissä. Teatteriryhmäläiset lähtivät liikkeelle Huippuvuorten Longyearbyenistä opettelemalla näyttämötaistelun taitoja, pysähtyivät seuraavaksi Norjan Tromssassa ja jatkoivat sieltä Ruotsin Pajalaan tutustumaan meänkieliseen teatteriin. Kuvataideryhmän matka alkoi Islannin Akureyrin työpajasta, jatkui Ahvenanmaan Maarianhaminaan ja viimeksi Viron Pärnuun, jossa työpaja liittyi

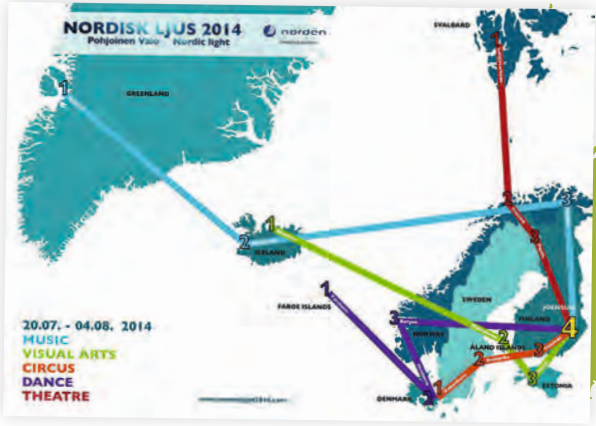

↑Taidevaelluksen reitit kulkivat työpajojen kautta kohti Joensuuta.

paikalliseen taidefestivaaliin. Sirkusryhmä aloitteli Tanskassa Kööpenhaminassa parkouria ja akrobatiaa harjoitte-lemalla, piti seuraavan työpajansa Ruotsin Botkyrkassa ja kolmannen Cirkus Helsingin huomassa Suomessa. (jns.fi)

Jokaisessa työpajassa oli ryhmää johtavien taiteilijoiden lisäksi opettamassa myös paikallisia taiteen tekijöitä, jotka toivat pajoihin mukaan oman paikkakuntansa ja alueensa kulttuuria. Samoin kaikkiin työpajoihin oli kutsuttu taidevaelluksella olevien nuorten lisäksi 15 paikallista osallistujaa. Pohjoisessa Valossa mukana olleet taiteilijat ovat kaikki arvostettuja ja ansioituneita niin kotimaassaan kuin ulkomaillakin, ja heitä valittaessa tärkeää oli myös heidän pedagoginen taitonsa ja kokemuksensa nuorten kanssa työskentelystä. (jns.fi)

Tórshavnin työpajassa Färsaarilla tanssi-ryhmäläiset pääsivät hienoihin maisemiin. Kuva: Raisa Foster.

Färsaarten työpajassa tanssiryhmäläiset improvisoivat hiekkarannalla silmät suljettuina. Kuva: Raisa Foster.

Musiikkiryhmä on saapunut Grönlannin Ilulissatiin odottamaan ensimmäisen työpajansa alkua. Kuva: Erno Matikainen.

Pajalan työpajassa Tornionlaaksossa ryhmäläiset tutustuivat meänkieliseen teatteriin. Kuva: Ingemar Raukola.

Tanssiryhmä harjoittelee toisessa työpajassaan Kööpenhaminan Street Mekassa. Kuva: Karl Magnus Kristjansson.

Teatteriryhmäläisten kolmas työpaja pidettiin Ruotsin Pajalassa. Kuva: Ingemar Raukola.

JOENSUUN SPEKTAAKKELI

Kun kaikkien taideryhmien kaikki kolme työpajaa olivat ohi, matkasivat nuoret ohjaajineen Joensuuhun kokoamaan yhteen oppimansa ja hiomaan festivaalin päättävää yhteistä suurta Juuret-spektaakkeliesitystä. Työpajojen ohjelmat olivat pitkin matkaa olleet tarkkaan valittuja osia spektaakkelin käsikirjoituksesta, mutta sitä eivät nuoret vielä tuolloin tienneet. Vasta paikan päällä heille selvisi, miten isosta kokonaisuudesta oli kyse ja millaisissa lavasteissa esitys pidettäisiin. Joensuun Ilosaareen oli mm. rakennettu 110 metriä pitkä kelluva lava, ja esitykseen oli sävelletty kokonaan oma äänimaailma ja musiikki. (jns.fi)

Lappeenrantalainen vuonna 1996 syntynyt Taidekoulu Estradin sirkusnuori Sini Napari kirjoitti blogissaan Pohjoinen Valo -festivaalin loppuhuipennuksesta ja tunnelmistaan näin:

”Helsingistä matkamme jatkui Kolille, jossa kaikki viisi taideryhmää, sirkus, teatteri, musiikki, visuaalinen taide ja tanssi, tapasivat ensi kertaa toisensa. Teatteri Sataman nuoret olivat järjestäneet meille hienon avajaistapahtuman, jonka jälkeen matkustimme kaikki vielä Joensuuhun, jossa vietimme seuraavan viikon. Meillä oli vain neljä kokonaista päivää aikaa saada loppuspektaakkeli kasattua ja hiottua valmiiksi ennen kuin meidän oli aika mennä yleisön eteen. Harjoittelimmekin Ilosaaressa neljä pitkää ja kuumaa päivää, joiden aikana saimme noin sadan nuoren esiintyjän ja ohjaajien yhteistyöllä esityksen toimivaksi.

Kuva: Erno Matikainen.

Kuva: Niini Malu Hansen.

Pohjoinen Valo 2014 -festivaali huipentui Joensuun Ilosaaressa Juuret-spektaakkeliin, jossa olivat mukana kaikki viisi taideryhmää ja joukko paikallisia nuoria. Suuri esiintymislava oli rakennettu veden päälle ja osittain veden allekin.

Kuva: Henna Middeke.

POHJOISEN VALON PÄÄJÄRJESTÄJÄT

TEATTERI SATAMA, SUOMI
Joensuulainen Teatteri Satama on 13–17-vuotiaiden nuorten teatteri, joka edistää monikulttuurista nuorisotyötä Itä-Suomessa. Noin viidennes teatterilaisista on maahanmuuttajataustaisia nuoria. Teatterin vastaava ohjaaja on Tero Sarkkinen, joka toimi myös Pohjoinen Valo -festivaalin taiteellisena johtajana.

TORNIONLAAKSON TEATTERI, RUOTSI
Ruotsin Pajalassa toimivalla Tornionlaakson teatterilla on ollut lapsi- ja nuorisoteatteritoimintaa jo reilut 25 vuotta. Teatterin kielenä on alueen meänkieli, joka on yksi Ruotsin virallisista vähemmistökielistä.

URSUS PARVUS, ISLANTI
Islantilainen tuotanto- ja PR-yritys Ursus Parvus Reykjavikissa huolehti Pohjoisen Valon markkinoinnista koko Pohjolassa sekä ohjasi nuoria, jotka dokumentoivat festivaalia sosiaalisessa mediassa, blogeissa ja elokuvaa tehden. Yrityksen perustajat Hlin Jóhannesdóttir ja Vilborg Einarsdóttir ovat toimittajia, elokuvaajia, elokuvatuottajia, mediakonsultteja, kirjoittajia ja dokumentaristeja.
(Merrild 2012)

Kuva: Niini Malu Hansen.

Kuva: Erno Matikainen.

Kuva: Niini Malu Hansen.

Kuva: Erno Matikainen.

Me teimme sen!
Kuva: Sólja Jensen.

Huikea esitys on ohi ja on kiitosten aika. Kuva: Sólja Jensen.

3. elokuuta sunnuntai-iltana kymmenen aikaan kaikki esiintyjät olivat valmiina suureen Pohjoinen valo 2014 -festivaalin päättävään Juuret-spektaakkeliin. Spektaakkelissa nähtiin kaikkien taideryhmien omia tuotoksia, paljon yhteistyössä työstettyjä ryhmäkohtauksia, mahtavia valoja sekä pyrotekniikkaa. Katsomossa Juuret-spektaakkelia oli seuraamassa noin 2 000 katsojaa ja tapahtuma-alueen ulkopuolellakin katsojia oli noin 500.

Vaikka Juuret-spektaakkeli omalla tavallaan päättikin festivaalin, jatkoimme yhdessäoloa vielä päivän verran Joensuussa. Nauroimme, itkimme, otimme ryhmäkuvia, nautimme toistemme seurasta ja yritimme ymmärtää, että juuri me olemme todella saaneet olleet mukana näin hienossa ja ainutlaatuisessa pohjoismaisessa tapahtumassa.

Koko Pohjoinen Valo 2014 -festivaali oli sanoinkuvaamattoman hieno kokemus, vaikka jouduinkin hyppäämään mukavuusalueeni ulkopuolelle harjoittelemaan sekä esiintymään sirkuslajeilla, jotka eivät ole ominta osaamistani. Vaikka eri maiden työpajoissa työstettiin materiaalia loppuspektaakkelia varten, festivaalin vaikutus meidän osallistujien elämään ei todellakaan loppunut periaatteessa festivaalin päättävään Juuret-spektaakkeliin. Festivaalin aikana loimme jokainen itsellemme kattavan pohjoismaisen taideverkoston ja olemmekin jo heti alkaneet pitää yhteyttä uusiin ystäviimme, suunnitelleet jälleennäkemistä, perustaneet Facebook-ryhmiä yhteydenpidon helpottamiseksi ja paljon muuta. En epäile hetkeäkään, ettei ainakin osa meistä päädy vielä joskus tulevaisuudessa rakentamaan yhteistä esitystä.” (Napari 2014)

norden
Nordic Culture Fund

To all Nordic Light participants, organizers and artists

Congratulations to a fantastic spectacle in Joensuu on August 3 which filled us all with happiness and pride. You had in a very short time, created a performance that was above all our expectations. We know that you all have been working hard for this to happen.

We enjoyed being part of the atmosphere in Joensuu, to watch you rehearse, organize, instruct, perform and make friends. We hope the friendships will grow as networks for the future and result in the creation of new cross-nordic bands, art festivals, dance and circus companies and theatre groups and hope to see you again touring the Nordic countries and beyond.

This is the first time the Nordic Culture Fund through funding, made such an extensive Nordic youth project possible. But thanks to a dedicated group of professional producers, established artists and talented young people the Nordic Light festival finally came true. Without doubt, "Nordic Light" is the most important and successful Nordic youth culture project ever in our region of the world.

Thank you over and over again.

Karen Bue, Director
Maria Tsakiris, Senior Advisor
Helgi Hjorvar, Chariman of the Board

➔ Pohjoismainen kulttuurirahasto lähetti festivaalin jälkeen kaikille osallistujille ja järjestäjille ylistävän kiitoskirjeen.

Lähteet ja lisätietoja:

Asikainen, Matti 2014, Pohjoinen Valo valtaa Ilosaaren laguunin. yle.fi/uutiset/pohjois-karjala, 25.7.2014.
Harhama, Hannu 2014, Hämeenlinnalainen Jemina Rönkkö valittiin Pohjoinen valo -festivaalin osallistujaksi. yle.fi/uutiset/hame, 1.1.2014.
Jormanainen, Sari 2014, Ainutlaatuista spektaakkelia kasataan Joensuussa – ”Lopputulos on yllätys kaikille”. yle.fi/uutiset/pohjois-karjala, 31.7.2014.
Merrild, Gitte 2012, Pohjoinen valo loistaa Joensuussa – nuorille teatterintekijöille mojova pohjoismainen apuraha. www.norden.org/fi/ajankohtaista, 1.6.2012.
Napari, Suvi 2014, Pohjoinen valo 2014 -festivaali. Nuorten pr-lähettiläiden blogi, www.lappeenranta.fi, 19.8.2014.

webdynasty/jns.fi/djulkaisu, Joensuun kaupunki, Taustaa Pohjoinen Valo festivaalille, 4.8.2014. • www.facebook.com/nordiskljus2014 • www.nordiclight2014.com

SIRKUSTA!

SORIN SIRKUS, POHJOISMAINEN SIRKUS

Piia Karkkola, tuottaja

Sorin Sirkus on tamperelainen nuorisosirkus ja OKM:n nimeämä nuorisotyön valtakunnallinen kehittämis- ja palvelukeskus. Sirkuskoulu kokoaa viikoittain noin 400 sirkusharrastajaa, ja Sorin Sirkus on myös palkittu taidokkaasta esitystoiminnastaan. Sirkus on kansainvälistä, niin kuin on ollut kolmekymmenvuotinen toimintammekin. Sorin Sirkus on nimetty Nuori Kulttuuri -lähettiläälksi vuosina 2005 ja 2010. Vierailutoiminta maan rajojen ulkopuolelle on ollut vilkasta, ja viime aikoina esiintymismatkoja ja nuorisovaihtoja on toteutettu kahdesta kolmeen vuosittain.

Pohjoismaiden sirkuskoulut ovat olleet läheisiä yhteistyökumppaneita monella tavalla. Sorin Sirkus on vuosien varrella vieraillut useita kertoja Ruotsissa, Ludvikan Young Star Circuksella, jolloin moni nuori sirkusharrastaja on päässyt näkemään muita sirkuslaisia ja vaihtamaan näkemyksiä ja temppuja sekä vahvistamaan omaa osaamista yhdessä.

Suomalaiset nuoret sirkusartistit ovat aina lähteneet ulkomaille jatko-opiskelemaan, sillä Suomessa ei voi valmistua ammattiartistiksi korkeakoulusta. Sorin Sirkukselta on lähdetty ympäri maailmaa Pariisiin, Lontooseen ja Montrealiin, mutta aina myös Ruotsiin. Vuosina 2004–2005 sirkuskorkeakoulun esiasteesta, Cirkus Piloterna -koulutuksesta, valmistui sirkusammattilaisiksi kuusi Sorin Sirkuksen kasvattia. Tälläkin hetkellä Tukholman Dans och Cirkushögskolan -taideyliopistossa opiskelee sorilaisia tulevaisuuden sirkusammattilaisia.

> "Sorin Sirkukselta on lähdetty ympäri maailmaa Pariisiin, Lontooseen ja Montrealiin, mutta aina myös Ruotsiin.

YHTEISTYÖTÄ FESTIVAALIEN JA TYÖVAIHDON MERKEISSÄ

Vuonna 2015 Sorin Sirkus viettää 30-vuotisjuhlavuottaan, ja yhtenä päätapahtumana järjestämme kansainvälisen nuorisosirkusfestivaalin Tampereella elokuussa. Festivaalille tulee esiintyjiä eri puolilta Eurooppaa, ja mukana tulee olemaan myös vahva edustus Pohjoismaista. Tukholman Cirkus Cirkörin nuoret artistit ihastuttavat upeilla taidoillaan. Toivomme mukaan myös nuoria norjalaisia artisteja. Norjan nuorisosirkusliittoa johtaakin Sorin Sirkuksen kasvatti, Seela Wanvik, jonka johdolla yhteistyötä suomalaisten ja norjalaisten välillä on tehty pitkäjänteisesti.

Sorin Sirkus on paljon muutakin kuin vain nuorten harrastustoimintaa. Esitystoimintamme on ammattimaisesti ohjattua, tuotettua ja toteutettua. Tätä varten myös koulutamme jatkuvasti henkilökuntaamme. Pohjoismainen yhteistyö on tässäkin vienyt toimintaamme eteenpäin. Sorin Sirkuksen tuottaja Kaisa Tienvieri osallistui Taivex2-hankkeen teatterin, tanssin, sirkuksen ja esitystaiteen tuottajille suunnattuun kansainväliseen työvaihto-ohjelmaan, jonka osana hän on seurannut maailmankuulun ruotsalaisen Cirkus Cirkörin tuotannon toimintaa ja työskennellyt Tukholmassa kahden viikon ajan.

Joulushown 2014 tunnelmaa.
Kuvaaja: Kristian Wanvik.

NUORISOVAIHTOJA NAAPURIIN 2013–2014

Vuonna 2013 EU:n Youth in Action -tuella toteutettiin Caravan-sirkusverkoston kansainvälinen nuorisovaihto Tukholmassa. 32 nuorta ja heidän kahdeksan ohjaajaansa Ruotsista, Suomesta, Tšekin tasavallasta, Belgiasta, Luxemburgista, Ranskasta ja Irlannista tapasivat toisensa Cirkus Cirkörin järjestämässä nuorisovaihdossa. Nuoret tutustuivat toisiinsa ja kunkin osallistujamaan kulttuuriin sekä pohtivat terveellisiä elämäntapoja ja EU:n perusoikeuksia nykysirkuksen keinoin. Viikon päätteeksi he esiintyivät viikon aikana harjoitellulla sirkusesityksellä Botkyrkassa ja Tukholmassa ”We are Sthlm” -festivaalilla.

Sorilaisista mukana oli neljä nuorta harrastajaa ja yksi ohjaaja. Kokemukset olivat mieleenpainuvia ja arvatenkin positiivisia: ”Kaikki uudet ihmiset olivat ihania! Oli hassua treenata vaihteeksi eri ihmisten kanssa, kokeilin uusia sirkuslajeja ja se oli parasta! Syntyi paljon tuttavuuksia ja sai hyviä kavereita!” kertaa Venla kokemuksiaan.

Sorin Sirkus järjesti harjoitus- ja vaihto-ohjelman ruotsalaisen Norrköping Ungdomscirkuksen kanssa vuosina 2013–2014. Vaihdon aikana nuorisosirkukset vierailivat toistensa luona vuorovuosin. Syksyllä 2013 ryhmä nuoria sirkusharrastajia ohjaajineen saapui Tampereelle Sorin Sirkuksen vieraaksi harjoittelemaan, viettämään aikaa ja tutustumaan sorilaisiin. Intensiivisen viikonlopun aikana harjoiteltiin, naurettiin, opittiin uutta ja löydettiin uusia ystäviä.

Alkukesästä 2014 Sorin Sirkuksen nuoret suuntasivat Norrköpingiin vastavierailulle. Sorilaiset esiintyivät paikallisilla festivaaleilla 120 muun esiintyjän kanssa. Vastaanotto oli lämmin, ilma oli aurinkoinen ja teltassa oli tulikuuma. Sirkuksemme pyramidiryhmän taitoja ylistettiin, ja paikallisten nuorten kanssa tutustuttiin illanvieton ja kaupunkikierroksen merkeissä. Kaunis Norrköping on Tampereen ystävyyskaupunki, ja yhteistyön toivottiin jatkuvan myös tulevaisuudessa. Samalla vierailulla porukka tutustui vielä Tukholman yliopiston DOCH-sirkuskouluun (Dans och Cirkushögskolan). Koulussa opiskelee tällä hetkellä kaksi entistä sorilaista, Nelli Kujansivu ja Onni Toivonen. Onni toimikin ryhmällemme asiantuntevana oppaana kouluvierailun aikana. Matkailu avartaa, sanoivat osallistujat onnellisina, mutta väsyneinä päästessään yömyöhällä takaisin kotiin.

“Nuoperissa olemme aiemmin julkaisseet tarinoita Suomen nuorisoyhteistyöstä myös Viron, Neuvostoliiton sekä Saksojen kanssa.

Lue Nuoresta Kulttuurista s. 50.

Sorilaisia Tukholmassa. Kuva: Sorin Sirkus.

PAKET

Nuoperi on yksi Suomen kolmestatoista valtakunnallisesta nuorisotyön palvelu- ja kehittämiskeskuksesta. Muita keskuksia ovat Avartti-ohjelma, Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, joka liittyi ryhmään hiukan myöhemmin, Ehkäisevän päihde- ja huumetyön palvelukeskus Preventiimi, Lasten ja nuorten taidekeskuksen säätiö, Unginfo, Nuori Kulttuuri -säätiö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen koordinaatio- ja kehittämiskeskus, Sorin Sirkus, Suomen Nuorisokeskukset, Valtakunnallinen verkkonuorisotyökeskus Verke ja Valtakunnallinen työpajayhdistys. (Dnro 9/600/2010, 10.8.2010) Kaikki palvelu- ja kehittämiskeskukset, paket, kuten sisäpiiriläiset meitä kutsuvat, toimivat omalla erikoisosaamisalueellaan, ja monilla on vilkasta kansainvälistä toimintaa, johon Pohjoismaat omana osanaan kuuluvat. Nuoren Kulttuurin pohjoismaista toimintaa esittelimme jo edellä, tässä pieni koonti myös muiden keskusten kansainvälisestä toiminnasta.

Avartti on suomalainen sovellus kansainvälisestä The International Award for Young People -ohjelmasta. Näiden kahden ohjelman taustalla on tohtori Kurt Hahnin ja Edinburghin herttuan prinssi Philipin vuonna 1956 perustama The Duke of Edinburgh’s Award -ohjelma. Suomessa Avartti-ohjelma aloitettiin vuonna 1999. Ohjelman hallinnoinnista vastaa itsenäinen Avartti-säätiö. Säätiömuotoisuudestaan huolimatta Avartti ei ole järjestö vaan ohjelma, jota toteutetaan itsenäisesti sekä kunnallisessa että kirkollisessa nuorisotyössä, järjestöissä, kouluissa ja laitoksissa. (avartti.fi)

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry on Suomen nuorisotyön palvelu- ja vaikuttajajärjestö. Allianssin nuorisovaihto edistää kulttuurienvälistä oppimista ja globaalia ymmärrystä järjestämällä monipuolisia mahdollisuuksia ulkomailla työskentelyyn. Sen kautta voi lähteä niin palkkatyöhön, vapaaehtoistyöhön kuin työharjoitteluunkin eri puolille maailmaa, ja noin neljäsataa lähteekin vuosittain. (alli.fi) Lasten ja nuorten taidekeskuksen erityispiirre on kansainvälinen lasten ja nuorten taiteen kokoelma. Kokoelma sai alkunsa hyvinkääläisen kuvataiteilija ja kuvataideopettaja Eino Vesalaisen vuonna 1971 pitämästä kansainvälisestä lasten ja nuorten taiteen piirustus- ja maalauskilpailusta. Kolmen, neljän vuoden välein pidetyistä kilpailuista on vuosien saatossa kertynyt noin 100 000 teoksen kokoelma. Teoksia on noin 130 eri maasta. Kokoelman teokset ovat pääosin paperipohjaisia piirroksia, maalauksia ja grafiikanvedoksia. Kokoelmasta löytyy 3–20-vuotiaiden lasten ja nuorten tekemiä teoksia. (artcentre.fi)

Nuorisotutkimusseura ry. edistää monitieteistä nuorisotutkimusta Suomessa. Seura harjoittaa tutkimustoimintaa sen yhteydessä toimivan Nuorisotutkimus-verkoston kautta. Eri eurooppalaiset tutkimusinstituutit ovat kansainvälisen verkoston perustana. (nuorisotutkimusseura.fi) Nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen koordinaatio- ja kehittämiskeskus sijaitsee Oulussa. Sen

Nuoret sorilaiset Norrköpingissä kesällä 2014. Kuva: Sorin sirkus.

toiminta alkoi vuonna 2006. Keskus on aktiivinen toimija ERYICA:ssa eli eurooppalaisessa nuorisotiedotus- ja neuvontatyön palvelujärjestössä yhdessä Allianssin kanssa. (alli.fi; nettinappi.fi)

Kansainvälinen toiminta on määritelty valtakunnallisten nuorisokeskusten yhdeksi perustehtäväksi. Kansainvälinen toiminta perustuu verkostoyhteistyöhön alueellisella, kansallisella ja eurooppalaisella tasolla. Kansainvälisen nuorisotyön muotoja ovat mm. kansainväliset nuorisoleirit, keskusten järjestämät nuorisotapaamiset ja -tapahtumat, koulutukset ja seminaarit, vapaaehtoistyö, kansainväliset työleirit ja ohjelmapaketit sekä palvelut nuorille kansainvälisille omatoimimatkailijoille. Suomen nuorisokeskusyhdistys ry:n kansainvälistä toimintaa koordinoi Nuorisokeskus Villa Elba Kokkolassa. (snk.fi)

Valtakunnallisen työpajayhdistyksen kansainvälisen toiminnan tavoitteena on tarjota jäsenorganisaatioille ja niissä työskenteleville kokemuksia kansainvälisestä yhteistyöstä ja lisätä osallistujien valmennuksellista ammattitaitoa. TPY toteuttaa kansainvälisiä hankkeita, tiedottaa CIMO:n ohjelma- ja partnerihauista, vahvistaa pajojen osaamista liikkuvuusasioissa sekä esittelee työpajatoimintaa eri maista tuleville asiantuntijaryhmille. (tpy.fi)

Preventiimi on valtakunnallinen nuorisoalan ehkäisevän päihdetyön osaamiskeskus, joka tarjoaa laadukasta ja monipuolista tietoa ehkäisevästä päihdetyöstä nuorten parissa toimiville ammattilaisille. Preventiimin avainhenkilöt ovat erityisasemassa, sillä he kehittävät verkostonsa kautta nuorisoalan ehkäisevää päihdetyötä. Avainhenkilöille suunnattua toimintaa ovat edellisten lisäksi kansainvälinen toiminta, painetut julkaisut, preventiimitapaamiset, kutsu- ja johdon seminaarit, työryhmäjäsenyydet, Preventiimin asiantuntijatoiminta, opinnäytetyöt, kehittämishankkeet ja opiskelijoiden kehittämistyö. (preventiimi.fi)

Sorilaisia Tukholmassa. Kuva: Sorin Sirkus.

"Avartissa parasta on kansainvälisyys. Pääsee mukaan erilaisille kansainvälisille leireille, ja tutustuu uusiin ihmisiin. On mielenkiintoista tavata ulkomaalaisia nuoria, kuulla heidän kulttuuristaan ja oppia englanninkieltä käytännössä.

Mari, Liperi (avartti.fi)

Lähteet ja lisätietoja:

Dnro 9/600/2010, 10.8.2010. Opetus- ja kulttuuriministeriön kirje palvelu- ja kehittämiskeskuksille.

www.alli.fi • www.artcentre.fi • www.avartti.fi • www.nettinappi.fi • www.preventiimi.fi • www.snk.fi • www.sorinsirkus.fi • www.tpy.fi

12 VIRALLISTA NORDISMIA!

Toimittaja Bengt Lindroth pohtii arkipäivän pohjoismaisuuden ja hitaamman virallisen nordismin eroja Pohjola-Nordenin juhlakirjassa. Hänen mielestään arkipäiväinen pohjoismaisuus on mm. sitä, että Pohjolasta on tullut entistä tärkeämpi alue elokuvan, kirjallisuuden ja television alalla. Arkipäiväisyyteen kuuluu myös maiden keskinäinen vertailu, jonka mahdollistaa maiden riittävä pienuus ja riittävä samanlaisuus. Virallista nordismia pidetään yllä Pohjoismaiden neuvostossa, ministerineuvostossa ja hallitusten kanslioissa. Sitä voisi kutsua myös ”kansallisvaltionordismiksi”. (Lindroth, 2014) Tämä virallinen nordismi vilahtelee jutuissamme yhteistyökumppanina, rahoittajana tai tukijana, joten siksi olemme koonneet tähän hiukan tietoa myös tästä puolesta pohjoismaista yhteistyötä. Tiedot ovat pääosin organisaatioiden omilta kotisivuilta, ellei toisin mainita.

POHJOISMAIDEN NEUVOSTO

Pohjoismaiden neuvosto on virallisen pohjoismaisen yhteistyön parlamentaarinen elin, joka perustettiin vuonna 1952. Neuvostossa on yhteensä 87 valittua jäsentä Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Tanskasta ja Islannista sekä Ahvenanmaalta, Färsaarilta ja Grönlannista. Suomen valtuuskuntaan kuuluu 20 jäsentä, joista Ahvenanmaalta kaksi.

Pohjoismaiden neuvoston ensimmäinen istunto pidettiin 13. helmikuuta 1952 Tanskassa. Suomi tuli mukaan vuonna 1955. Neuvoston alkuun saamat Pohjoismaiden yhteiset työmarkkinat tulivat voimaan 2. heinäkuuta 1954. Jo kaksi vuotta aiemmin otettiin käyttöön passivapaus Pohjoismaiden välillä, ja vuonna 1958 sitä laajennettiin kattavammaksi passiunioniksi, jota voidaan pitää nykyisen Schengen-yhteistyön edeltäjänä. (norden.org) Neuvoston syysistuntoihin osallistuvat kunkin maan pääministerit. Vuoden 2013 huippukokouksessa aiheena oli Pohjola, jonka nuoret kohtaavat tulevaisuudessa. (Stubb, 2014)

Norjan ja Tanskan ensimmäinen EY-jäsenyyshakemus muutti Euroopan vapaakauppajärjestön, Eftan, luonnetta. Tämä vauhditti tavoitteita saada aikaan sopimus, jolla pohjoismainen yhteistyö vakiinnutettaisiin. Tällainen asiakirja hyväksyttiin lopulta maaliskuussa 1962 Helsingissä, ja siksi sitä alettiin kutsua Helsingin sopimukseksi. Neljä vuotta myöhemmin allekirjoitettiin sopimus Pohjoismaisesta kulttuurirahastosta. Rahasto perustettiin ensisijaisesti tukemaan kulttuurihankkeita, joissa on osallistujia vähintään kolmesta Pohjoismaasta. Tätä kautta on saatu apua moneen tässäkin julkaisussa esiteltyyn tapahtumaan. Pohjoismaiden neuvosto myös jakaa vuosittain viisi erilaista palkintoa: elokuva-, musiikki-, luonto ja ympäristö-, lasten- ja nuortenkirjallisuus- ja kirjallisuuspalkinnon, jota on jaettu vuodesta 1962 lähtien. Suomalainen on tähän mennessä voittanut kirjallisuuspalkinnon kymmenen kertaa, viimeisimpänä Kjell Westö vuonna 2014. Ensimmäinen lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinto jaettiin vuonna 2013, ja sen saivat suomalaiset Seita Vuorela ja Jani Ikonen (kuvitus) teoksella *Karikko*.

Vuonna 1970 päätettiin, että Ahvenanmaan ja Färsaarten edustajat saisivat osallistua Pohjoismaiden neuvoston työhön omien emovaltioidensa, Suomen ja Tanskan, valtuuskuntien jäseninä. Grönlannin edustajat ovat vastaavasti olleet osa Tanskan valtuuskuntaa vuodesta 1984 lähtien. Tanskan EY-jäsenyyden (ensimmäinen haku vuonna 1971, liittyi vuonna 1973) pelättiin haittaavan pohjoismaista yhteistyötä, mutta uutta nostetta kuitenkin saatiin, kun Pohjoismaat aloittivat aiempaa velvoittavamman hallitusyhteistyön Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Samaan aikaan vuonna 1971 Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajistolle perustettiin sihteeristö Tukholmaan. Pari vuotta myöhemmin neuvoston organisaatioon perustettiin kansallisten valtuuskuntien rinnalle puolueryhmät.

Huhtikuun lopulla 1986 Pohjois-Ukrainan Tšernobylissä tapahtui koko maailmaa järkyttänyt ydinvoimalaonnettomuus. Katastrofin myötä ympäristöongelmiin alettiin kiinnittää yhä enemmän huomiota myös pohjoismaisessa yhteistyössä. Pohjoismaiden neuvosto järjesti ensimmäisen kahdesta suuresta ympäristökonferenssistaan Ruotsissa syyskuussa 1986. Konferenssiin osallistui useita Itä- ja Länsi-Euroopan maita, ja aiheena olivat ilmansaasteet. Seuraava konferenssi pidettiin Tanskassa lokakuussa 1989, ja sen aiheena oli meriympäristö. Sittemmin ympäristöasiat ovat olleet erittäin keskeisellä sijalla pohjoismaisessa yhteistyössä.

Pohjoismaiden neuvosto reagoi varsin nopeasti Euroopassa tapahtuviin muutoksiin. Jo vuonna 1990 – eli ennen Neuvostoliiton hajoamista ja Baltian maiden uudelleen itsenäistymistä – otettiin yhteyttä Baltian maiden parlamentaarikoihin. Helmikuussa 1991 Pohjoismaiden neuvoston Kööpenhaminan-istuntoon osallistui Baltian tasavaltojen edustajia, jotka vain kuukautta aiemmin olivat todistaneet dramaattisia hetkiä Riiassa ja Vilnassa. Baltian maiden itsenäistyttyä Pohjoismaiden neuvosto aloitti tiiviin yhteistyön uuden sisarjärjestönsä Baltian maiden parlamentaarisen yleiskokouksen kanssa. Vähitellen yhteistyö myös Venäjän parlamentaarikkojen kanssa tiivistyi. Alkoi uusi vaihe, kun Pohjoismaiden neuvoston sihteeristö siirtyi Tukholmasta Kööpenhaminaan vuonna 1996 samaan osoitteeseen Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön kanssa. Yhteistyö kehittyy edelleen, ja Pohjoismaiden neuvosto on solminut yhteyksiä poliitikkoihin lukuisissa maissa Pohjolan ulkopuolella. Vuodesta 2007 yhteyksiä on ollut myös Valko-Venäjälle, niin oppositioon kuin hallitukseenkin.

POHJOISMAIDEN MINISTERINEUVOSTO

Pohjoismaiden ministerineuvosto perustettiin vuonna 1971. Yksi ministerineuvoston tavoitteista oli ylläpitää pohjoismaista yhteistyötä, mikäli osa Pohjoismaista liittyisi EY:hyn. Eri alojen pohjoismaisia ministerikokouksia oli alettu pitää jo kauan ennen ministerineuvoston perustamista. Taloudellisen yhteistyön tiivistämistä koskevien neuvottelujen pohjalta oli jo vuonna 1960 perustettu alan pysyvä ministerikomitea. Sen alaisuudessa toimi yhteistyövaliokunta, jonka jäseninä oli kolme virkamiestä jokaisesta maasta. Vastaavanlaista keskinäistä yhteistyötä tekivät vuodesta 1961 lähtien (sopimuksen nojalla vuodesta 1968 lähtien) myös Pohjoismaiden kehitysapuministerit, joiden alaisuudessa toimi niin ikään virkamiesvaliokunta. Muilla aloilla hallitustason pohjoismaista yhteistyötä tehtiin epävirallisissa konferensseissa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto päätti vuonna 1972 perustaa Osloon sihteeristön, joka aloitti toimintansa seuraavana vuonna. Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön sihteeristön toimipaikaksi tuli kuitenkin Kööpenhamina. Kulttuuriyhteistyö oli yksi pohjoismaisen yhteistyön alkuperäisistä ydinalueista, johon liittyviä tehtäviä oli siihen asti hoitanut Pohjoismainen kulttuurikomitea. Tanska liittyi EY:hyn vuonna 1973, mutta se toimi määrätietoisesti

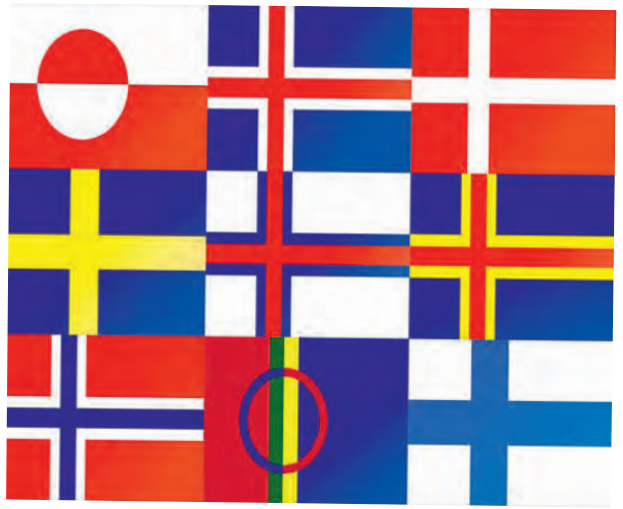

Pohjoisen Valon osallistujien lippuja.
Kuva: facebook.com/nordiskljus2014

sillanrakentajana ja piti muita Pohjoismaita ajan tasalla EY-asioista. Vuonna 1973 perustettiin useita pohjoismaisia laitoksia, kuten Pohjoismainen teollisuusrahasto sekä Koestus- ja tarkastustoiminnan pohjoismainen elin Nordtest, jotka sittemmin ovat yhdistyneet Oslossa toimipaikkaansa pitäväksi Nordic Innovation -yhteistyöorganisaatioksi. Helsingin sopimusta tarkistettiin jälleen vuonna 1974. Tuolloin viralliseen pohjoismaiseen yhteistyöhön sisällytettiin ympäristönsuojelu, josta oli tullut kuuma puheenaihe. Itämeren ja Pohjois-Atlantin ympäristön tila on siitä lähtien ollut tärkeällä sijalla pohjoismaisessa päiväjärjestyksessä.

Pohjoismaiden pääministerit päättivät vuoden 1975 alussa perustaa Pohjoismaiden Investointipankin. Sen pääkonttori sijoitettiin Helsinkiin. Ehdotusta oli käsitelty jo aiemmin, mutta nyt Pohjoismaiden taloutta koetellut öljykriisi sai maat ryhtymään sanoista tekoihin. Pohjoismaiden Investointipankin vuotuinen ylijäämä on sittemmin kasvanut suuremmaksi kuin Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston vuotuiset menot. Kyse on kuitenkin täysin erillisistä budjeteista, ja Pohjoismaiden Investointipankki, jonka jäseninä ovat nykyään myös Baltian maat, on irtautunut viime vuosina muodollisesti Pohjoismaiden ministerineuvostosta.

Energiamuodoista on käyty aika ajoin kiivastakin keskustelua, ovathan Suomi ja Ruotsi ainoat Pohjoismaat, joissa on ydinvoimaloita. Pohjoismaiden ministerit ovat kuitenkin onnistuneet ratkaisemaan valtakunnanrajat ylittävään sähkönsiirtoon liittyvät ongelmat. Vuonna 1983 aloitti toimintansa Pohjoismainen tiedepoliittinen neuvosto. Nykyään pohjoismaista tutkimustoimintaa edistää Oslossa toimipaikkaansa pitävä NordForsk.

Tórshavnissa avattiin vuonna 1983 Färsaarten Pohjolan talo. Vuosina 1985 ja 1987 vihittiin käyttöön Ahvenanmaan ja Grönlannin Pohjola-instituutit. Nuukissa Grönlannissa avattiin vuonna 1997 kulttuuritalo Katuaq, joka oli perustettu Pohjoismaiden ministerineuvoston aloitteesta. Vuonna 1986 Pohjoismaiden ministerineuvoston kaikki sihteeristötoiminnot keskitettiin Kööpenhaminaan, missä kulttuurisihteeristö oli sijainnut jo vuodesta 1972 lähtien.

Vuoden 1989 jälkeen Pohjoismaat löytävät paikkansa uudessa maailmanjärjestyksessä Berliinin muurin murruttua. Muurin murtuminen 9. marraskuuta 1989 muutti olennaisesti myös Pohjois-Euroopan poliittista karttaa. Vuonna 1991 Neuvostoliitto hajosi. Pohjoismaat olivat jo ennen Baltian maiden itsenäistymistä tunnustelleet mahdollisuuksia perustaa kuhunkin Baltian maahan Pohjoismaiden ministerineuvoston tiedotustoimisto. Tallinnan, Riian ja Vilnan toimistot aloittivatkin toimintansa jo kesällä 1991. Vuonna 1992 perustettiin Itämeren valtioiden neuvosto (CBSS), johon kuuluvat kaikki 11 Itämeren ympärysmaata. Vuonna 1993 perustettiin Barentsin neuvosto ja vuonna 1996 Arktinen neuvosto. Pohjoismaiden ministerineuvosto on saanut luotua hyvät yhteistyösuhteet näihin yhteistyöelimiin. Vuonna 1994 Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa järjestettiin kansanäänestys EU-jäsenyydestä. Suomessa ja Ruotsissa äänestäjien enemmistö kannatti EU-jäsenyyttä. Norjalaisten enemmistö puolestaan

> Pohjoismainen yhteistyö suuntautui yhä selkeämmin ulospäin, etenkin Itämeren alueelle.

torjui jo toistamiseen maan liittymisen unioniin. Suomesta, Ruotsista ja Itävallasta tuli EU-jäseniä 1. tammikuuta 1995. EU-asiat veivät joksikin aikaa suomalaisten ja ruotsalaisten poliitikkojen kaiken huomion, mutta sittemmin kiinnostus pohjoismaista yhteistyötä kohtaan virisi uudelleen. Pohjoismainen yhteistyö suuntautui yhä selkeämmin ulospäin, etenkin Itämeren alueelle. Vuosien 1989–1991 mullistukset olivat saaneet aiemman varovaisuuden karisemaan, ja nyt Pohjoismaat uskalsivat laajentaa toimintaansa myös oman piirinsä ulkopuolelle. Vahva panostus Itämeren alueeseen on aika ajoin vienyt huomiota Länsi-Pohjolalta. Pohjoismaat ovat kuitenkin olleet yhteydessä myös läntisiin naapureihinsa, kuten Kanadaan ja Britteinsaarten maihin.

Vuonna 1995 Pietariin päätettiin perustaa pohjoismainen tiedotustoimisto. Sittemmin on perustettu pienemmät tiedotuspisteet Murmanskiin, Arkangeliin ja Petroskoihin sekä pohjoismainen toimisto Kaliningradiin vuonna 2006. Viro, Latvia, Liettua ja Puola liittyivät EU:hun kuuden muun Keski-Euroopan maan kanssa 1. toukokuuta 2004. EU:hun kuuluu tätä nykyä koko Itämeren alue lukuun ottamatta Venäjään kuuluvia Pietarin ja Kaliningradin alueita. Pohjoismaiden ministerineuvosto on solminut yhteydet kaikkiin Itämeren maihin. Viro, Latvia ja Liettua liittyivät vuonna 2005 myös Pohjoismaiden Investointipankin täysivaltaisiksi jäseniksi viiden Pohjoismaan rinnalle. Pohjoismaiden pääministerit päättivät kesäkuussa 2007 Suomessa pitämässään kokouksessa tiivistää pohjoismaista yhteistyötä, jotta maat pystyisivät entistä paremmin vastaamaan globalisaation haasteisiin. Tämä on muuttanut Pohjoismaiden ministerineuvoston työn painopistettä. Pohjoismainen yhteistyö, ja etenkin laajempi yhteistyö Itämeren maiden kanssa, vahvistunee tulevaisuudessa entuudestaan. Laajentunut EU toiminee vastaisuudessa eurooppalaisen yhteistyön päänäyttämönä. Alueelliselle yhteistyölle näyttäisi kuitenkin olevan Itämeren alueella entistä enemmän tilaa nimenomaan siksi, että EU on laajenemisen myötä kasvanut niin suureksi.

Yksi alueellisen yhteistyön muoto on Northern Future Forum, jonka Britannian pääministeri kutsui koolle neljä vuotta sitten. Tapahtumaan osallistuvat Britannian pääministerin lisäksi Pohjoismaiden ja Baltian maiden pääministerit. Tarkoituksena on perehtyä rauhassa muutamaan erityisaiheeseen. Marraskuussa 2014 ministerit tapasivat Helsingissä ja keskustelivat mm. koulutuksen kilpailukyvystä. Seuraava seminaari on Reykjavikissa vuonna 2015. (Kauhanen, 2014)

ITÄMERI-YHTEISTYÖ

Itämeren alueen yhteistyössä on kyse ympäristökysymysten lisäksi kaikesta yhteistoiminnasta, joka tähtää alueen ongelmien ratkaisemiseen ja turvallisten elinolosuhteiden kehittämiseen alueen maiden kansalaisille. Yhteistyön piiriin kuuluvia aloja ovat esimerkiksi liikenne, energia, kauppa, talous, matkailu, terveys ja innovaatiot. Noin puolet Suomeen tulevista matkailijoista on lähtöisin Itämeren alueen maista, ja vastaavasti suomalaisten ulkomaanmatkoista saman verran tehdään näihin maihin. Myös maahanmuuttajista noin puolet saapuu Suomeen

Itämeren alueelta. Alueen painoarvo Suomelle ilmenee niin ikään esimerkiksi opiskelija- ja kulttuurivaihdossa. (formin.finland.fi) Barents-yhteistyön kohdalla tässä julkaisussa mainitun pohjoisen ulottuvuuden tavoitteena on käytännön yhteistyön avulla tukea vakautta, hyvinvointia ja kestävää kehitystä Itämeren alueella. Se on myös yksi keskeinen väline EU:n Itämeren strategian toteuttamisessa. (formin.finland.fi)

Merkittävä tekijä Itämeri-yhteistyössä on myös Itämeren valtioiden neuvosto, joka perustettiin Kööpenhaminassa vuonna 1992, kun Baltian maat olivat saaneet itsenäisyytensä takaisin ja alueen olot olivat muovautuneet uudelleen Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen. Ympäristönsuojeluyhteistyöstä lähdettiin Itämerelläkin ensimmäiseksi liikkeelle, itse asiassa Itämeren suojelukomissio HELCOM syntyi jo kylmän sodan aikana vuonna 1974. Sekin muokattiin uuteen uskoon 1990-luvun alussa, ja samaan aikaan oli myös laajemman poliittisen sitoutumisen vuoro. EU:n komissio oli tässäkin perustajajäseniä. (Heikkilä, 2006)

Kesällä 2014 Itämeri-yhteistyöstä uutisoi mm. Baltic Sea Action Group (BSAG) seuraavasti: Itämeri-asiat olivat ensimmäisen kerran kootusti esillä Almedalsveckanilla eli ruotsalaisella poliittisella viikolla Visbyssä, Gotlannissa. Itämeren tilan parantamiseen keskittyneet organisaatiot, BSAG mukaan lukien, järjestivät yhdessä Almedalsveckanin Itämeriviikon. Onnistunut tapahtuma saa jatkoa ensi vuonna, ja Itämeriviikon kansainvälinen päivä vuonna 2015 keskittyy Suomen ja Ruotsin väliseen konkreettiseen yhteistyöhön. (bsag.fi)

Itämeri-yhteistyön nuorisotyöhön liittyvänä esimerkkinä voitaneen pitää kolmikantayhteistyötä Suomen, Viron ja Venäjän kanssa. Yhtenä toimintamuotona ovat olleet ”luontoaiheiset seminaarit, jotka saivat alkunsa tutki-kokeile-kehitä -toiminnan innovaatiosta seurata pienten Suomenlahteen laskevien jokien rehevöitymistä. Leirit järjestetään vuorotellen, ja ne ovat olleet hyvä työmuoto. Suomesta mukana on ollut Luontoliitto.” (Olli Saarela, 2007) Liiton kotisivuilla Itämeriryhmä esitellään näin: Itämeriryhmässä edistämme Itämeren suojelua järjestämällä koulutuksia ja työpajoja, tuottamalla ympäristökasvatusmateriaaleja, osallistumalla Itämerta käsittelevään julkiseen ja ympäristöpoliittiseen keskusteluun sekä työryhmiin. Kansainvälisen toiminnan kulmakiviä ovat Itämeri-aktiivien leirit, kesäkurssit ja suunnittelupäivät, joita on järjestetty Suomen lisäksi Virossa ja Venäjällä. (luontoliitto.fi)

Lähteet ja lisätietoja:

Heikkilä, Markku 2006, Pohjoinen ulottuvuus. Ulkoasiainministeriö/Eurooppa-tiedotus. Toim. Päivi Toivanen. Edita Oyj.
Kauhanen, Anna-Liina 2014, Stubbilla piti kiirettä pääministerien treffeillä. *Helsingin Sanomat* 8.11.2014.
Lindroth, Bengt 2014, Otetaan arkipäivän pohjoismaisuus vakavasti. Teoksessa *Pohjoismainen yhteisö tänään ja huomenna*. Pohjola-Norden 90 vuotta.
Saarela, Olli 2007, Suomen ja Viron nuorisoyhteistyöstä. Teoksessa *Lähtö ja loitsu. Suomen ja Viron nuorisoyhteistyöstä. Tundeline teekond. Eesti ja Soome noorsookoostöö.* Toim. Minna Heikkinen, Nuoperi, Turku. Opetusministeriön julkaisuja 2007:4. Yliopistopaino.
Stubb, Alexander 2014, Pohjola edelläkävijänä. Teoksessa *Pohjoismainen yhteisö tänään ja huomenna.* Pohjola-Norden 90 vuotta.

www.bsag.fi • www.facebook.com/nordiskljus2014 • www.formin.finland.fi (ulkoasiainministeriö) • www.luontoliitto.fi • www.norden.org (Pohjoismaiden neuvosto, Pohjoismaiden ministerineuvosto)

Nuorisotyön
tallentamiskeskus
Nuoperi
www.nuoperi.fi

Nuorten Pohjola on kaukana virallisesta nordismista. Se on elämän makuista ystävyyttä, tapahtumia täynnä olevia päiviä ja valvottuja öitä, kuumia lähteitä tai jopa omegatehtaita. Ja tanssia, teatteria, uusia kieliä ja loputtomia mahdollisuuksia. Pohjolan rajattomat rajat ovat nuoria varten!

"

Mietimme viikon aikana, mikä on NOVU-viikon perimmäinen tarkoitus. Mielestämme se on toiseen maahan ja sen ihmisiin tutustuminen jonkin toiminnallisen työpajan kautta. Viikon aikana solmitaan kenties koko elämän kantavia ystävyyssuhteita, ja niiden luomiselle on jätettävä aikaa... Se on se juttu NOVU-viikossa, ystävystyminen, pitäkää siitä kiinni.

Heidi ja Heli, 2012

"

Aamulla lähdettiin junalla Tukholmaan. Kierreltiin mm. vanhassa kaupungissa ja kunkun linnan pihalla (kiusattiin vartiosotilaita). Lähetettiin kortti. Syötiin Åhlensilla. En ostanut mitään. Pesin hiukset laivalla (vessassa). Laivalla ei nukuttu, soiteltiin huuliharpulla ym.

Terhi, 1982

"

Eftersom skandinaviskan är ett gemensamt språk är det otroligt lätt att kommunicera och man umgås med precis alla. Här kan språket förstås vara ett hinder för finskspråkiga, kanske det är lite svårare för dem. Det brukar dock gå bra ändå. Stämningen på mötena är riktigt positiv och det är otroligt givande att diskutera och upptäcka de små skillnader som finns mellan de nordiska länderna.

Anna-Kajsa, Daniel, Johanna och Ida-Helena, 2014